

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**ISRAELIN STRATEGISEN KOMMUNIKAATION JÄRJESTELYT JA
TOTEUTUS CAST LEAD -OPERAATIOSSA**

Diplomityö

Kapteeni
Teemu Saressalo

Yleisesikuntaupseerikurssi 56

Heinäkuu 2013

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi	Linja
Yleisesikuntaupseerikurssi 56	Maasotalinja
Tekijä	
Kapteeni Teemu Saressalo	
Tutkielman nimi	
Israelin strategisen kommunikaation järjestelyt ja toteutus Cast Lead -operaatiossa	
Oppiaine, johon työ liittyy	Säilytyspaikka
Johtaminen	Kurssikirjasto (MPKK:n kirjasto)
Kesäkuu 2013	Tekstisivuja 92 Liitesivuja 13
TIIVISTELMÄ	
Verkottuneessa ja globaalissa maailmassa ei pelkkään kineettiseen vaikuttamiseen perustuva sodankäynti ole tuottanut enää toivottuja tuloksia ja siksi sekä valtiolliset että ei-valtiolliset toimijat ovatkin kääntäneet katseensa muihin keinoihin. Vaikuttaminen on siirtymässä maa-likeskeisyydestä mielikeskeisyyteen, jossa maaleina ovat kohteen arvot, asenteet, ajatukset ja lopulta identiteetti. Näihin vaikuttamalla halutaan muuttaa kohteen käyttäytymistä omalta kannalta suotuisaan suuntaan. Teknologiset vallankumoukset ovat lisänneet informaation määrää eksponentiaalisesti ja tähän globaaliin informaatioon on alati kasvavalla joukolla pääsy lähes milloin ja mistä tahansa. Jokainen informaatioon käsiksi pääsevä voi myös ryhtyä tuottamaan informaatiota muiden saataville, ja tämä viestinnällinen mullistus on vaikuttanut radikaalisti myös länsimaiseen sotataitoon informaation noustessa yhdeksi ratkaisevaksi tekijäksi nykyajan ja tulevaisuuden konflikteissa. Tapahtumista, joista vielä sata vuotta sitten kuultiin vasta päiviä tai viikkoja niiden jälkeen, saadaan tänä päivänä nähdä reaaliaikaista kuvavirtaa mobiilipäätelaitteen välityksellä. Tämä mullistus on pakottanut niin valtiolliset kuin ei-valtiollisetkin toimijat kiinnittämään entistä enemmän huomiota taisteluun informaatiosta informaatioympäristössä sekä yleisön mielikuvista ja mielipiteistä. Fyysisestä kontaktista voittajana selvinnyt osapuoli voi jäädä häviäjän rooliin, mikäli taistelu informaatorintamalla hävitään. Totuus on toisarvoista, mielikuvat ratkaisevat. Jotta taistelu mielikuvista, ajatuksista ja asenteista olisi mahdollisimman tehokasta, täytyy kunkin osapuolen organisoida omat ponnistuksensa resurssien käytön optimoimiseksi karsien päällekkäisyydet ja ristiriidat omista sanomistaan. Kaikkien eri tahojen täytyy siis sovittaa omat viestinsä palvelemaan ylemmän tahon tavoitteita päätyen aina politiikan määrittämään tavoitteeseen.	

seen. Tätä kutsutaan strategiseksi kommunikaatioksi, jota voidaan pitää ajattelua ohjaavana mallina tai jopa eräänlaisena sotataidollisena paradigmana.

Tässä työssä tutkittiin Israelin suorittamaa sotilaallista operaatiota Gazan kaistaleella vuosien 2008 – 2009 vaihteessa. Operaatiosta käytetään yleisesti länsimaissa nimeä Cast Lead. Operaation tarkoituksena oli iskeä Gazassa toimivaa, länsimaiden terroristijärjestöksi katsomaa Hamas-järjestöä vastaan ja lopettaa sen tekemät raketti- ja kranaatti-iskut Israeliin. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten strateginen kommunikaatio oli järjestetty ja toteutettu Israelissa operaatioon liittyen. Työ on jatkoa tutkijan esiupseerikurssilla 64 laatimalle työlle ”*Psykologinen vaikuttaminen CAST LEAD -operaatiossa*”.

Lähdemateriaalin avulla muodostettiin strategisen kommunikaation viitekehys, jota käytettiin analyysirunkona teoriaohjaavalle sisällön analyysille. Tutkittavaa operaatiota käsittelevästä avoimista lähteistä kerättyä aineistoa analysoitiin strategisen kommunikaation viitekehyksen kautta keräten havaintoja viitekehyksen eri osa-alueiden esiintymisestä. Tällä tavalla kyettiin muodostamaan kuva Israelin strategisen kommunikaation organisoinnista, eri toimijoista sekä niiden vastuista ja eri tavoista, joilla viestejä välitettiin millekin kohdeyleisölle. Samalla pyrittiin hahmottelemaan Israelin narratiivia tutkittavaan operaatioon.

Työ jakautuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa luvuissa yksi ja kaksi käsitellään tutkimuksen teoreettiset taustat, menetelmät ja metodit sekä määritellään keskeisimmät käsitteet. Luvussa kolme käsitellään strategisen kommunikaation osatekijät käsiteanalyysin kautta. Toisessa osassa luvuissa neljä ja viisi käsitellään operaation kulku ja tausta pääpiirteittäin sekä jaotellaan strategisen kommunikaation viitekehyksen avulla tehdyt havainnot kuvaamaan strategisen kommunikaation toteutumista operaatiossa. Kolmannessa osassa luvussa kuusi käsitellään johtopäätökset sekä arvioidaan tutkimuksen toteutumista sekä jatkotutkimustarpeita.

Strategisen kommunikaation viitekehys muodostettiin ulkomaisten ja suomalaisten lähdetekstien avulla. Strategisen kommunikaation käsiteanalyysissä käsiteltiin strategiaa, kommunikaatiota sekä näiden taustalla olevia teorioita eri lähteiden avulla ja siten pyrittiin muodostamaan laaja-alainen kuva siitä, mitä strateginen kommunikaatio on ja miten se toimii. Tutkimuksen aineisto koottiin avoimista lähteistä internetin eri mediatilojen sivuilta ja sitä täydennettiin virallisten ja epävirallisten tahojen sivustojen tarjoamalla informaatiolla.

Aineiston perusteella kyettiin muodostamaan kuva Israelin strategisen kommunikaation or-

ganisoinnista vastuineen sekä hahmottelemaan viestejä, teemoja ja narratiivia. Strategisen kommunikaation vaikuttavuutta tässä operaatiossa on mahdotonta mitata aukottomasti, koska tapaustutkimukselle luonteenomaisesti käsiteltävänä oli ainutlaatuinen tosielämän tapahtuma ja siten suoraa vertailukohtaa ei ole. Verrokkina voidaan kuitenkin käyttää aiempia Israelin sotilaallisia toimia, joissa informaatioympäristöön ei oltu kiinnitetty yhtä paljon huomiota. Näin ollen voidaan vetää johtopäätöksiä operaation vaikuttavuudesta vertailemalla esimerkiksi näiden ajallisesti läheisten operaatioiden aiheuttamia reaktioita maailmalla.

AVAINSANAT

Israel, Hamas, IDF, Gaza, Palestiina, strateginen kommunikaatio, informaatio-operaatio, operaatio Cast Lead

ISRAELIN STRATEGISEN KOMMUNIKAATION JÄRJESTELYT JA TOTEUTUS CAST LEAD -OPERAATIOSSA

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen tarpeellisuus ja ajankohtaisuus	2
2	Metodit, tutkimusmenetelmät ja viitekehys	4
2.1	Päämäärä ja rakenne	4
2.2	Metodologia	4
2.3	Tutkimusasetelma, tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	8
2.4	Lähdekartoitus ja aineiston kerääminen	10
2.5	Käsitteiden määrittely	15
3	Strategisen kommunikaation käsiteanalyysi	22
3.1	Mitä on strateginen kommunikaatio?	22
3.2	Kohti strategisen kommunikaation sotataidollista paradigmaa	30
3.3	Israelin strategisen kommunikaation organisointi ja vastuut	39
3.4	Johtopäätökset	42
4	Operaatio CAST LEAD	43
4.1	Taustat	43
4.2	Osapuolet	48
4.3	Operaation kuvaus yleisesti	49
5	Operaatio strategisen kommunikaation viitekehyksessä	52
5.1	Narratiivit, teemat ja viestit	52
5.2	Kohdeyleisöt	58
5.3	Valtiolliset voimankäytön välineet – DIMEX	60
5.4	Informaatio-operaatiot	66
5.5	Tiedottaminen, sotilaallinen tiedottaminen ja julkisuusdiplomatia	77
5.6	Reaktiot maailmalla ja vertailu aiempiin konflikteihin	80
5.7	Johtopäätökset	81
6	Johtopäätökset ja pohdinta	82
6.1	Strateginen kommunikaatio	82
6.2	Strateginen kommunikaatio Cast Lead -operaatiossa	84
6.3	Esiintyneitä haasteita	88
6.4	Operaation vaikuttavuus	90
6.5	Oppien hyödyntäminen Suomessa	90
6.6	Pohdinta, arviointi ja jatkotutkimuksen tarve	91

LÄHDELUETTELO

LIITTEET

LIITE 1 Reaktiot maailmalla ja Israelin edustajien tapaamiset

13 sivua

Kuvat ja taulukot

Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys.....	7
Kuva 2. Tutkimusasetelma.....	9
Kuva 3. Narratiivin, teemojen ja viestien taksonomia	20
Kuva 4. Strategian tasot ja tapahtumien vaikutukset	29
Kuva 5. Strategisen kommunikaation monet kasvot.....	36
Kuva 6. Narratiivi–teemat–viestit.	56

Kuvan 1 lähde: Wikimedia Commons, Public Domain / CIA World Factbook

Kuvan 2 lähde: Wikimedia Commons, Public Domain / CIA World Factbook

Taulukko 1. Keskeisimmät hasbara-viranomaiset ja niiden roolit DIMEX- ja STRATCOM- jaottelun mukaisesti.....	38

ISRAELIN STRATEGISEN KOMMUNIKAATION JÄRJESTELYT JA TOTEUTUS CAST LEAD -OPERAATIOSSA

1 JOHDANTO

Vanhan sanonnan mukaan valhe on ehtinyt puoleen väliin maapallon ympäri ennen kuin toisuus saa kengät jalkaansa. Tämän tiesi jo roomalainen runoilija Vergilius teoksessaan Aeneis vuosilta 30–19 ennen ajanlaskun alkua. Vergiliuksen toteamuksen periaate ”*Fama, malum qua non aliud velocius alium – Huhu, jota nopeampi ei yksikään paha ole*”¹ toistuu myös Shakespearen näytelmässä *Henry IV – Toinen osa*, jonka alussa Shakespeare omistaa kokonaisen kappaleen huhujen nopeille liikkeille.² On siis oltava proaktiivinen, että saa oman totuutensa liikkeelle ennen valhetta, sillä mitä pidempään valhe saa elää omaa elämäänsä vastineetta, sitä enemmän se muuttuu totuudeksi. Passiivinen, reagoiva tai hidas toimija jää auttamatta oman sanomansa kanssa muiden varjoon.

Ei kuitenkaan riitä, että on vain koko ajan äänessä; pitää olla myös jotain sanottavaa, joku jolle se sanoa ja jotain, jolla sanoma saadaan perille oikeaan aikaan. Lisäksi on muistettava, että mitä kovempaa huutaa, sitä useampi myös kuulee huudon eikä välttämättä ymmärrä sitä samalla tapaa kuin huutaja oli alun perin tarkoittanut. On siis mietittävä, mitä huutaa. Sanoman toimivuutta korostaa se, jos huutaja toimii sanomansa mukaisesti. Ja jos tähän lisätään vielä se, että kaikki kanssasi toimivat huutavat samaa sanomaa, alkaa strategisen kommunikaation periaate olla valmiina. Luonnollisesti yksipuolisesta mekastamisesta ei ole mitään hyötyä jos ei koskaan kuuntele, mitä muilla on sanottavaa. Tämä erottaa yhdensuuntaisen viestinnän kahdensuuntaisesta kommunikaatiosta ja tekee siitä vuorovaikutteista.

¹ Vergilius (30 eaa – 19eaa) , säe 174

² Shakespeare (1597 – 99)

1.1 Tutkimuksen tarpeellisuus ja ajankohtaisuus

Viimeaikaiset konfliktit ovat osoittaneet, että pelkällä kineettisellä vaikuttamisella ei ratkaista post-modernin maailman konflikteja. Esimerkkejä näistä konflikteista ovat Yhdysvaltojen käymät sodat Irakissa ja Afganistanissa, joissa teknisesti ja määrällisesti ylivoimaiset länsimaiset joukot eivät saaneet teknisesti ja lukumääräisesti alivoimaisista vastustajistaan selvää voittoa pelkän kineettisen vaikuttamisen avulla, koska niitä tukevan väestön tukea ei voitu murtaa kineettisellä vaikuttamisella. Kineettisen vaikuttamisen rinnalle ja ehkä jo sen ohikin on noussut ei-kineettinen vaikuttaminen usean eri välineen ja kanavan kautta. Pelkkä ei-kineettinen vaikuttaminen sinänsä ei vielä riitä, jos eri välineiden ja kanavien kautta välitettävät tarinat, kuvat ja sanat eivät ole koordinoituja ja toisiaan tukevia. Varsinkin mikäli teot ja sanat ovat ristiriidassa keskenään, putoaa ei-kineettiseltä vaikuttamiselta pohja pois.

Strateginen kommunikaatio pyrkii poistamaan ristiriidat kommunikaatiossa ja yhtenäistämään teot, tarinat, kuvat ja sanat kaikilla tasoilla, kaikilla vaikutuskanavilla ja -välineillä. Strateginen kommunikaatio ei ole sarja temppuja, joilla sodat voitetaan. Sitä voitaneen pitää enemmänkin ajattelutapana, jonka avulla pyritään muokkaamaan ihmisten (kohdeyleisön) käyttäytymistä, käsityksiä ja ajatuksia kommunikaation aloittajan kannalta myönteisempään suuntaan. Strateginen kommunikaatio ei sinänsä ole uusi asia, mutta post-modernissa maailmassa – ja siten myös sodankäynnissä – sen merkitys on korostunut siinä määrin, ettei maailmanlaajuisilla toimijoilla ole enää varaa sivuuttaa sitä.

Verkottunut ja kompleksinen post-moderni maailma tarjoaa käytännössä rajattomasti informaatiota, johon lähes kaikilla on pääsy kaiken aikaa. Informaation tuottajaksi voi jokainen ryhtyä yksinkertaisimmillaan kirjoittamalla tekstejä muiden luettavaksi tai lähettämällä kameralla ottamansa kuvan muiden nähtäväksi internetin mahdollistamille alustoille. Informaation merkityksen ja määrän kasvaessa jatkuvasti muodostuu ongelmaksi olennaisen informaation seulominen kaiken epäolennaisen joukosta. Esimerkiksi internetin hakukoneet eivät tarjoa hakutuloksiksi *oikeata* informaatiota, vaan sitä, joka on *suosituinta* esimerkiksi hakujen lukumäärän tai hakusanojen kautta määritettynä. Sen lisäksi, että informaatiota on oltava tarjolla, on sitä myös mainostettava eli on oltava aktiivinen toimija oman informaationsa tunnetuksi tekemisessä.

Strategisesta kommunikaatiosta käytetty orkesterivertaus on osuva kuvaamaan strategisen kommunikaation kokonaisuutta. Vertauksessa orkesteri soittaa tiettyä teosta (*narratiivia*),

jonka painotukset ja sävyt kapellimestari kulloinkin päättää kohdeyleisön perusteella. Sirén³ on täydentänyt vertausta lisäämällä, että orkesterin konsertista mainostetaan, jotta yleisö saisi tietää ja löytäisi orkesterin soittaman narratiivin. Yleisö puolestaan tulkitsee kuulemansa joko kapellimestarin haluamalla tai sitten esimerkiksi täysin päin vastaisella tavalla. Tarinan välittämisessä vastaanottajille on myös huomioitava väline, tempo ja ajoitus vaikutusten optimoimiseksi.

Passiivinen toimija ei siis tule menestymään monitahoisessa ja sirpaleisessa informaatioympäristössä, jossa informaatiota on tarjolla yli tarpeen. On oltava proaktiivinen ja pyrittävä tuomaan omaa narratiivia esiin ja siten tehtävä muiden narratiivit, ei vain vähemmän houkutteleviksi, vaan täysin epärelevantteiksi⁴ ennen kuin ne löytävät tiensä yleisön tietoisuuteen. Mitä pidempään informaatio saa olla informaatioympäristössä vastineetta, sitä enemmän se muuttuu ”*viralliseksi totuudeksi*” ja sitä vaikeampaa ”*väärän*” informaation kiistäminen on. Maailmassa, jossa mielikuvat merkitsevät jopa enemmän kuin totuus, käydään jatkuvaa taistelua sanoista, teoista ja mielikuvista. Strategisen kommunikaation merkitys korostuu valtioiden välisessä kanssakäymisessä eri toimijoiden kertoessa omaa tarinaansa muille toimijoille esimerkiksi hankkiakseen hyväksyntää tai perustellakseen omia toimiaan. Strategisen kommunikaation tarkoituksena on siis *yhtenäistää* useiden eri kanavien ja välineiden kautta proaktiivisesti esiin tuotavaa narratiivia, joka tukee ja edistää omaa toimintaa.

³ Näyttöesitys Alueelliselle Maanpuolustuskurssille 2011. Esitys tutkijan hallussa.

⁴ US Joint Forces Command Joint Warfighting Center (2010), s. xiii

2 METODIT, TUTKIMUSMENETELMÄT JA VIITEKEHYS

2.1 Päämäärä ja rakenne

Tämän tutkimuksen päämääränä on jäsentää strategisen kommunikaation käsitettä analysoimalla avoimista lähteistä kerättyä tietoa Israelin suorittamasta operaatiosta Gazan kaistaleella vuosien 2008 – 2009 vaihteessa. Jäsentäminen tehdään strategisen kommunikaation viitekehysten avulla. Tutkimus pyrkii lisäksi selvittämään käytännön esimerkkejä valtiollisen toimijan suorittamasta strategisen kommunikaation suunnittelusta ja toteuttamisesta maailmanlaajuisella tasolla sekä strategisen kommunikaation integrointia läpi eri organisaatioiden.

Tutkimus rakentuu johdannosta, jossa lukija johdatellaan aiheeseen ja esitetään tutkimuksen ajankohtaisuus. Toisessa luvussa esitellään tutkimusmenetelmät sekä määritellään käytettävät käsitteet. Kolmannessa luvussa analysoidaan strategisen kommunikaation käsite ja neljännessä luvussa käsitellään tapaustutkimuksen kohteena oleva Israelin suorittama operaatio. Viidennessä luvussa operaatiosta kerätyt tiedot analysoidaan strategisen kommunikaation viitekehysten avulla. Tutkimuksen johtopäätökset esitetään kuudennessa luvussa ja seitsemännessä luvussa tarkastellaan tutkimuksen onnistumista. Tutkimus on jatkoa tutkijan esiupseerikurssilla 64 laatimalle työlle ”*Psykologinen vaikuttaminen CAST LEAD -operaatiossa*” vuodelta 2012.

2.2 Metodologia

Tämä työ on laadullinen tutkimus, joka kuuluu hermeneuttiseen tutkimusperinteeseen. Tarkoituksena on siis ymmärtää käsiteltävää ilmiötä eli pyrkimyksenä on kuvata todellista elämää mahdollisimman kokonaisvaltaisesti⁵.

Tutkimus nojaa hermeneuttiseen tieteenfilosofiaan. Hermeneuttisen tiedonintressin päämääränä on tulkita ja välittää tietoa⁶ eli tässä tutkimuksessa käsitellä analysoitavaa aineistoa siten, että kokonaisuudesta muodostuu selvästi hahmotettava osiensa summa. Strategista kommunikaatiota lähestytään kahdesta näkökulmasta – kokonaisuutta tarkastellaan sen osien kautta ja sen osia kokonaisuuden kautta. Tällä tavoin pyritään tuottamaan laajempaa ymmärrystä kohteesta.⁷ Yksityiskohdista tehdyt tulkinnat vaikuttavat kokonaisuuden tulkintaan ja kokonai-

⁵ Hirsjärvi et al (2009) s. 161

⁶ Niiniluoto (1997)

⁷ Jyväskylän yliopisto (2013)

suuden tulkinnat yksityiskohtien tulkintoihin ja näin tehtyjä tulkintoja tulee tarkistaa tutkimuksen edetessä.

Tutkimusmenetelmänä on sisällönanalyysi, jossa valitun/muodostetun teorian (tässä työssä strategisen kommunikaation viitekehys) kautta analysoidaan aineistoa ja etsitään aineistosta havaintoja teorian mukaisista ilmiöistä. Tarkoitus on ymmärtää käsiteltävää asiaa ensin yleisen viitekehyksen kautta ja sitten tarkastelemalla avoimien lähteiden kautta dokumentoitua ilmiötä ja etsiä tästä ilmiöstä strategisen kommunikaation viitekehyksen mukaisia viitteitä sekä pyrkiä jäsentämään tarkasteltavaa ilmiötä strategisen kommunikaation viitekehyksen kautta. Sisällönanalyysitapoja voidaan katsoa olevan kolmea eri tyyppiä: aineistolähtöinen, teorialähtöinen ja teoriaohjaava (myös käytetty termiä *teoriasidonnainen*⁸⁾⁹ tapa. Sisällönanalyysia voidaan pitää yksittäisenä metodina, mutta myös väljänä teoreettisena kehyksenä, joka voidaan liittää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin.¹⁰

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa pyritään muodostamaan aineistosta teoreettinen kokonaisuus käyttämällä induktiivista päättelyä eli pyritään yksittäisistä havainnoista yleistykseen. Analyysiyksiköitä ei ole etukäteen määritetty, vaan ne valitaan aineistosta. Aineistolähtöisessä analyysissä yhdistellään käsitteitä ja näin saadaan vastaus tutkimustehtävään¹¹.

Teorialähtöinen sisällönanalyysi nojaa johonkin valmiiseen teoriaan, malliin tai auktoriteettiin. Tarkasteltavaa ilmiötä jäsenneltäisiin siis jonkun valmiin ja tunnetun teorian mukaisesti ja aineiston analyysia ohjaisi siis joku aikaisemman tiedon perusteella luotu kehys. Päättelyn logiikkana on deduktiivinen tapa eli pyritään yleisestä yksittäisiin. Deduktiivisen logiikan mukaan tarkasteltavat asiat on voitava purkaa yleisestä yksittäisiin ja taas takaisin yleisiin ilman, että niitä tarvitsee muuttaa.¹² Psykologista vaikuttamista, psykologisia operaatioita, strategista kommunikaatiota ja informaatio-operaatioita voidaan tarkastella joko yksittäisinä ilmiöinä tai yhtenä kompleksisena järjestelmänä. Sirénin mukaan strategista kommunikaatiota ja psykologisia operaatioita voidaan joissain määrin pitää toistensa synonyymeina¹³ ja tämä vain korostaa näiden ilmiöiden kompleksisuutta. Kolme viimeksi mainittua voidaan mieltää valmiiksi malleiksi tai käsitejärjestelmiksi, joihin teorialähtöinen sisällönanalyysi voi nojata.

⁸ Lähteestä riippuen, jopa saman lähteen sisällä käytetään vaihtelevasti joko termiä *teoriasidonnainen* tai *teoriaohjaava*. Vrt. Tuomi&Sarajärvi (2009) s. 96 ja Saaranen-Kauppinen & Puusniekka (2006)

⁹ Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. (2009), s. 95

¹⁰ Ibid, s. 91

¹¹ Ibid, s. 95 – 96 ja 112

¹² Ibid, s. 100

¹³ Sirén. (2011) s. 206

Tässä työssä strategisen kommunikaation viitekehys toimii strukturoituna analyysirunkona¹⁴. Tämä aiemman tiedon pohjalta luotu kehys ohjaa aineiston analysointia.¹⁵

Teoriaohjaava sisällönanalyysi sijoittuu teoria- ja aineistolähtöisten analyysimallien väliin ja siinä on teoreettisia kytkentöjä, jotka eivät pohjautu suoraan teoriaan. Analysointi ei siis tapahtu tarkasti minkään teorian pohjalta, mutta teoria toimii kuitenkin apuna analyysin etsimisessä.¹⁶ Aineistolähtöisestä tutkimuksesta tämä tutkimus eroaakin juuri tässä – apuna käytetään kirjallisuuden pohjalta muodostettua teoriaa, siihen löyhästi sitoen. Aineistolähtöisessä tutkimuksessa teoria syntyy aineistoa analysoitaessa ja teoriapohjaisessa tutkimuksessa kirjallisuuden perusteella muodostettu teoria kytketään todellisuuteen.¹⁷ Päättelyn logiikka teoriaohjaavassa analyysissä on abduktiivinen. Tämä tarkoittaa sitä, että ajatteluprosessissa vaihtelevat aineistolähtöisyys ja valmiit mallit ja näitä pyritään yhdistelemään toisiinsa.¹⁸

Tässä työssä käytettävä menetelmä on teorialähtöinen sisällönanalyysi. Tämä menetelmä sopii parhaiten kolmesta edellä kuvatussa mallista, koska valmiin mallin (strategisen kommunikaation viitekehys) avulla voidaan jäsentää käsiteltävää ilmiötä ja pyrkiä ymmärtämään tapahtumia paremmin. Tarkoitus ei ole luoda teoriaa sisällön pohjalta, joten aineistolähtöinen sisällönanalyysi ei sovellu tähän työhön ja koska strategisen kommunikaation viitekehys on jo valmiiksi olemassa, ei teoriaohjaava sisällönanalyysikaan ole tarkoituksenmukainen. Aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä ja analyysin tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä.¹⁹ Tässä työssä tutkittavana ilmiönä on strateginen kommunikaatio operaatiosta Cast Lead kertovan aineiston näkökulmasta.

Strategisen kommunikaation viitekehys toimii (Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys) työssä lähtökohtaisena viitekehyksenä, jota verrataan ulkomaisiin lähteisiin ja näin muodostetaan kuva siitä, mitä on strateginen kommunikaatio. Tämä viitekehys toimii teoreettisena strukturoituna analyysirunkona, jota käytetään apuna aineiston analysoinnissa ja jonka avulla aineistosta etsitään esimerkkejä organisointi- ja toteutustavoista. Viitekehys sisältää luokitukset eli tässä työssä strategisen kommunikaation osa-alueet. Aineistosta etsittiin mainintoja ja viitteitä viitekehyksen mukaisten osa-alueiden käytöstä. Löydettyjä mainintoja ja viitteitä tarkasteltiin strategisen kommunikaation näkökulmasta operaation viitekehyksessä. Viitteitä ja mainintoja etsittiin, kunnes saturaatiopiste saavutettiin kunkin osa-alueen osalta.

¹⁴ Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. (2009), s. 113

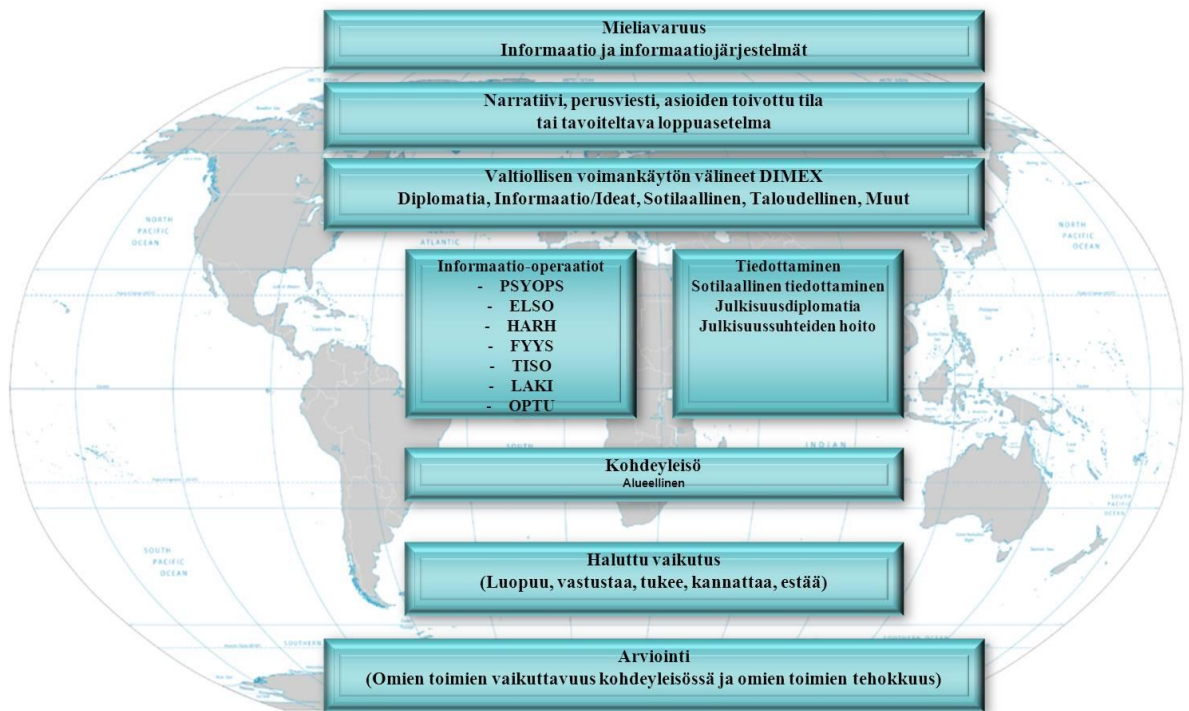
¹⁵ Ibid, s. 97

¹⁶ Ibid, s. 96

¹⁷ Metsämuuronen, J. (2006) s. 98.

¹⁸ Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. (2002), s. 99

¹⁹ Ibid, s. 108

Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys.²⁰

Tutkimuksen voidaan myös katsoa oleva asiakirjoihin perustuva tapaustutkimus, jonka tarkoitus on kuvailla ja ymmärtää käsiteltävää ilmiötä ja sitä tarkastelemalla voidaan sovittaa kerättyä tietoa teoreettiseen malliin. Tutkittavasta tapauksesta on saatavilla runsaasti intensiivistä tietoa ja tapausta voidaan tutkia yhteydessä ympäristöönsä.²¹

Tutkittaessa yksittäistapausta on ymmärrettävä, että tapausta on käsiteltävä ainutlaatuisena ja aineistoa on myös tulkittava sen mukaisesti.²² Tapaustutkimuksessa on lisäksi kiinnitettävä huomiota rajauksiin, sillä se määrittää, mikä on itse tapaus, jota tutkitaan ja mistä tapauksen sisältö koostuu. Tapaustutkimus ei kuitenkaan ole tutkimusmenetelmä itsessään, vaan yksi tapa rajata ja jäsentää tutkittavaa kohdetta.²³ Hirsjärven (et al) mukaan laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen²⁴ ja tässä tutkimuksessa todellista, dokumentoitua elämää edustaa Israelin suorittama operaatio Gazan kaistaleella 27.12.2008 – 17.1.2009, joka tunnetaan nimellä Operaatio Cast Lead tai Gazan sota.

Tämän tutkimuksen toisessa luvussa pyritään luomaan kattava kuva käsiteanalyysin kautta siitä, mitä strateginen kommunikaatio on. Tätä kautta pyritään ymmärtämään tutkimuksen toi-

²⁰ Sirén, Huhtinen, Toivettula (2011) Mukailtu.

²¹ Hirsjärvi (et al) (2004), s. 125 – 126

²² Ibid, s. 155

²³ Flyvbjerg (2011) teoksessa The Sage Handbook of Qualitative Research, s. 301.

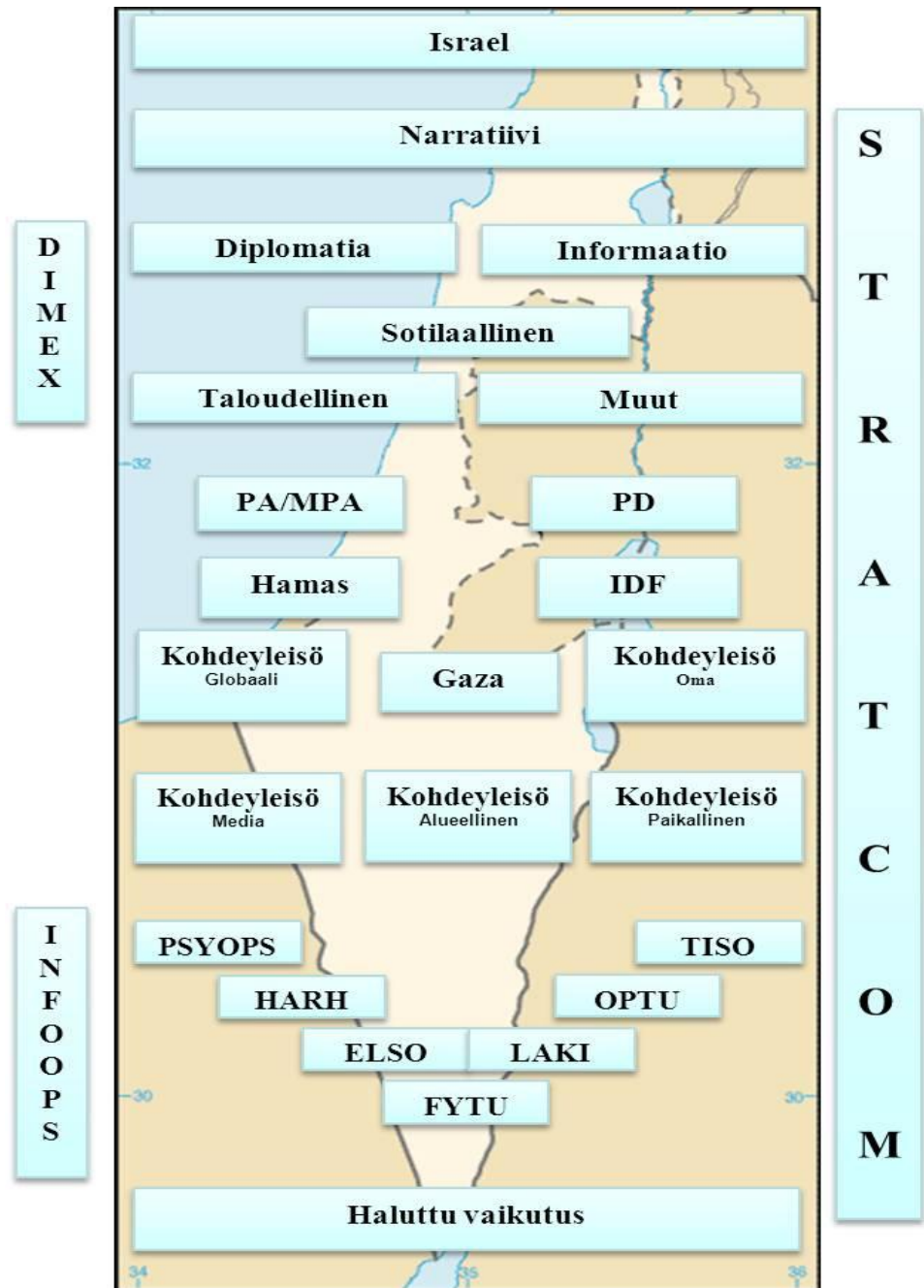
²⁴ Hirsjärvi (et al) (2004), s. 152

sessä vaiheessa käytettävää analyysirunkoa, strategisen kommunikaation mallia. Tutkimuksen kolmannessa luvussa analysoidaan Gazan sodasta kertovaa aineistoa ja verrataan sitä toisessa luvussa muodostettuun analyysirunkoon. Neljännessä luvussa pyritään selvittämään miten strateginen kommunikaatio oli järjestetty Israelissa operaatioon liittyen ja voidaanko sillä katsoa olleen minkäänlaisia vaikutuksia maailmanlaajuisesti. Tutkimuksen viides luku vetää yhteen johtopäätökset tuloksista.

2.3 Tutkimusasetelma, tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen näkökulma on strategisen kommunikaation eli tutkittavaa tapausta lähestytään strategisen kommunikaation mallin kautta ja tarkastelun ulkopuolelle jätetään esimerkiksi esitettyjen sotarikossyytösten todenperäisyyksien arviointi sekä taktiset ja operatiiviset seikat. Esimerkiksi sotarikosväitteiden todenperäisyydellä ei ole merkitystä tämän työn luotettavuuden kannalta, koska työn kannalta keskeisimmässä asemassa on väite itsessään; ei se, onko väite totta vai ei. Keskeiseksi tekijäksi siis nousee se, että väite on esitetty ja se, miten väite esitetään, missä yhteydessä, mitä kanavaa pitkin ja kuka on väitteen takana. Samoin voidaan rajata taktiset ja operatiiviset asiat tarkastelun ulkopuolelle, eli olennaista ei ole keskittyä pohtimaan ja tutkimaan sitä, miten operaation yksityiskohdat oli suunniteltu ja miten ne toteutettiin, vaan siihen, miten niistä kerrottiin.

Strategisen kommunikaation keskiössä on narratiivi, tarina, jota valtiovalta pyrkii välittämään eri kanavia pitkin ja siten vaikuttamaan eri kohdeyleisöihin. Tutkimuksen kannalta on myös tärkeää pyrkiä selvittämään, mikä oli Israelin strategisen kommunikaation narratiivi, millaisena se esiintyi eri kanavia pitkin ja miten tarina piti yhtä tekojen kanssa. Tutkimusasetelma siis rakentuu seuraavien ilmiöiden ja toimijoiden ympärille:

Kuva 2. Tutkimusasetelma.

Tutkimusongelmana on selvittää, miten strategisen kommunikaation periaatteet toteutuivat ja käyvät ilmi operaation Cast Lead valmistelussa ja toteutuksessa. Tutkimusongelmaa tukevana tutkimuskysymyksinä ovat: mitä on strateginen kommunikaatio, mitä kohdeyleisöjä voidaan tunnistaa, miten strateginen kommunikaatio on toteutettu ja järjestetty Israelissa, miten strategisen kommunikaation voidaan katsoa onnistuneen avoimiin lähteisiin perustuen (vaikuttavuus) ja mikä oli Israelin narratiivi. Lisäksi pyritään selvittämään, mitä haasteita esiintyi ja voidaanko käytetyistä periaatteista ottaa oppia tai voidaanko niitä soveltaa Suomen olosuhteissa.

2.4 Lähdekartoitus ja aineiston kerääminen

Tutkimuksen lähdeaineisto on pyritty valitsemaan siten, että strategisen kommunikaation käsitteanalyysi on ollut mahdollista tehdä kattavasti. Lähteet ovat poikkitieteellisiä kirjoja, artikkeleita ja tutkimuksia, joiden avulla strategisen kommunikaation perustekijät avataan ymmärryksen luomiseksi. Alan ohjesäännöt ja oppaat tuovat lisäarvoa tähän kokonaisuuteen luomalla kuvaa siitä, miten strateginen kommunikaatio ymmärretään länsimaissa. Esimerkiksi strategisen kommunikaation määrittelyyn käytetyt teokset ovat Maanpuolustuskorkeakoulun julkaisusarjoista ja alan ulkomaisia doktriineja, ohjesääntöjä ja oppaita. Näiden teosten avulla muodostetaan kokonaiskuva siitä, mitä on strateginen kommunikaatio ja mitä eri suorituskkyjä voidaan käyttää sen välineinä.

Tutkimusmenetelmien lähteinä käytetään samoin kirjoja ja artikkeleita, joissa kuvataan käytettävien menetelmien käyttöä tutkimusprosessissa. Tutkimuksen aineisto on koottu avoimista lähteistä, joista pääosa on internetistä. Nämä ovat esimerkiksi julkisia strategista kommunikaatiota käsitteleviä julkaisuja, dokumentteja ja sanomalehtien verkkoversioita, uutistalojen verkkosivuja sekä tutkimus- ja opetuslaitosten raportteja sekä opinnäytetöitä. Suomessa strategista kommunikaatiota on tutkittu hyvin vähän eikä varsinaisia tutkimuksia ole, yhdysvaltalaisista sotilasopetuslaitoksista on saatavilla muutamia aihetta käsitteleviä tutkimuksia pro gradu -tasolla. Vuoden 2012 joulukuussa tarkastettiin Tampereen yliopistossa Tapio Kujalan väitöstutkimus, *Lähi-idän mediasota. Journalismin ristipaineet Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa*, joka kattaa niin sanotun toisen intifadan ajan vuodesta 2000 vuoden 2009 alkuun ja siten myös operaation Cast Lead ja sitä edeltävät tapahtumat. Tutkimuksen näkökulmana on journalistinen lähestymistapa siihen, miten tietotulvan seasta tulisi erottaa olennaisimmat asiat, joista raportoida. Tutkijan omien havaintojen perusteella on muodostettu sekä israelilaisen että palestiinalaisen median välittämistä sanomista teemoja, joita voidaan käyttää osin hyväksi tässäkin työssä hahmoteltaessa Israelin strategisen kommunikaation narratiivia, teemoja, sanomia ja viestejä. Kujalan tutkimus on tämän työn viitekehyksen suhteen tehty strategisen kommunikaation kohdeyleisön eli median edustajan näkökulmasta, joten sen avulla kokonaisuutta voi lähestyä myös toista kautta.

Strategisen kommunikaation perusteita käsitellään Pääesikunnan teoksessa *Strateginen kommunikaatio, konseptiluonnos v0.05*. (Pääesikunta, 2012) Konseptiluonnos on päänavaus puolustus- ja valtiohallinnon strategista kommunikaatiota koskevaan keskusteluun ja määrittelee strategista kommunikaatiota suomalaisesta näkökulmasta. Konseptiluonnos tarjoaa hyvän lähtökohdan strategisen kommunikaation ymmärtämiselle menemättä yksityiskohtiin.

Tarkemmin strategisen kommunikaation käsitteisiin ja historiaan perehdytään kolmessa suomalaisessa artikkelissa. Ensimmäinen artikkeli on nimeltään *Informaatiosodankäynnistä strategiseen kommunikaatioon* (Sirén, Huhtinen ja Toivettula, 2011) ja se julkaistiin teoksessa *Strateginen kommunikaatio ja informaatio-operaatiot 2030* (MPKK, Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos, Julkaisusarja 2, Artikkelikokoelmat N:o 7, 2011). Artikkelissa Sirén (ym.) käsittelevät strategisen kommunikaation taustoja ja käsitteitä ja kokonaisuudessaan kirja käsittelee kehitysnäkymiä strategisen kommunikaation ja informaatio-operaatioiden alalla lähestyttäessä vuotta 2030. Toinen artikkeli on nimeltään *Strateginen kommunikaatio ja psykologinen vaikuttaminen – Käsitys sotataidosta palaa juurilleen?* (Sirén, 2010, artikkeli teoksessa *Tiede ja Ase* 68/2010.) Artikkelissa Sirén käsittelee strategisen kommunikaation ja psykologisen vaikuttamisen perusteita tarjoten näkökulmaa sotataidollisen paradigman kehittymiseen. Kolmas artikkeli on nimeltään *Strateginen kommunikaatio informaatioyhteiskunnan kansallisten tavoitteiden edistämiseksi - realismista sosiaaliseen konstruktion* (Hirvelä ja Huhtinen, 2012, artikkeli teoksessa *Tiede ja Ase* 70/2012.) Artikkelissa Hirvelä ja Huhtinen käsittelevät strategista kommunikaatiota informaatioyhteiskunnan ja kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan kautta päätyen realismiin ja konstruktivismin taustavaikutuksiin.

Näiden artikkelien lisäksi vuonna 2013 julkaistiin Sirénin kirja *Winning wars before they emerge. From kinetic warfare to strategic communication as a proactive and mind-centric paradigm of the art of war*. Kirjassa Sirén syventää strategisen kommunikaation käsitettä ja paradigmaa osana sotataittoa.

Lisänäkemyksiä sotataidollisen paradigman muutokseen tuo Heidi ja Alvin Tofflerin kirja *War and Anti-war. Survival at the Dawn of the 21st Century* (Heidi ja Alvin Toffler, 1993). Kirjassa kuvataan yhteiskunnallisen kehityksen kulkua kolmen aallon teorian kautta ja pyritään ymmärtämään sodankäynnin tapojen ja välineiden kehittymistä osana yhteiskunnallista kehittymistä.

Strategisen kommunikaation käsiteanalyysi pohjautuu strategian, viestinnän, kansainvälisen politiikan, ideologian, identiteetin ja psykologian tutkimuksen eri suuntauksiin. Lähteinä strategisen kommunikaation eri ulottuvuuksien ymmärtämiseen on käytetty kyseistä tieteenalaa tai suuntausta käsitteleviä teoksia, tutkimuksia ja tieteellisiä artikkeleita, joista tässä esitellään keskeisimmät.

Manuel Castells käsittelee identiteettien rakentumista nykyajan maailmassa kirjassaan *The Power of Identity*. Norman Fairclough puolestaan käsittelee kielen ja vallan suhdetta teoksessaan *Language and Power* ja määrittelee ideologisen vallankäytön yhdeksi tärkeäksi vallan käytön muodoksi. Näiden teosten pohjalta muodostetaan kuva siitä, miten ideologia vaikuttaa identiteettiin ja siten DIMEX-ajattelutavan mukaisesti informaation ja ideologian merkitys korostuu valtiollisten vaikuttamisvälineiden osana.

Strategian, strategian eri tasojen sekä termin *strateginen* määrittelyyn käytetään Thomas M. Kanen ja David J. Lonsdalen teosta *Understanding Contemporary Strategy*, jossa perehdytään nykyaikaiseen strategiakäsitykseen. Tätä täydennetään mm. Pekka Visurin näkemyksillä teoksesta *Turvallisuuspolitiikka ja strategia* sekä Edward Luttwakin näkemyksillä teoksesta *Strategy: The Logic of War and Peace*. Näiden teosten perusteella muodostetaan kuva strategian eri tasoista sekä niiden välillä vaikuttavista riippuvuussuhteista. Teokset ovat eri vuosikymmeniltä, mutta niiden esittämät perusasiat ovat kuitenkin pysyneet lähes muuttumattomina strategisten peruseriaatteiden osalta. Kirjoittajien omat määritelmät strategiasta ovat hieman erilaisia, mutta niiden perusviesti on kuitenkin sama siitä, mitä strategia on. Lisäksi kirjoittajat määrittelevät erilaisia vallankäyttötapoja, kuten suostuttelu, pakottaminen ja uhkaaminen.

Strategisen kommunikaation taustalla olevia teorioita käsitteleviä keskeisiä teoksia ovat Joseph Nyen teokset *The Future of Power* ja *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, joiden avulla muodostetaan kuva pehmeän voiman (*soft power*) perusteista. Syvällisemmin vaikuttamisen menetelmiin perehdytään Alexander Wendtin positiivisen tunnustuksen teoriaa käsittelevän artikkelin *Agency, Teleology and the World State: A Reply to Shannon* sekä Maja Zehfussin artikkelissa *Constructivism and Identity: A Dangerous Liaison*, jossa Zehfuss käsittelee identiteetin ja käyttäytymisen muokkautumista psykologian teorioihin nojautuen. Näiden lähteiden kautta muodostetaan kuva strategisen kommunikaation vaikuttamisen perusteista.

Eytan Gilboa määrittelee julkisuusdiplomatian käsitettä artikkeleissaan *Public Diplomacy in Grand Strategy* ja *Public Diplomacy: The Missing Component in Israel's Foreign Policy* sitoen julkisuusdiplomatian käsitettä israelilaiseen käytäntöön. Ben D. Mor käsittelee julkisuusdiplomatian roolia suurstrategisessa kontekstissa ja painottaa julkisuusdiplomatian proaktiivisuuden merkitystä artikkelissaan *Public Diplomacy in Grand Strategy*. Lisäksi Mor kuvaa artikkelissaan uuden informaatioteknologian vaikutusta strategian eri tasojen lähentymiseen eli miten alempien strategian tasojen vaikutukset näkyvät yhä herkemmin ylemmillä strategian tasoilla.

Viestinnän teorioita käsitellään Cormanin, Trethewayn ja Goodalin artikkelissa *A 21st Century Model for Communication in the Global War of Ideas*. (Consortium for Strategic Communication, Arizona State University, 2007.) Artikkelin esittää, miksi nykyinen amerikkalais-länsimainen kommunikointitapa ei toimi nykymaailmassa ja artikkelissa esitetään muutoksia kommunikointitapoihin. Viestintäteorioiden perusteita kuvataan alan pioneerien eli Berlon sekä Shannonin ja Weaverin viestintämalleilla, joita täydennetään uusilla ajatuksilla.

Strategisen kommunikaation ja informaatio-operaatioiden ohjesääntötaustoja kartoitetaan saatavissa olevilla länsimaisilla ohjesäännöillä ja oppailla, joista tässä esitellään keskeisimmät, suoraan strategista kommunikaatiota käsittelevät teokset. Teos *Joint Publication 5-0 Joint Operation Planning* (Joint Chiefs of Staff, 2011.) määrittelee yhdysvaltalaisen näkemyksen yhteisoperaatioiden suunnittelusta sisältäen strategisen kommunikaation ja teos *Principles of Strategic communication* (Department of Defence, 2008.) on puolestaan Yhdysvaltain puolustushallinnon strategisen kommunikaation opas, jonka tarkoituksena oli avata keskustelua ja lisätä ymmärrystä strategisesta kommunikaatiosta. Yhdysvaltalaisesta näkemystä täydentää teos *Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy* (US Joint Forces Command Joint Warfighting Center, 2010.), joka tarjoaa strategisen kommunikaation perusteita, käytänteitä ja tekniikoita eri tasoille käytettäväksi. Iso-Britannian puolustushallinnon asiakirja *Joint Doctrine Note 1/12 Strategic Communication: The Defence Contribution* (Ministry of Defence, 2012.) on keskustelunavaus strategisesta kommunikaatiosta ja tukee edellä mainittujen lähteiden käsitystä strategisesta kommunikaatiosta. Muut tutkimuksessa käytetyt ohjesäännöt ja oppaat käsittelevät strategisen kommunikaation eri osa-alueiden yksityiskohtia, kuten informaatio-operaatioiden eri elementtejä.

Anthony Cordesmanin tutkimus Gazan sodasta *The Gaza War. A Strategic Analysis*. (2009) taustoittaa ja analysoi sodan strategisia ulottuvuuksia. Analyysissään Cordesman myös pohtii sodan lakien ja symmetristen konfliktien monimutkaista suhdetta ja sitä, että ei ole vain oikeaa ja väärää. Cordesmanin tutkimus on kaikkiaan kattava tietolähde Gazan tapahtumista. Cordesmanin mukaan Israel lähti operaatioon poliittisen johdon ollessa erimielisiä operaation strategisista tavoitteista ja että Israel ei operaatiosta hyötynyt strategisella tasolla mitenkään, koska Hamas jäi valtaan.

Scott C. Farquharin (2009) toimittama kirja *Back to basics: A Study of the Second Lebanon War and Operation CAST LEAD* kertoo Libanonin toisen sodan ja Gazan sodan välisestä kehityksestä Israelin asevoimissa Libanonin sodasta saatujen kokemusten perusteella. Lisäksi

kirjassa vertaillaan IDF:n vastustajia Hezbollahia ja Hamasia ja niiden suorituskykyä sekä IDF:n toimintaa niitä vastaan. Teos antaa suuntaviivoja vuodesta 2006 vuoteen 2008 tapahtuneelle kehitykselle IDF:n toimintatavoissa ja siten auttaa ymmärtämään operaation Cast Lead taustoja ja toteutusta.

Tutkimusmenetelmän lähdeaineistoina käytetään pääasiassa seuraavia teoksia: *Laadullisen tutkimuksen käsikirja* (Metsämuuronen J. (toim.) 2006) ja *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi* (Tuomi, J. ja Sarajärvi, A., 2009 (osin myös 2002)) sekä *Johdatus tieteenfilosofiaan* (Niiniluoto, I. 1997, alkup. 1980) ja *Tutki ja kirjoita* (Hirsjärvi, S. et al. 2007 ja 2004).

Aineiston kerääminen rajataan ajallisesti alkamaan vuoden 2008 alkupuolelta siitä hetkestä, jolloin operaation valmistelut alkoivat avoimien lähteiden perusteella. Tutkittaessa vaikuttavuutta, käsitellään aineistoa myös vuoden 2008 helmi – maaliskuun vaihteessa Israelin suorittamaa operaatiota, kutsumanimeltään Hot Winter. Tämän operaation maailmalla aiheuttamia reaktioita verrataan operaation Cast Lead aiheuttamiin reaktioihin.

Erimaalaisten verkkolehtien uutisista operaation ajalta kerätään tietoa tapahtumista. Avoimiin lähteisiin perustuvat tiedot saattavat olla asenteellisia, virheellisiä tai jopa valheellisia ja siksi uutisartikkeleita onkin tarkasteltava huolella niiden luotettavuuden arvioimiseksi. Toisaalta, mikäli useasta lähteestä voidaan varmentaa joku tapahtuma, vaikka sen uutisointi olisikin puolueellista suuntaan tai toiseen, voidaan suurella todennäköisyydellä olettaa, että tapahtuma itsessään pitää paikkansa, mutta sen taustat, syyt ja seuraukset jäänevät parhaimmillaankin sivistyneiden arvauksien varaan. Tämän työn luonteen vuoksi uutisten todenperäisyydellä ei ole merkittävää roolia työn luotettavuuden kannalta, koska tässä työssä ei pyritä selvittämään, mitä oikeasti tapahtui, vaan selvittämään, mitä informaatiota julkisuudessa levitettiin, miten sitä levitettiin ja miksi sitä levitettiin.

Aineiston valinnassa on kiinnitettävä huomiota siihen, mikä soveltuu tutkimukseen ja vastaa-ko se asetettuihin kysymyksiin. Esimerkkejä verkkolehdistä ovat mm. israelilaiset Ynet News, Haaretz ja Jerusalem Post, eurooppalaiset isot uutistalot kuten BBC, The Guardian ja Der Spiegel, yhdysvaltalaiset CNN, New York Times ja Washington Times sekä arabimaailman al Jazeera, Qatar News Agency ja Daily Star. Verkkolehtien uutisten tarkastelu rajattiin pääosin operaation ajalle ja niiden englanninkielisiin versioihin, valitut lehdet edustavat maidensa suurimpiin kuuluvia päivittäisuutisia käsitteleviä lehtitaloja. Kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten raporteista kerättiin myös tietoa ja näitä lähteitä voitaneen pitää kohtuullisen objektiivisina. Osa materiaalista kerättiin myös jo lähtökohtaisestikin asenteellisista, puolueelli-

sista sekä osin jopa valheellisista lähteistä – samasta asiasta on näin mahdollisuus saada kaksi erilaista näkemystä. Tällaisia lähteitä ovat esimerkiksi Hamasin ja siihen kytköksissä olevien järjestöjen kotisivut sekä IDF:n ja israelilaisten tutkimuslaitoksen tai järjestön kotisivut ja raportit.

2.5 Käsitteiden määrittely

Strateginen kommunikaatio analysoidaan omassa luvussaan. Tässä käsitellään keskeisimmät tutkimuksessa esiintyvät käsitteet.

Hasbara (Public Diplomacy, julkisuusdiplomatia ja New Public Diplomacy)

Hasbara on hepreankielen sana ja tarkoittaa kirjaimellisesti selitystä. Israelilainen diplomaatti Gideon Meir on sanonut, että sille ei ole suoraa ja kuvaavaa vastinetta missään kielessä ja hänen määritelmänsä sanalle oli julkisuusdiplomatia eli *public diplomacy* (PD).²⁵ Muita käännöksiä sanalle ovat mm. propaganda, asianajo tai puolustus. Tässä työssä sanalla *hasbara* tarkoitetaan Israelin hallituksen julkisuusdiplomatiata. Julkisuusdiplomatia on valtioiden viestintää vieraiden valtioiden kansojen kanssa siinä missä diplomatia ymmärretään valtioiden johtajien kommunikointina keskenään. Julkisuusdiplomatian tavoitteena on saada vieraan maan kohdeyleisö vakuuttumaan, että oman maan politiikka, arvot ja toimet ovat tukemisen arvoisia. Tavoitteena on siis luoda ja parantaa oman maan positiivista imagoa muiden maiden kansalaisten mielissä. Uusi media, television asema uutislähteenä ja median maailmanlaajuinen ulottuvuus aiheuttavat sen, että julkisuusdiplomatian on oltava läpinäkyvää kaikilla tasoilla ja siten termi *strateginen korpraali* on osuva kuvaus taisteluteknisten (alatason toimijoiden) asioiden vaikutuksista valtiollisen tason toimintaan (*grand strategy*).²⁶

Yhdysvaltalaiset ohjesäännöt määrittelevät julkisuusdiplomatian ”(Yhdysvaltain hallituksen) avoimiksi julkisen tiedon välitystoimiksi, joiden tarkoituksena on tuoda esiin (Yhdysvaltain) ulkopoliittikan tavoitteita ulkomaisten kohdeyleisöiden ja mielipidevaikuttajien ymmärryksen lisäämiseksi, heidän informoimisekseen ja heihin vaikuttaakseen sekä laventaakseen vuoropuhelua Amerikan kansalaisten ja järjestöjen sekä heidän ulkomaisten vastakappaleidensa kanssa.”²⁷ Myös Suomen Ulkoministeriöllä on oma julkisuusdiplomatian yksikkö, jonka mu-

²⁵Israel Ministry of Foreign Affairs (2005). Myös Gilboa (2006) s.735 toteaa termin ”hasbara” olevan rajoittunut, anteeksipyytelevä ja puolustelevala.

²⁶Mor, Ben D. Public Diplomacy in Grand Strategy. Foreign Policy Analysis (2006) 2, s. 162

²⁷Department of Defense (2010), s. 297

kaan ”Suomen vaikutusvaltaa, vetovoimaa ja uskottavuutta edistetään julkisuusdiplomatialla siten, että ulkopoliittiset, taloudelliset, kulttuuriset ja muut tavoitteet voivat paremmin toteutua”²⁸

Erona ”klassiseen”, yksipuoliseen viestintään perustuvaan julkisuusdiplomatiaan, uusi julkisuusdiplomatia perustuu strategisen kommunikaation tavoin dialogiin, joka edellyttää yleisön kuuntelemista ja tieteellisiä mielipidemittauksia sekä suostuttelutekniikoita.²⁹ Lisäksi julkisuusdiplomatiaa pidettiin vain valtiollisten toimijoiden yksinoikeutena kun uusi julkisuusdiplomatia kuuluu myös ei-valtiollisten toimijoiden keinovalikoimaan.³⁰ Nye (2011) pitää julkisuusdiplomatiaa tärkeänä kanavana pehmeän voiman käytössä.³¹

Kommunikaatio / viestintä

Kommunikaatio on kahden tai useamman osapuolen välistä vuorovaikutteista toimintaa, jonka tarkoituksena on välittää informaatiota osapuolien välillä. 1950-luvulta peräisin olevan määritelmän mukaan³² (Shannon ja Weaver (1950) Corman ym. (2007) mukaan) kommunikaatio on ”*prosessi, jossa yksi mieli vaikuttaa toiseen mieleen sanomien välityksellä*”. Mallin mukaan informaatiolähteestä koodataan sanoma, jonka lähettäjä muuttaa viestiksi, joka lähetetään jotain kanavaa pitkin vastaanottajalle. Ennen vastaanottoa viestiin vaikuttaa kanavalla oleva kohina ja vastaanottimessa viestin koodi puretaan ja sanoma saavuttaa vastaanottajan. Tässä mallissa keskeisintä on siis se, että viesti saavuttaa vastaanottajan, ja että vastaanotettu viesti takaa sen, että sanoman merkitys ymmärretään oikein.

Kommunikaatiossa ei kuitenkaan voida välittää sanoman merkitystä, sillä sanoman merkitys muotoutuu vastaanottajan mielessä esimerkiksi henkilökohtaisten, historiallisten ja paikallisten yhteyksien sekä kulttuurillisten ja kielellisten tekijöiden perusteella. Tätä mallia Corman ym. kutsuvat sanomavaikutteiseksi malliksi³³ ja sanoman merkityksen tulkinnallisuuden vuoksi Corman ym. esittävätkin vanhan mallin korvaamista uudella käsityksellä kommunikaatiosta, josta he käyttävät nimeä *pragmatic complexity model* (PCOM), joka Cormanin ym. mukaan perustuu Niklas Luhmannin kommunikaatioteoriaan.³⁴ Mallin mukaan kommunikaatio ei ole kahden mielen välistä sanomien vaihtoa vaan se on kompleksinen järjestelmä, jossa

²⁸ Ulkoasiainministeriö (2011)

²⁹ Gilboa (2006) s. 719

³⁰ Ibid, s. 718

³¹ Nye (2011) s. 100, 103 ja 105.

³² Corman ym. (2007) s. 3

³³ Corman ym. (2007) s. 3

³⁴ Ibid s. 9

osapuolet tulkitsevat toistensa toimia ja tekevät olettamuksia ajatuksista, motiiveista, tarkoituksista yms. yms niiden takana. Kompleksisen eli monitahoisen tästä järjestelmästä tekee se, että sille on ominaista kaksoisvaikuttavuus³⁵ (double contingency) eli osapuolten väliseen kommunikaatioon vaikuttaa se, miten osapuolet tulkitsevat toisiaan ja toistensa sanomia jatkuvasti. Tämä tulkinta ja olettamusten tekeminen vaikuttaa jatkuvasti molempien osapuolten käytökseen.

Cormanin ym. PCOM-mallissa keskeiset periaatteet³⁶ ovat kontrolliin pyrkimisestä luopuminen ja monitahoisuuden hyväksyminen, viestien toiston korvaaminen viestien vaihtelulla, merkittävät muutokset kommunikaatiojärjestelmässä sekä varautuminen epäonnistumiseen ja sen odottaminen. Monitahoisen ja verkottuneen systeemin takia sitä ei voi täysin kontrolloida, siihen pystytään ainoastaan osittain vaikuttamaan. Tämän seikan ymmärtäminen johtaa Cormanin ym. mukaan siihen, että voidaan alkaa ajatella tämän epävarmuuden tuomia mahdollisuuksia. Viestien toistamisen sijaan Corman ym. painottavat vaihtelua teemoissa, kokeiluja ja huolellista vaikutusten tarkkailua. Pelkällä sanomien toistolla ei ole vaikutusta monitahoisessa järjestelmässä. Merkittävillä muutoksilla kommunikointijärjestelmissä Corman ym. eivät tarkoita vaihtelusta johtuvaa evoluutionaarista kehitystä, vaan käänteentekevää mullistusta, josta esimerkkinä he mainitsevat syyskuun 11. päivän terrori-iskut vuonna 2001, joka sai aikaan merkittäviä muutoksia kommunikaatiojärjestelmässä Yhdysvaltojen eduksi. Lisäksi kommunikoinnissa tulisi lähtökohtaisesti varautua kommunikoinnin epäonnistumiseen ja sen varalle tulee laatia vaihtoehtoiset suunnitelmat ja kommunikoinnin periaatteena tulisi olla toiston sijaan vaihtelevuus.³⁷

Cormanin ym. esittämä PCOM-malli pyrkii vastaamaan verkottuneen ja monitahoisen maailman haasteisiin väittämällä, että kommunikaatio ei ole yksinkertaista sanomien ja ideoiden välittämistä vastaanottajalta toiselle vaan prosessiin sisältyy paljon muitakin tekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon. Informaatioympäristön globaali vaikuttavuus ja reaaliaikaisuus sekä informaatioon käsiksi pääsyn helppous tekevät kommunikointijärjestelmien hallinnan mahdolliseksi ja tämä seikka tulisikin hyväksyä ja sitä tulisi käyttää hyväksi.

Kommunikaatiossa voidaan välittää informaatiota esimerkiksi sanoin, teoin, kuvin, äänin tai tekstein. Myös läsnäolo (vrt. PPP, presence, posture, profile; sotilaallinen näkyvyys tai läsnäolo) voidaan tulkita kommunikaatioksi. Kommunikaatiossa on huomioitava osapuolten eroavaisuudet esimerkiksi kulttuureissa, jotka voivat vaikuttaa ratkaisevasti siihen, miten välitetty

³⁵ Ibid s. 10

³⁶ Ibid, s. 12 – 14

³⁷ Corman ym. (2007), s. 12 – 13

informaatio tulkitaan. Myös kommunikaatiokanavat ja -välineet on valittava toisen osapuolen mukaan. Kommunikaatiovälineitä ja -kanavia ovat esimerkiksi radio, tv, tapaamiset, lehdet ja internet.

Informaatioympäristö

Informaatioympäristö on tietojärjestelmistä koostuva nopeasti laajentuva fyysinen ja käsitteellinen tila, jossa informaatiota vastaanotetaan, käsitellään ja välitetään. Tila muodostuu informaatiosta itsestään sekä järjestelmistä, joissa informaatiota käsitellään. Informaatioympäristöä ei voida *rajata* lineaarisesti paikkaan sitoen³⁸, mutta se voidaan *määritellä* paikallisesti, alueellisesti tai maailmanlaajuisesti.³⁹ Informaatioympäristössä aiheutetuilla muutoksilla (informaatio toimi) pyritään vaikuttamaan kohteen päätöksentekoon kohteen tilannetietoisuuden, tahdon ja kyvyn kautta.

Informaatio

Informaatiolla tarkoitetaan tässä työssä kommunikaation avulla välitettävien viestien sisältöä. Informaatio ei sisällä olettamusta totuudesta tai faktuaalisuudesta, vaan informaatio voi sisältää myös epä- tai osatotuuksia. Lyhyesti määriteltynä⁴⁰ taksonomia on seuraava:

- data on koodattu merkkijono, jota ei ole tulkittu
- informaatio on mahdollista tietoa, merkkijonon (datan) ilmaisema viesti, jonka määrä ja merkitys voi olla vastaanottajalle eri kuin lähettäjälle
- tieto on tulkittua, sisäistettyä informaatiota ja informaatiosta tulee tietoa vasta, kun vastaanottaja on sen tulkinnut

Informaatio-operaatio

Informaatio-operaatiot sisältävät periaatteet ja ratkaisut, joilla hallitaan informaatiovaikutuksia. Informaatiovaikutukset voivat olla suunnitelmallisesti aiheutettuja, haluttuja, oman toiminnan seurauksena syntyneitä ei-toivottuja tai vastustajan aiheuttamia ei-toivottuja informaatioon tai informaatiojärjestelmiin kohdistuvia vaikutuksia.⁴¹ Informaatio-operaatiot tarkoittavat käsitteenä ei-tappavien suorituskykyjen suunnittelun, rakentamisen ja käytön koordinoitua. Informaatio-operaatiolla pyritään vaikuttamaan vastustajan tai nimetyn kohdeylei-

³⁸ Emery, N. Werchan, J. ja Mowles, D.G. (2005) s. 34

³⁹ Joint Chief's of Staff. (1998). s. I-13 – I-14

⁴⁰ Tampereen ammattikorkeakoulu (2013)

⁴¹ PE (2012)

sön tahtoon, tilannetietoisuuteen ja toimintakykyyn sekä suojaamaan omat vastaavat kyvyt.⁴² NATO:n ohjesääntö JP 3-13.2 Psychological Operations määrittelee informaatio-operaatioiden keskeisimmiksi suorituskyyiksi elektronisen sodankäynnin, tietoverkko-operaatiot, psykologiset operaatiot, harhauttamisen ja operaatioturvallisuuden. Keskeisiä suorituskyyjä tukevia suorituskyyjä ovat tietoturvallisuus, fyysinen turvallisuus, fyysinen hyökkäys, vastatiedustelu ja taistelukameratoiminta (combat camera). Informaatio-operaatioihin liittyviä toimintoja ovat tiedottaminen, siviili-sotilasyhteistyö ja julkiselle diplomatialle annettu puolustuksellinen tuki.⁴³ Siren ja Kupiainen (2012) määrittelevät informaatio-operaatioiden keskeisiksi suorituskyyiksi psykologisen vaikuttamisen, harhauttamisen, elektronisen sodankäynnin, tietoverkko-operaatiot, operaatioturvallisuuden ja tietoturvallisuuden. Tukeviksi toiminnoiksi Sirén ja Kupiainen määrittävät tiedottamisen (myös sotilaallisen), siviili-sotilasyhteistyön, avainhenkilöiden sitouttamisen, sotilaallisen näkyvyyden ja kineettisen vaikuttamisen.⁴⁴

Tässä työssä informaatio-operaatioiden kokonaisuus käsittää kuvan 1 Tutkimuksen viitekehys mukaiset suorituskyyt: operaatioturvallisuuden, harhautuksen, elektronisen sodankäynnin, tietoverkko-operaatiot, psykologiset operaatiot, sotilaallisen näkyvyyden, siviili-sotilasyhteistyön ja avainhenkilöiden tapaamiset. Näistä sotilaallinen näkyvyys, siviili-sotilasyhteistyö ja avainhenkilöiden tapaaminen jätetään käsittelemättä operaation luonteen vuoksi, koska niitä ei voida katsoa esiintyneen tarkoitettulla käsiteltävässä kontekstissa. Tiedottaminen ja sotilaallinen tiedottaminen käsitellään strategista kommunikaatiota tukevin toimina tutkimuksen viitekehyksen mukaisesti.

Viesti – teema – narratiivi

Yhdysvaltalaisen määritelmän mukaan⁴⁵ viestin (message) on tuettava alemman, ylemmän ja strategisen tasojen teemoja (theme), joiden puolestaan täytyy tukea kansallista narratiivia (narrative). (Kuva 3. Narratiivin, teemojen ja viestien taksonomia) Saman lähteen mukaan⁴⁶ narratiivilla tarkoitetaan pitkäaikaista strategista kommunikaatiota, jolla on sisältö, syy/motiivi sekä tavoite/tavoiteltava loppuasetelma. Teema määritellään laaja-alaiseksi konseptiksi tai tarkoitukseksi, jota on tarkoitus käyttää laajalti hyväksi tiettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Viesti määritellään kapea-alaiseksi, tietylle yleisölle kohdistettua kommunikaatiota, jonka tavoitteena on saada aikaan tietty vaikutus samalla tukien valittua teemaa. Narra-

⁴² Siren (ym.) (2011) s. 17 – 18

⁴³ NATO (2010) s. II-11

⁴⁴ Sirén, T. ja Kupiainen, J. (2012) s. 96

⁴⁵ US Joint Forces Command Joint Warfighting Center (2010) s. xii

⁴⁶ Ibid, s. GL7-9

tiivilla voidaan myös yksinkertaisesti tarkoittaa tarinaa, jota joku kertoo ja joka sisältää kaksi tai useampia tapahtumia. Tässä työssä narratiivi ymmärretään strategisen kommunikaation keskeisenä tekijänä eli *tarinana*, jota halutaan erityyppisin viestein ja teemoin välittää eri kanavia ja välineitä pitkin valituille kohdeyleisöille.

Kuva 3. Narratiivin, teemojen ja viestien taksonomia⁴⁷

Kolme tärkeätä seikkaa viestien laadinnassa ovat välityskanavat, ajoitus ja tempo.⁴⁸ Lisäksi viestejä laadittaessa tulee ottaa huomioon kunkin viestin aiheuttamat reaktiot kohdeyleisössä. Jokaisen viestin osalta tulee harkita sen välityskanava. Välityskanavaa valittaessa tulee harkita esimerkiksi viestin sisältö, toivottu vaikutus, viestin kohtaama vastustus, käytettävän välineen hyödyt. Ajoituksen osalta tulee ottaa huomioon mm. synergia muiden viestien ja tapahtumien kanssa, yleisön vastaanottavaisuus, motivaatio ja sen odotukset. Ajoituksen määrittäviä tekijöitä ovat mm. yleisön kulttuurilliset ja sosiaaliset odotukset, motivaatio, henkilökohtaisuuden tuntemus ja muiden tärkeiden viestien ajoittaminen. Kanavan ja ajoituksen lisäksi tulee harkita viestien välittämisen tempo eli kuinka usein viesti toistetaan valitun kanavan kautta. Jatkuva tietyn viestin tai tietyn tyyppisen viestin toistaminen voi muuttua ajan myötä yleisön mielessä häiritseväksi meteliksi, joka jätetään huomiotta ja joka alkaa ärsyttää.

⁴⁷ US Joint Forces Command Joint Warfighting Center (2010) s. xii, mukailtu kuva.

⁴⁸ US Joint Forces Command Joint Warfighting Center (2010), s. xvii

Kohdeyleisö

Kohdeyleisö on vaikuttamisen kohteeksi valittu yksilö tai joukko⁴⁹, jolle viestit suunnataan. Globalisoituvassa ja verkottuneessa maailmassa voidaan lähtökohtaisesti olettaa, että viesti saavuttaa myös muut yleisöt tavoitellun kohdeyleisön lisäksi.

⁴⁹ Joint Chiefs of Staff (2011), s. 361

3 STRATEGISEN KOMMUNIKAATION KÄSITEANALYYSI

”I’m a reporter. I look for narratives that will attract readers and inform them. If a military officer talks to reporters, I can’t guarantee your story will be told the way you want it. But if you don’t speak with reporters, I can guarantee your side of the story may not be told at all. Or it may be told by others who spend little time trying to understand what you do and cannot appreciate your interests at all”

– Thom Shanker, NYT Pentagonin kirjeenvaihtaja, SEPT – OCT 2009 Military Review.

Tässä luvussa määritellään käsite ”strateginen kommunikaatio” sekä perehdytään ilmiöihin ja tekijöihin käsitteen taustalla. Strateginen kommunikaatio nojaa psykologiaan sekä viestintätieteisiin ja sen välineinä käytetään erilaisia medioita.

3.1 Mitä on strateginen kommunikaatio?

STRATCOM konseptin luonnos v0.05 (2012) määrittelee strategisen kommunikaation suomalaisittain seuraavasti⁵⁰:

”Strategisella kommunikaatiolla tarkoitetaan sitä kokonaisvaltaista lähestymistapaa (Comprehensive Approach), jolla viranomaisyhteistyön (Interagency Co-Operation), diplomatian (Public Diplomacy), julkisuussuhteiden hoitamisen (Public Information/Public Affairs ja Military Public Information/Affairs), informaatio-operaatioiden (Info Ops) sekä kauppa- että sotilaspolitiikan keinoin edistetään Suomen kansallisia etuja osana läntistä arvomaailmaa sekä kotimaassa että ulkomailla kaikissa valmiustiloissa. Strateginen kommunikaatio on luonteeltaan prosessi, jossa samaa perusviestiä (Narrative) pyritään proaktiivisesti levittämään edellä mainitulla keinovalikoimalla. Strategisen viestinnän vaikuttavuutta on voitava arvioida (Measures of Effectiveness), jotta voisimme puhua strategisesta kommunikaatiosta, ja jotta viestinnän sisältöä ja toteutusta voitaisiin tarvittaessa muuttaa strategisten tavoitteiden (Strategic Objectives) saavuttamiseksi. Suomen poliittinen johto määrittelee ja hyväksyy asettamiinsa tavoitteita tukevan strategisen perusviestin sisällöt sekä niiden ensisijaiset kohteet (Approved Target Audience).”

⁵⁰ PE (2012) tiivistelmä

Iso-Britannian puolustusministeriön teos *Joint Doctrine Note 1/12 Strategic Communication: The Defence Contribution* (2012) ehdottaa strategisen kommunikaation määritelmäksi seuraavaa todeten samalla, että ei ole olemassa yhtä oikeaa määritelmää:

“Advancing national interests by using all Defence means of communication to influence the attitudes and behaviours of people.”⁵¹

Saman teoksen mukaan yllä oleva lainaus on mukaelma Iso-Britannian hallituksen seuraavasta määritelmästä:

“The systematic and co-ordinated use of all means of communication to deliver UK national security objectives by influencing the attitudes and behaviours of individuals, groups and states”

Yhdysvaltalainen Joint Publication 1–02 Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms⁵² määrittelee strategisen kommunikaation seuraavasti:

“Focused United States Government efforts to understand and engage key audiences to create, strengthen, or preserve conditions favorable for the advancement of United States Government interests, policies, and objectives through the use of coordinated programs, plans, themes, messages, and products synchronized with the actions of all instruments of national power. Also called SC.”

Yhdysvaltalainen *Commanders Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy* listaa strategisen kommunikaation periaatteet seuraavasti: Strategisen kommunikaation on oltava:⁵³

- *johtajien johtamaa*, liitetään strateginen kommunikaatio heti alusta alkaen osaksi operatiivista suunnittelua
- *uskottavaa*, sanojen ja tekojen on vastattava toisiaan
- *vuorovaikutteista*, on myös kuunneltava aktiivisesti ja rakennettava yhteistä ymmärrystä
- *integroitua ja koordinoitua*, vertikaalisesti strategiselta tasolta taktiselle tasolle ja horisontaalisesti kaikkien toimijoiden välillä
- *herkästi reagoivaa*, on tavoitettava oikea yleisö, oikealla sanomalla, oikeaan aikaan oikeassa paikassa

⁵¹ Ministry of Defence (2012) s. 1-1

⁵² Department of Defense (2011) s. 348

⁵³ US Joint Forces Command (2010) Liite A

- *ymmärtävää*, toiset kulttuurit on otettava huomioon, se mitä sanomme ja teemme ei välttämättä ole sitä, mitä toiset kuulevat ja näkevät
- *laaja-alaista*, kommunikaatiolla ei ole rajoja ajassa tai tilassa, kaikki ovat kommunikoi-jia ja kaikki teot ja sanat tai niiden puute lähettää sanoman
- *tuloshakuista*, tavoiteltavan loppuasetelman tulee olla selvästi ilmaistu ja kaikkien toi-mien tulee edistää pyrkimyksiä sen saavuttamiseksi
- *jatkuvaa*, pitää tutkia, analysoida, suunnitella, toimeenpanna ja arvioida jatkuvana syk-linä

Strateginen kommunikaatio on näiden määritelmien mukaan valtiollisen tai ei-valtiollisen toimijan yrityksiä vaikuttaa kohdeyleisöihin sen omien etujen edistämiseksi kaikin käytettä-vissä olevin keinoin. Strategisen kommunikaation vaikutuskanavat/-välineet (Instruments of National Power) voidaan määritellä lyhenteellä DIME, joka tulee sanoista⁵⁴ *Diplomacy, In-formation / Ideas / Information Operations, Military* ja *Economic*. Sirén (ym, 2011) lisäävät viimeiseksi kirjaimeksi vielä X:n kuvaamaan muiden politiikan lohkojen mahdolliset viestinnät⁵⁵, jolloin strategisen viestinnän kanavia kuvaa lyhenne DIMEX. Vaikka yllä olevat määri-telmät käsittelevätkin strategista viestintää valtiollisesta näkökulmasta, ei strategisen kommu-nikaation tarvitse tapahtua aina valtiollisella tasolla – vaikuttamista voi harjoittaa myös kah-denkeskisissä tapaamisissa.⁵⁶

Iso-Britannialaisen näkemyksen mukaan vaikutuskanavia/-välineitä on kolme monen muun maan esittämän neljän sijaan⁵⁷ – kanavia ovat diplomaattinen, sotilaallinen ja taloudellinen in-formaation toimiessa niiden mahdollistajana⁵⁸, kun taas mm. yhdysvaltalainen näkemys on, että informaatio/ideologia on yksi väline muiden joukossa.

Sivulla 7 esitetyssä strategisen kommunikaation kokonaisuudessa strategiseen kommunikaati-oon liitetään myös tiedottaminen ja julkisuussuhteiden hoito (Public Affairs, PA ja Military Public Affairs, MPA) sekä informaatio-operaatiot (Information Operations, INFOOPS, amer.. IO, engl. INFO OPS). Yhdysvaltalaisen näkemyksen mukaan⁵⁹ tärkeimmät strategista kom-munikaatiota tukevat sotilaalliset toimet ovat informaatio-operaatiot, julkisuussuhteiden hoito ja puolustuksen tuki julkisuusdiplomatialle (Defence Support for Public Diplomacy, DSPD).

⁵⁴ PE (2012) s. 3 määrittelee I-kirjaimen merkityksen Informaatio-operaatioksi, kun taas Sirén ym. (2011) s. 16 määrittelevät I-kirjaimen Informaatioksi ja ideoiksi.

⁵⁵ Sirén (ym.) (2011) s. 24

⁵⁶ Ibid, s. 24

⁵⁷ Vertaa esim. JP-1, s. I-8

⁵⁸ Ministry of Defence (2012) s. 1-2

⁵⁹ Joint Chiefs of Staff (2009) s. I-9

Viimeisimmällä tarkoitetaan kaikkien Yhdysvaltain puolustushallinnon alaisten komponenttien toimia, joilla tuetaan Yhdysvaltain hallituksen julkisuusdiplomatiaa.

Strategisen kommunikaation onnistumiseksi tulee narratiivin, teemojen ja viestien olla yhtenevät kaikilla eri hallinnon aloilla, kaikilla tasoilla ja niiden tulee vastata tekoja. Tätä varten strateginen kommunikaatio tulee järjestää siten, että kaikki viranomaiset vaikutuskanavien käyttäjinä ovat tietoisia toistensa tekemisistä ja valtiohallinnon valitsemasta narratiivista. Jokainen viranomainen ja hallinnon ala määrittelee omat narratiivia tukevat teemansa ja niitä tukevat viestinsä. Ongelmatonta ja helppoa tämä yhteensovittaminen ei tietenkään ole ja tekojen ja sanojen välillä syntyy ristiriitoja (engl. say–do–gap), jotka vaarantavat kokonaisuuden toteutumisen. Esimerkiksi jos kriisinhallintaoperaation virallisen viestin mukaan se on auttamassa kohdemaan kansalaisia ja kriisinhallintaoperaation sotilaiden toimien seurauksena kuolee siviilejä, syntyy selvä ristiriita sanojen ja tekojen välillä.

Kohdeyleisöä valittaessa tulee huomioida tarkasti esimerkiksi uskonnolliset ja kulttuurilliset erot kommunikoijien välillä. Perehtymättömyys vastaanottajan kulttuurillisiin näkemyksiin voi helposti aiheuttaa sen, että kommunikoinnin haluttu vaikutus jää saavuttamatta tai sen vaikutus on peräti päinvastainen kuin mitä alun perin oli suunniteltu. Kommunikoinnissa tulee myös tiedostaa se, että vastaanottajia on todennäköisesti useampia, kuin vain se, kenelle kommunikointi on alun perin suunnattu. STRATCOM konseptiluonnos jakaa kohdeyleisöt neljään kategoriaan:⁶⁰

1. **Välitön kohdeyleisö.** Välitön kohdeyleisö on yleisö, jolle informaatiovaikutus osoitetaan suoraan. Esimerkiksi diplomatiassa pyritään vaikuttamaan kohdeyleisön poliittiseen johtoon suoraan, mutta yleensä neuvotteluista uutisoidaan eri medioissa.
2. **Välillinen kohdeyleisö.** Välillinen kohdeyleisö edellisen esimerkin mukaisessa tapauksessa on median edustajat, joille diplomaattisista neuvotteluista raportoidaan. Välilliseksi kohdeyleisöksi voi muodostua myös jokin vastapuolen valtiollinen alayhteisö, joka alkaa levittää sanomamme ja toimiemme seurauksena tavoitteidemme mukaista omaa sanomaansa vastapuolen kansan keskuudessa.
3. **Todellinen kohdeyleisö.** Todellinen kohdeyleisö edellisen esimerkin mukaisessa tapauksessa on vastapuolen kansa, jonka käsityksiin ja käyttäytymiseen neuvotteluilla pyritään median ja muiden välillisten kohdeyleisöjen kautta vaikuttamaan.

⁶⁰ PE (2012) s. 6

4. **Yllättävä kohdeyleisö.** Koska me elämme globaalissa informaatiotilassa, edellisen esimerkin mukaisessa tapauksessa informaatiovaikutuksemme arvioidaan koko globaalissa mediassa. Globaalista mediasta voi tulla yllättävä kohdeyleisö sen kiinnostuessa asiastamme odottamattoman laajasti ja vielä niin, että se välittää meidän haluamaamme sanomaa maailmalle vähätellen vastapuolen sanomaa ("CNN-efekti").

Vaikutusten arviointi on kriittinen tekijä strategisen kommunikaation osana ja itse asiassa se tekijä, joka muuttaa viestinnän (yksipuoleinen viestin välittäminen) kommunikaatioksi (kaksipuoleista, interaktiivista). Ilman vaikutusten arviointia strateginen kommunikaatio menee hukkaan, koska ei saada tietää, meneekö sanoma halutulla tavalla perille vai ei. Yksinkertainen tapa arvioida vaikutuksia ovat mielipidemittaukset.⁶¹ Vaikutusten arvioinnista käytetään termiä *measure of effect, MOE*⁶². Arviointi on välttämätöntä, jotta saataisiin tietää, onko omilla viesteillä ollut mitään vaikutusta. Kun viestien vaikutus tai vaikuttamattomuus saadaan selville, voidaan narratiivia, teemoja tai viestejä muokata tarpeen mukaan oikeaan suuntaan. Termillä *measure of performance, MOP* kuvataan oman organisaation toiminnan tehokkuutta eli esimerkiksi sitä, montako tiedotetta ja montako kuvaa oma organisaatio kykeni tuottamaan.⁶³

Strategia on keskeinen tekijä strategista kommunikaatiota ja strategia sanelee pitkälti strategisen kommunikaation narratiivin. Strategiaan liittyy kiinteästi myös se, minkälaisen maailman strategisen kommunikaation harjoittaja haluaa saada aikaiseksi. Esimerkiksi Yhdysvaltain turvallisuusstrategian keskeisin teema vuodelta 2010 on uudistaa amerikkalainen johtajuus jotta se voi edistää omia etujaan tehokkaammin 2000-luvulla. Turvallisuusstrategia pyrkii tähän rakentamalla kokonaisuutta omien vahvuuksien varaan samalla muokaten kansainvälistä järjestystä siten, että Yhdysvallat kykenee vastaamaan nykyajan haasteisiin.⁶⁴ Yhdysvaltain tavoitteena on siis olla johtavassa asemassa maailmassa, jotta se voi oman turvallisuutensa takaamiseksi muokata eri toimijoiden arvoja, mielipiteitä, asenteita ja käyttäytymistä sille itselleen edullisella tavalla. Yhdysvalloille tärkeitä arvoja ovat muiden muassa universaalien arvojen kunnioittaminen niin koti- kuin ulkomailla sekä Yhdysvaltojen johtajuuden tukema kansainvälinen maailmanjärjestys, joka ajaa rauhaa, turvallisuutta ja vahvaa yhteistoimintaa⁶⁵ ja näitä arvoja tulisi yhdysvaltalaisen strategisen kommunikaation edistää niin sanoissa kuin teoissakin.

⁶¹ Sirén (ym) (2011) s. 18

⁶² PE (2012) s. 6

⁶³ Ibid, s. 6

⁶⁴ White House (2010) s. 1

⁶⁵ White House (2010) s. 7

Vastaavasti esimerkiksi Suomen yhteiskunnan turvallisuusstrategian tärkeimpinä tehtävinä⁶⁶ on Suomen itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja perusarvojen turvaaminen, väestön turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteiskunnan toimivuuden ylläpitäminen. Vaikka Suomella ei olekaan vielä virallista kansallista narratiivia, tulisi narratiivin kuitenkin olla yhdenmukainen turvallisuusstrategian päämäärien ja tavoitteiden kanssa ja kaikkien valtionhallinnon toimien tulisi myös vastata näitä päämääriä. Strategioista muodostuu - tai pitäisi muodostua - kansallinen narratiivi, jota eri vaikutuskanavien kautta tulisi välittää kullekin kohdeyleisölle halutun vaikutuksen aikaansaamiseksi. Vaikutuksia on mitattava, jotta strategisen kommunikaation suuntaa voidaan tarvittaessa muuttaa tavoiteltavaan loppuasetelmaan pääsemiseksi.

Visurin (1997) mukaan strategialla tarkoitetaan oppia tai käytännön toimintalinjaa, joilla pyritään kohti poliittisesti määritettyjä tavoitteita.⁶⁷ Kane (ym.) (2012) määrittelevät strategian prosessiksi, joka muuttaa sotilaallisen voiman politiikan vaikuttimeksi ja he ovat siten Clausewitzin linjoilla.⁶⁸ Strategisen kommunikaation tulee tukea politiikan (policy) määrittämiin tavoitteisiin pyrkivien strategioiden toteuttamista kaikilla strategian eri tasoilla.

Luttwak⁶⁹ (1987) erottelee viisi strategian tasoa vertikaalisesti: tekninen, taktinen, operatiivinen, alueellinen strategia (engl. theater strategy) ja suurstrateginen taso. Nämä tasot ovat tekemisissä toistensa kanssa vertikaalisella akselilla ja ne on järjestetty hierarkkisesti. Tekninen taso vaikuttaa taktiseen tasoon ja toisin päin. Yhdessä nämä voivat vaikuttaa operatiiviseen tasoon, joka puolestaan voi vaikuttaa strategiseen ja sitä kautta suurstrategiseen tasoon. Horisontaalisella akselilla vaikuttaa strategian dynaaminen logiikka eli tapahtumien yhtäaikaisten ilmentyminen eri tasoilla.⁷⁰

Tämä tarkoittaa sitä, että riittävä määrä tapahtumia teknisellä tasolla vaikuttaa taktiseen tasoon ja taktisen tason menestys riippuu osin teknisen tason tapahtumista. Taktisella tasolla tapahtumat vaikuttavat ennen pitkää operatiiviseen tasoon, joka määrittää myöhemmin taktisen tason tapahtumien merkityksen operatiivisella tasolla. Operatiivisen tason tapahtumat alkavat vaikuttaa strategiseen joka puolestaan vaikuttaa suurstrategiseen tasoon. Logiikka ei kuitenkaan ole pettämätön, eivätkä vaikutukset kulje aina kumulatiivisesti tai hierarkkisesti. Riittävä määrä teknisen tason tapahtumia voi johtaa taktisiin onnistumisiin, jotka puolestaan kumuloi-

⁶⁶ Valtioneuvosto (2010) s. 3

⁶⁷ Visuri (1997) s. 12

⁶⁸ Kane ym (2012) s.10

⁶⁹ Luttwak (2001) s. 87 – 88

⁷⁰ Ibid, s. 90

tuessaan johtavat operatiiviseen menestykseen, joka ennen pitkää johtaisi strategiseen voittoon. Mutta jos voitto strategisella tasolla olisikin ristiriidassa suurstrategisten tavoitteiden kanssa, häviää alempien tasojen tapahtumilta merkitys ylemmän tason tavoitteiden ollessa tärkeämpiä. Vastaavasti sarja operatiivisia voittojakaan ei takaa strategista menestystä, kuten esimerkiksi Vietnamin sota osoitti Yhdysvalloille.

Visuri⁷¹ (1997) yhtyy Luttwakin määritelmään strategian tasoista. Visurin mukaan sotilasstrategia on osa kokonaisstrategiaa ja sotilasstrategian hän jakaa asevoimien taktiseen, operatiiviseen ja strategiseen johtamiseen käytettävinä oppeina ja käytännön johtamistoimina. Kokonaisstrategian yläpuolelle tai kokonaisstrategiaa ohjaavaksi tekijäksi voidaan Visurin mukaan nostaa turvallisuuspolitiikka, joka sanelee päämäärät, joihin strategiaa noudattamalla pyritään⁷².

Kane ja Lonsdale⁷³ (Kane & Lonsdale, 2012) määrittelevät strategian tasot pääosin edellisten kaltaisesti seuraavin poikkeuksin: Luttwakin määritelmään verrattuna he jättävät teknisen tason pois ja siinä missä Visuri rinnasti ja osin nosti turvallisuuspolitiikan suurstrategian yläpuolelle, nostavat Kane (ym.) politiikan (policy), tasojen hierarkiassa suurstrategian yläpuolelle tekijäksi, joka määrittää tavoitteet, joihin strategioilla pyritään. Tässä Kane (ym.)⁷⁴ ja Visuri näkevät yhtymäkohtia Clausewitziin⁷⁵ ja Luttwakia Visuri pitääkin uusclausewitziläisen ajattelutavan herättelijänä.

Uusi media on kaventanut eroa teknisen ja suurstrategisen tasojen välillä ja osittain jopa poistanut tasojen välisen eron kommunikoinnin näkökulmasta.⁷⁶ Tämä tarkoittaa sitä, että välitön ja maailmanlaajuinen, kaikkien käsillä oleva informaatio, jota melkein kuka tahansa pystyy tuottamaan, voi aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia kokonaisuuden kannalta. Ennen uuden median vallankumousta yksittäiset kuvat järkyttävistä tapahtumista eivät saaneet aikaan välittömiä ja merkittäviä vaikutuksia, koska ne eivät ylittäneet strategian tasojen välisiä eroja riittävän pitkälle eivätkä riittävän nopeasti.

Uuden median myötä teknisen tai taktisen tason tapahtuma näkyy useamman strategian tason läpi lähes reaaliajassa, jolloin sillä on myös vaikutusta ohi muiden tasojen ja osin jopa huolimatta muiden tasojen tapahtumista. Ilmiötä kuvaamaan on myös käytetty termiä ”strateginen

⁷¹ Visuri (1997) s. 9, 12 ja 77

⁷² Ibid, s. 12

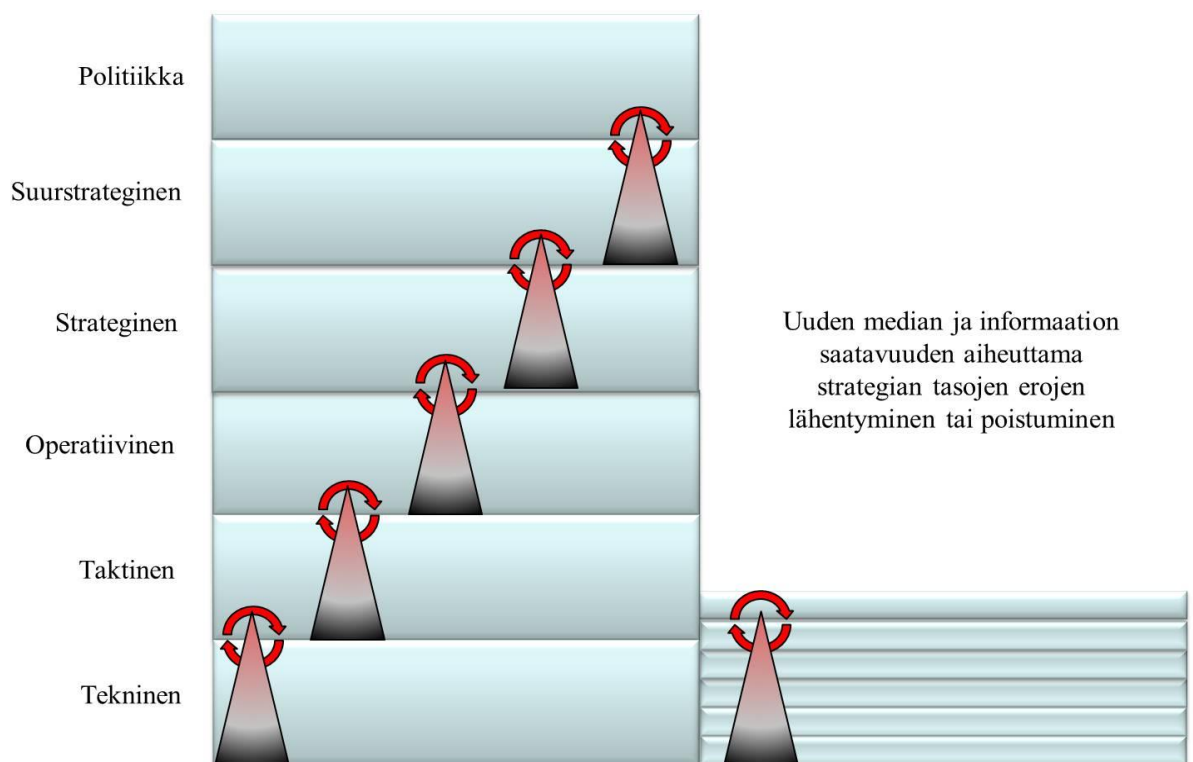
⁷³ Kane (ym.) (2012) s. 13

⁷⁴ Ibid, s. 14

⁷⁵ Visuri (1997) s. 76

⁷⁶ Mor (2006) s. 162 ja 166

korpraali”.⁷⁷ Taktisen tason tapahtumien heijastuminen suurstrategiselle saati poliittiselle tasolle asti tasapainottaa voimasuhteita heikomman hyväksi konfliktin saadessa kansainvälistä huomiota ja siten aiheuttaen konfliktin vahvemmalle osapuolelle ulkopuolisia paineita muuttaa käytöstään. Tämän läpinäkyvyyden aiheuttaman haasteen ratkaisemiseksi sotilaallisen voiman käyttö pitää suurstrategian näkökulmasta katsottuna sovittaa tai jopa alistaa voiman käytöstä odotettavissa olevien mediavaikutusten alaisiksi.⁷⁸ Tämä tarkoittaa sitä, että jos on välttämätöntä käyttää sotilaallista voimaa taktisella tasolla, josta se hyvinkin todennäköisesti heijastuu lähes reaaliajassa suurstrategiselle tasolle, tulisi ennakoidut vaikutukset ottaa huomioon proaktiivisesti ja muokata mielipideilmastoa sellaiseksi, että voiman käyttö olisi hyväksyttävää.

Kuva 4. Strategian tasot ja tapahtumien vaikutukset

Kuvassa 4⁷⁹ esitetään eri tasojen tapahtumien heijastuminen ylemmälle tasolle yksinkertaistettuna. Ennen median vallankumousta harva teknisen tai taktisen tason asia nousi vaikuttamaan välittömästi strategisiin, suurstrategisiin saati poliittisiin päätöksiin. Tällöin perusperiaatteena oli, että alemman tason tapahtumat vaikuttavat ylemmän tason tapahtumiin, jotka puolestaan vaikuttavat sen yläpuolella olevaan tasoon. Uuden, maailmanlaajuisen ja välittömän median ja informaation välityksen myötä informaatiota alempien tasojen tapahtumista on

⁷⁷ Krulak (1999)

⁷⁸ Mor (2006) s.166

⁷⁹ Yhdistelmä: Luttwak (2001), Visuri (1997) ja Kane (ym.) (2012) sekä Mor (2006)

saatavilla erittäin helposti ja nopeasti ja oikein käytettynä pienilläkin asioilla saattaa olla suuria ja kauaskantoisia vaikutuksia. Median vallankumouksen jälkeen alimmankin tason tapahtumalla voi olla vaikutuksia ylimmälle tasolle asti.

3.2 Kohti strategisen kommunikaation sotataidollista paradigmaa

Tie strategiseen kommunikaatioon käy 1900-luvun suursotien ja kylmän sodan kautta. 1900-luvun alussa sotataidollisena paradigmana voidaan katsoa olleen maalikeskeisyyden.⁸⁰ Tällä tarkoitetaan sitä, että vaikuttaminen oli keskitetty vihollisen sotaväkeen ja tarkoituksena oli tuhota se taistelukentällä. Maalikeskeisyys säilyi hallitsevana paradigmana pitkään ja vasta informaatioteknologian kehitys mahdollisti uusien vaikutustapojen kehittämisen ja viimeistään 1990-luvun alussa siirryttiinkin vaikutuskeskeisyyden paradigmaan.⁸¹ Taustalla oli amerikkalaisen John Wardenin ajatus viiden kehän mallista⁸², jossa yhteiskunta oli mallinnettu viiden eri ulottuvuuden kautta, joista päätöksentekoa ja yhteiskunnan avaintoimintoja vastaan iskemällä voitettaisiin sodat. Vaikutuskeskeisyys perustui korkeaan teknologiaan, mikä aiheutti vastustusta ja kritiikkiä.⁸³

Vaikutuskeskeisyydestä siirryttiin kohti kokonaisvaltaista kriisinhallintaa korostavaa paradigmaa taistelukentän muuttuessa 4 – 5 ulotteiseksi taistelutilaksi. Kokonaisvaltainen lähestymistapa (comprehensive approach, CA) on yhteisökeskeinen ja yhteisöllinen ja siinä pyritään keskittymään eri toimijoiden (sotilas ja siviili) väliseen koordinoituun yhteistyöhön.⁸⁴ Erona maalikeskeisyyden paradigmaan yhteisökeskeisessä paradigmassa ihmisyhteisöt ja niiden sisäiset ja ulkoiset verkostot käsitetään avoimina systeemeinä maalikeskeisyyden paradigman suljetun systeemien sijaan.⁸⁵ Kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan paradigman täydentäjäksi tai jopa korvaajaksi Sirén nostaa strategisen kommunikaation, jossa korostetaan pehmeitä vaikutuskeinoja ja yhteistyötä ensisijaisina vaikutuskeinoina ja tätä Sirén kutsuu mielikeskeiseksi vaikuttamiseksi.⁸⁶ Siirtyminen mielikeskeiseen vaikuttamiseen heijastelee clausewitzilaisen taistelukeskeisen sodankäyntiajattelun hiipumista ja paluuta sunzilaiseen tietoperusteiseen sodankäyntiin⁸⁷ eli suoran vaikuttamisen sijaan painopiste siirtyisi Sunzin ja Liddel

⁸⁰ Sirén ym.(2011) s. 9

⁸¹ Ibid, s. 10

⁸² Warden (1995)

⁸³ Katso esim Toffler, A ja H (1993)

⁸⁴ Sirén ym. (2011) s. 11

⁸⁵ Sirén (2010) s. 112

⁸⁶ Sirén (2010) s. 113

⁸⁷ Kane ym. (2012) s. 73

Hartin ajatusten suuntaan, jossa vihollinen saadaan luopumaan aikeistaan ilman varsinaista taistelua.⁸⁸

Mielikeskeisyyden pehmeiden arvojen tavoitteena on *houkutella* ja *suostutella* kohdeyleisö toimimaan halutulla tavalla positiivisen tunnustuksen teorian⁸⁹ mukaisesti. Ensimmäisiä pehmeän voiman (soft power) puolestapuhujia oli amerikkalainen poliittisten tieteiden tutkija Joseph S. Nye. Houkutteleminen ja kiehtovuuden vertauksena Nye (2011) käyttää termiä ”*shining city on a hill*”. Tällä Nye tarkoittaa sitä, että houkuttelevuus voi perustua – ei pelkästään positiiviseen julkisuusdiplomatiaan – vaan myös jonkun valtion rakenteelliseen esimerkkiin menestyvästä järjestelmästä. Esimerkkinä tällaisesta voitaisiin pitää lukuisia tutkimuksia, joissa pohjoismaat on nostettu erilaisten mittareiden valossa parhaiksi paikoiksi asua.⁹⁰ Pehmeän voiman tai paremminkin vallan perimmäinen tarkoitus on saada haluamansa houkuttelemalla, ei niinkään pakottamalla tai maksamalla.⁹¹ Pehmeä voima kumpuaa kansakunnan arvojen, kulttuurin ja politiikan houkuttelevuudesta (attract), joka saa ihmiset yhteistyöhön.⁹² Houkuttelun rinnalle pehmeämmän voiman käytössä voidaan sijoittaa pehmeän painostamisen vaikuttamismenetelmä (altercasting), jossa kohteen väitetään käyttäytyvän jo halutulla tavalla tai jo olevan tietynlaisia, vaikka todellisuudessa näin ei vielä olisi. Käyttäytymällä siten kuin kohde olisi jo toivotunlainen tai käyttäytyisi jo toivotulla tavalla, kohde alkaa käyttäytyä halutulla tavalla.⁹³ Tämän vaikutustavan taustalla on Alexander Wendtin luoma teoria kansainvälisen politiikan sosiaalisesta teoriasta.⁹⁴ Muita voimankäyttökeinoja ovat mm. maksaminen tai lahjominen (pay), sanktiointi eli esimerkiksi pakotteilla uhkaaminen (sanction), keskustelun agendan määrääminen (frame) ja suostuttelu (persuade).⁹⁵

Pehmeän voiman tai vallan vastakohtana voidaan käyttää termiä kova voima tai valta (hard power). Tämän vaikuttamistavan näkökulmia ovat esimerkiksi pelote- (deterrence) ja pako-

⁸⁸ Liddel-Hart (1991 [1957,1964]) s. 324 – 325

⁸⁹ Wendt (2005) s. 590 ja 596

⁹⁰ Katso esimerkiksi <http://www.thedailybeast.com/newsweek/2010/08/16/best-countries-in-the-world.html>, jossa Suomi sijoitettiin maailman parhaaksi maaksi tai Transparency Internationalin listaus vähiten korruptoituneista maista, jossa Suomi sijoittui kolmanneksi <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2011/dec/01/corruption-index-2011-transparency-international#data>. Koulutuksen osalta vastaavana esimerkkinä voitaisiin pitää OECD:n vertailua koulutusraporttia, jossa Suomi sijoittui toiseksi <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2010/dec/07/world-education-rankings-maths-science-reading>.

⁹¹ Nye (2004) s. x. Kirjansa johdannossa Nye kuvailee, kuinka hän oli ollut puhumassa vuonna 2003 Yhdysvaltain armeijan järjestämässä konferenssissa soft powerista ja kuinka asiasta kysyttäessä silloiselta puolustusministeri Donald Rumsfeldillä tämä oli vastannut ”En tiedä, mitä se tarkoittaa.” Vuonna 2006 Rumsfeld oli kuitenkin jo perehtynyt aiheeseen: <http://www.au.af.mil/pace/documents/sp20060217-12527.htm>. Vuonna 2007 Rumsfeldin seuraaja, Robert M. Gates oli painottanut soft power -ajattelun tärkeyttä 26.11.2007 pitämässään puheessa. <http://www.defense.gov/speeches/speech.aspx?speechid=1199>

⁹² Nye (2004) x, 5 – 11, 32 ja Nye (2011) s. 84

⁹³ Zehfuss (2001) s. 222 – 223 ja Wendt (1992) s. 421

⁹⁴ Wendt (1999)

⁹⁵ Nye (2011) s.20 – 21

tuspolitiikat (coercion), joissa sotilaallisen voiman käytöllä uhkaamalla tai sotilaallista voimaa käyttämällä pyritään vaikuttamaan kohdeyleisön käyttäytymiseen ja päätöksentekoon. Pelotellulla ja pakottamisella on kuitenkin omat heikkoutensa; epätäydellisillä tiedoilla voi pelote- tai pakotevaikutus olla väärin kohdennettu tai vastustajan sietokyky olla korkeammalla kuin arvioitu.⁹⁶ Esimerkiksi väärin kohdistetusta pelottelusta kävisi se, että Suomen käyttäytymistä tuskin muutettaisiin uhkaamalla estää pulloitetun veden maahantuonti, koska Suomessa vettä on riittävästi. Sen sijaan energian tuonnin katkaisemisella uhkaaminen saa tilanteen muuttumaan toiseksi. Vastaavasti esimerkiksi sietokyvyn väärinarvioimisesta kävisi Neuvostoliiton suorittamat suurpommitukset vuoden 1944 alussa, joiden uskottiin murtavan suomalaisten henkisen selkärangan. Vastaavasti Neuvostoliitto arvioi väärin Suomen painostuksensietokyvyn vaatiessaan alueluovutuksia ja sotilastukikohtia Suomelta vuonna 1939.

Estämiseen perustuva pelotepolitiikka perustuu siihen, että vastustajalta kiistetään mahdollisuus saavuttaa tavoitteensa. Rankaisuun perustuva pelotepolitiikka taas perustuu siihen, että vastustaja pakotetaan luopumaan aikeistaan tekemällä selväksi, että mikäli se ryhtyy toimiin, sitä kohtaa sietämättömät seuraukset. Pakottaminen perustuu puolestaan siihen, että voiman käytöllä tai voimaa osoittamalla (power to hurt) saadaan vastustaja luopumaan aikeistaan.⁹⁷

Termien *deterrence* ja *coersion* rinnalle Luttwak (2001) nostaa termin *armed suasion*⁹⁸, jota hän käyttää osittain korvaamaan termiä *deterrence*. Sekä Kane⁹⁹ (ym.) että Luttwak¹⁰⁰ määrittelevät pelotepolitiikan kahdeksi toimintatavaksi rankaisun (punishment, myös sanction) ja estämisen (denial). Suomennos termille *armed suasion* voisi olla asevoimaan perustuva vaikuttaminen, joten pelotepolitiikka on silloin yksi muoto tätä vaikuttamiskeinoa.

Kaikissa vaikuttamisyrityksissä piilee kuitenkin Luttwakin mukaan haaste. Omatakseen asevoimaan perustuvan pelotevaikutuksen, on muilla toimijoilla oltava käsitys siitä, että kyseinen valtio on valmis käyttämään asevoimaansa. Luttwakin esimerkissä Ruotsi aktiivisen rauhanpolitiikan kannattajana ei saanut (1990-luvun lopun – 2000-luvun alun) alueellisesti vahvoilakaan asevoimillaan luotua riittävää pelotevaikutusta estämään esimerkiksi Neuvostoliiton aluevesiloukkauksia¹⁰¹, koska sen rauhanpolitiikka (eli johtajien tahto) ei sallinut asevoimia käytettävän tällaisissa tapauksissa. Luttwakin mukaan pelotevaikutuksen haluavat valtiot koh-

⁹⁶ Kane (ym.) (2012) s. 11 – 12

⁹⁷ Ibid, s. 12

⁹⁸ Luttwak (2001) s. 218 – 219, *persuasion* käsitetään positiivisena houkutteluna ja *dissuasion* edellisen negatiivisena muotona, täten *suasion* tarkoittaa vaikuttamista mielipiteeseen yleisesti

⁹⁹ Kane ym (2012) s.12

¹⁰⁰ Luttwak (2001) s. 226 – 227

¹⁰¹ Luttwak (2001) s. 221 – 222

taavat strategian tyypillisen dilemman – välttääkseen varsinaisen voiman käytön ja mahdollistaakseen omien etujensa suojelemisen, on ylläpidettävä väkivaltaista mainetta ja juuri tällaista mainetta ei sotaa välttämään pyrkivien valtioiden kannata hankkia. Vain omia etujaan suojelevien valtioiden on mahdollista välttää tämä ongelma julistamalla omistautuneisuuttaan rauhaan korostaen, että käyttävät voimaa, mikäli joutuvat hyökkäyksen kohteeksi.¹⁰²

Asevoimaan perustuva suostuttelu tai pelotevaikutus sisältää myös paradokseja, kuten Luttwakin mukaan strategia ylipäänsä. Asevoima, jonka tarkoituksena on estää pelotevaikutuksella hyökkäykset muita kohteita vastaan, houkuttelee hyökkäämään asevoimaa itseään vastaan. Aseellisen voiman läsnäolo saattaa siis estää hyökkäykset sen suojaamaan kohteeseen, mutta ei sitä itseään vastaan. Tästä seurasikin vastaiskun konsepti (second-strike capability), jonka mukaan vain vastahyökkäyksen (postattack) voimakkuus määrittelee pelotevaikutuksen tehokkuuden.¹⁰³

Pakottamalla (coercion) saadaan varmasti muutoksia käyttäytymisessä, mutta koska vapaaehtoinen tunnustus (positive recognition) jää ansaitsematta, eivät muutokset ole kuin pinnallisia eivätkä siten välttämättä pitkäaikaisia ja saattavat palata alkuperäisiin vallitsevien olosuhteiden muuttuessa. Wendt (2005) käyttää vertauksessaan isäntää ja orjaa, jossa orja elää isäntänsä pakottamisen alla ja siten varmasti tottelee isäntäänsä. Olosuhteiden muuttuessa pakotettu orja saattaakin kääntyä isäntäänsä vastaan sen sijaan, että isäntä olisi ansainnut käyttäytymisellään orjan tunnustuksen.

Sirén ym. määrittelee sotataidon taidoksi, jolla vältetään kineettinen sota häviämättä rauhaa ja tämän edellytyksenä on vastustajan *identiteettirakenteen* muuttaminen siten, että vastustaja ei edes mieti kineettisen sodan mahdollisuutta.¹⁰⁴ Identiteettien rakentumisen kannalta ideologioilla on tärkeä merkitys. Fairclough (1989) määrittelee¹⁰⁵ kaksi tapaa vaikuttaa ja käyttää ideologista valtaa diskurssin kautta: pakottaminen (coercion) ja suostumus (consent). Näin ol-
len strateginen kommunikaatio on vallankäyttöä. Ideologia on suostumuksen kautta tapahtuvan vallankäytön perusta. Jos oma ideologia saadaan myytyä kohdeyleisölle, on suostuvainen kohdeyleisö helpompi houkutella tekemään, kuten halutaan. Ideologisen vallan Fairclough määrittelee ”...voimaksi heijastaa omat käytännöt universaaleina ja maalaisjärkenä...”. Ideologinen voima täydentää merkittävästi taloudellista ja sotilaallista voimaa, koska ideolo-

¹⁰² Ibid, s. 222

¹⁰³ Ibid, s.224

¹⁰⁴ Sirén ym. (2011) s. 8

¹⁰⁵ Fairclough (1989) s. 32 – 33

gista valtaa käytetään diskurssin kautta.¹⁰⁶ Ideologia on avaintekijä suostuvaisuuteen perustuvaan määräysvaltaan.¹⁰⁷ Faircloughin määritelmä tukee valtiollisen vallankäytönvälineiden jakoa DIMEX -jaottelun mukaisesti, koska hän määrittelee ideologian (I) keskeiseksi vallankäytön välineeksi.

Ideologia eli aatejärjestelmä määrää hyvinkin pitkälti sen, minkälainen identiteetti on ideologian vaikutuspiiriin kuuluvilla henkilöillä. Ideologioita voidaan katsoa olevan yksilöillä, ryhmällä, yhteiskuntaluokilla tai kulttuureilla ja ne muodostavat esimerkiksi poliittisten ja taloudellisten teorioiden pohjan.¹⁰⁸ Identiteetti määrittelee sen, miten yksilö kokee itsensä ja paikkansa maailmassa.¹⁰⁹ Ideologisella vallankäytöllä pyritään diskurssin kautta muuttamaan kohdeyleisön alkuperäinen ideologia toiseksi ja siten lopulta vaikuttamaan kohdeyleisön identiteettiin, koska olettamuksen mukaisesti ideologia määrittää identiteetin, niin muuttuneen ideologian seurauksena identiteettikin muuttuu. Esimerkkinä tällaisesta muutoksesta Sirén (2010) mainitsee toisen maailmansodan jälkeisen kehityksen Saksassa ja Japanissa¹¹⁰, jossa nationalistinen ideologia korvattiin liberaalimmalla ideologialla ja täten myös maiden identiteettirakenteet muuttuivat vastaamaan vallitsevaa ideologiaa.

Castells (1997) määrittelee identiteettien syntyvän historiallisten, maantieteellisten, biologisten, instituutioiden, kollektiivisen muistin, henkilökohtaisten fantasioiden, valtakoneistojen tai uskonnollisten asioiden pohjalta. Näitä tekijöitä yksilöt, ryhmät ja yhteiskunnat käsittelevät kukin omalla tahollaan järjestäen niitä uudestaan sosiaalisten rakenteiden ja aika- ja paikkasidonnaisuuksien mukaan.¹¹¹ Ihmisellä voi olla useita identiteettejä samaan aikaan ja ne ilmenevät eri tilanteissa eri lailla. Yksi ihminen voi olla identiteetiltään samanaikaisesti esimerkiksi valtion kansalainen, vanhempi, sisarus, ammattikunnan edustaja ja niin edelleen.

Castells määrittelee kolme tapaa, joilla identiteetit voivat rakentua ja niistä ensimmäinen perustuu eräänlaiseen kehäpäättelyyn, jossa vallitsevat instituutiot käyttävät laillistettua ts. yleisesti hyväksyttyä identiteettiä oman valtansa lisäämiseen, säilyttämiseen ja rationalisoimiseen. Tämä johtaa Castellsin mukaan sivistyneeseen yhteiskuntaan, jonka instituutiot ja organisaatiot rakentavat identiteetin, joka rationalisoi rakenteellisen vallan lähteet. Toisin sanoen valtaapitävä taho ylläpitää johonkin ideologiaan perustuvaa identiteettiä ja tämän identiteetin perusajatus on tukea valtarakenteita.

¹⁰⁶ Fairclough (1989) s. 33

¹⁰⁷ Ibid, s. 34

¹⁰⁸ Oxford University Press (2012)

¹⁰⁹ Oxford University Press (2012)

¹¹⁰ Sirén (2010) s. 109

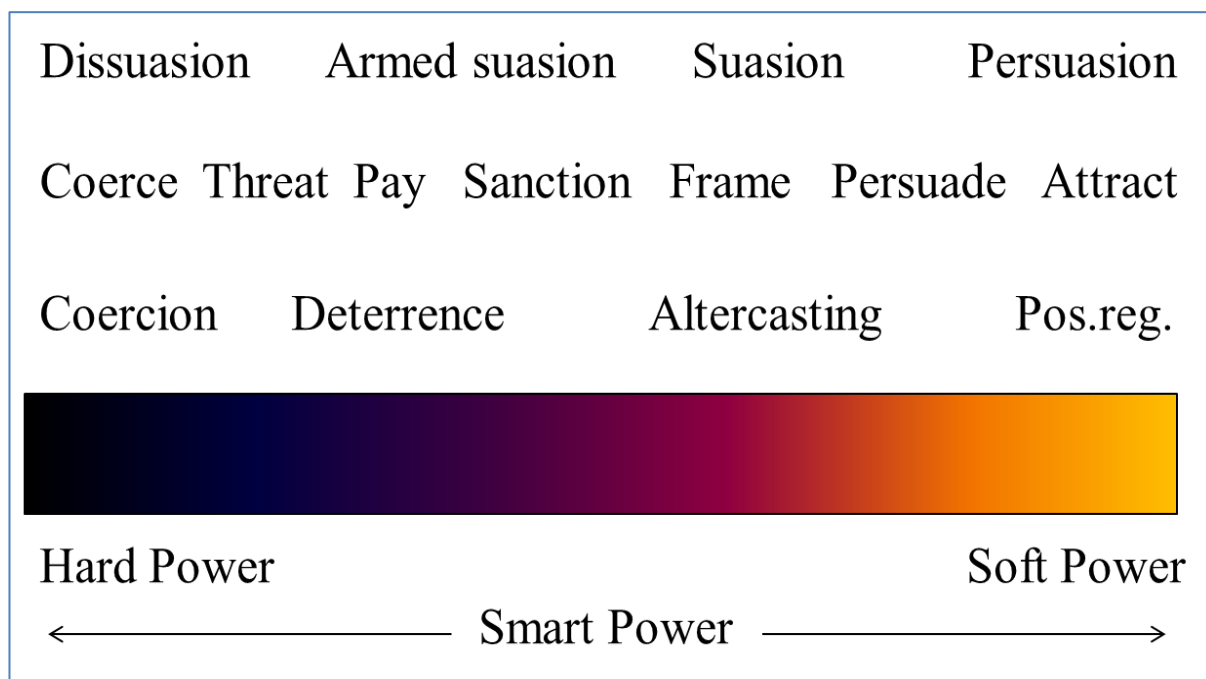
¹¹¹ Castells (1997) s. 7

Tästä seuraa se, että mikäli ideologiaan pystytään vaikuttamaan tai se pystytään kokonaan vaihtamaan, vaihtuvat myös identiteetin rakentumisen perustekijät. Esimerkiksi tällaisesta Castells nostaa Neuvostoliiton hajoamisen, jossa marxismi-leninismien ideologian ylläpitämien instituutioiden ja valtarakenteiden epäonnistuminen johti siihen, että perusta identiteetin muodostumiselle poistui muodostaen ideologisen tyhjiön. Tämän ideologisen tyhjiön täytti kollektiivisesta muistista kumpuava nationalistisuus, joka loi uuden venäläisen identiteetin vanhan marxisti-leninistisen identiteetin korvaajaksi.¹¹²

Informaatiolla on siis selvä vaikutus ideologiaan, joka puolestaan muodostaa perimmäisimmän identiteetin. Välittämällä omalta kannalta suotuisaa informaatiota, voimme vaikuttaa valitsevaan ideologiaan ja sitä kautta muuttaa kohdeyleisön identiteettiä.

Strategisen kommunikaation toteutustapa voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin käytettävien keinojen perusteella: pehmeä, älykäs ja kova voiman käyttö. Vaikutuskanavien ja -välineiden osalta nämä kolme tyyppiä eivät poikkea muuten kuin painotusten osalta. Ensimmäisten kahden osalta painopiste on sotilaallisen voiman käytössä, näytössä tai sillä uhkaamisessa, toisessa painopiste siirtyy jo hieman pehmeämpiin vaikutuskeinoihin houkuttelun ollessa janan toisessa ääripäässä painopisteen ollessa pehmeissä vaikutuskeinoissa. Kuvassa 5 on esitetty yksilönteiselle janelle sijoitettuna strategisen kommunikaation ”monet kasvot” eli eri vaikuttamistapojen sijoittuminen pehmeän ja kovan voiman väliin. Strateginen kommunikaatio saa eri sävyjä käytettävien keinojen mukaan. Kuvan termit on käsitelty aiemmin tässä luvussa.

¹¹² Castells (1997) s.39 – 41

Kuva 5. Strategisen kommunikaation monet kasvot.¹¹³

Miksi strateginen kommunikaatio on tekemässä vahvasti tuloaan sotataidollisena paradigma-
na? Sirén ym. (2011) esittävät vastaukseksi länsimaiden osalta globalisaatiota, jonka myötä
ollaani länsimaissa siirtymässä yhä enemmän kokonaisvaltaiseen toimintamalliin, jossa ope-
raatiota suunnitellaan kaikilla poliittis-sotilaallisilla tasoilla rinnakkain.¹¹⁴ Sirén (2010) kir-
joittaa myös, että postmodernin ajan konfliktit ovat yhä enemmän valtioiden sisäisiä kuin val-
tioiden välisiä¹¹⁵ ja tästä syystä kahden valtion välisen aseellisen konfliktin todennäköisyys on
pientynyt ja samalla valtion tai liittouman sekä ei-valtiollisen toimijan välisen konfliktin
todennäköisyys näyttää olevan noussut.

Tätä tukevat Gilboa (2006, 2008) esittämät kolme toisiinsa sidoksissa olevaa kumouksellista
uudistusta, jotka ovat muokanneet maailmaa merkittävästi. Mullistukset kommunikaatiotek-
nologiassa, politiikassa ja kansainvälisissä suhteissa ovat saaneet aikaan syviä muutoksia.
Suostutteluun ja houkutteluun perustuva suotuista julkisuuskuva ja maine ovat tulleet tärke-
ämmiksi kuin esimerkiksi alueet ja raaka-aineet, joita perinteisesti hankittiin sotilaallisilla ja ta-
loudellisilla keinoin.¹¹⁶ Myös yleisen mielipiteen tärkeys, lisääntynyt globaali läpinäkyvyys ja
nouseva kulttuurillista erilaisuutta suojelemaan pyrkivä globaali kulttuuri ovat tuoneet osansa
muutokseen.¹¹⁷ Poliittiset mullistukset ovat muuttaneet useita autokratiaita demokratioiksi.¹¹⁸

¹¹³ Mukailtu Nye (2011), Wendt (2005), Luttwak (2001), Zehfuss (2001), Kane (ym.) (2012) ja Visuri (1997)

¹¹⁴ Sirén ym. (2011) s. 19

¹¹⁵ Sirén (2010) s. 112

¹¹⁶ Gilboa (2008) s. 56

¹¹⁷ Potter (2002–2003) Gilboa (2008) s. 58 mukaan

¹¹⁸ Gilboa (2006) s. 718

Koska valtioiden väliset konfliktit eivät ole todennäköisiä, on vastustaja mitä todennäköisimmin ei-valtiollinen, löyhän organisaation omaava aatteellinen tai uskonnollinen ryhmittymä, jolla ei ole selvää maalia, jota vastaan iskeä (maalikeskeisyys). Tästä johtuen on vaikutettava ensisijaisesti mieleen (mielikeskeisyys), jotta voidaan välttää sota häviämättä rauhaa.¹¹⁹

Nykymaailman länsimaiseen ajattelutapaan ei sovi enää asevoimien määrärahojen kasvattaminen äärettömyyksiin oman maan kansalaisten kustannuksella ja länsimaiset asevoimat ovatkin siirtymässä yhteisiin suorituskykyihin¹²⁰ samalla ajaen alas omia kansallisia suorituskykyjään. Lisäksi teknologisen kehityksen myötä myös aseteknologia on kehittynyt ja kallistunut jatkuvasti. Tämän seurauksena läntisessä maailmassa asevoimia supistetaan ja joukkojen laatuun panostetaan niiden määrän sijaan. Samalla myös ajattelutapa sodankäynnistä on muuttunut radikaalisti. Arvoiltaan liberaaleissa länsimaisissa kulttuureissa toisen kulttuurin ihmisten tappaminen esimerkiksi taloudellisen hyödyn saamiseksi koetaan vääräksi ja siksi esimerkiksi Yhdysvaltojen on ollut pakko yrittää löytää keinoja voittoa (osittain jo ennalta) konflikteja ilman lukuisia ihmisuhreja ja siirtyä kohti ei-kineettistä vaikuttamista. Informaatioteknologian vallankumouksen ja informaation saatavuuden lisääntymisen myötä valta on hajaantumassa valtiollisilta toimijoilta yhä enemmän ei-valtiollisille toimijoille, joita suurvaltakkaan eivät kykene perinteisin keinoin hallitsemaan. Asevoimaan perustuva valta ja voimankäyttö ei kykene hallitsemaan kaikkia yksittäisiä ryhmiä saati yksilöitä.¹²¹ Tämän takia ei ole järkevää panostaa valtavia summia sotavoimaan, jolla yksin ei kyetä saavuttamaan haluttuja tavoitteita.

Siirtymistä kineettisestä vaikuttamisesta ei-kineettiseen vaikuttamiseen voidaan myös tarkastella Alvin ja Heidi Tofflerin esittämän kolmen maailman mallin kautta. Tofflereiden mallintama yhteiskunnallinen kehitys on tähän mennessä kulkenut kolmen aallon kautta ja yhteiskunnasta voidaan sen perusteella eritellä kolme eri yhteiskuntatyyppiä. Kuvassa 6 on esitetty kolmen maailman malli yksinkertaistettuine ominaispiirteineen.

¹¹⁹ Sirén ym (2011) s. 8

¹²⁰ Amer: *smart defense*, eur: *pooling and sharing*

¹²¹ Nye, J. (2011) s. xvi

	Maatalousyhteiskunta	Teollisuusyhteiskunta	Informaatioyhteiskunta
	Ihminen	Ihminen ja kone	Ihminen ja informaatio
Vaikuttaminen	Sotajoukko	Infrastruktuuri, sotajoukko	Johtaminen, informaatio
Teknologia	Työkalut, koneet	Järjestelmät, automaatio	Verkot, robotikka
Voimankäyttö	Fyysinen / totaalinen	Fyysinen / totaalinen / äärimmäinen	Ei-fyysinen / valikoiva
Arvot	Perinteet	Nationalismi, kansainvälisyys	Yksilöllisyys / sosiaalisuus?
Tavoitteet	Hyödykkeet	Resurssit, ideologia	Informaatioylivoima
Johtaminen	Tässä ja nyt	Esikunta, yleisesikunta, operaatiot	Verkostot, sirpaloituminen
Taistelutila	Suppea, paikallinen, 2D	Alueellinen/maailmanlaajuinen, 3D	Maailmanlaajuinen, 4D

Kuva 6. Kolmen maailman malli.¹²²

Kehitysaallot eivät sulje toisiaan pois vaan eri kehitystasojen elementtejä voi esiintyä samanaikaisesti yhteiskunnissa. Yhteiskunnan tapa käydä sotaa heijastaa sen tapaa tuottaa hyvinvointia ja¹²³ yhteiskunta siis sotii samoin välinein, kuin se tuottaa hyvinvointia, eli aseina käytetään joko kyseisen yhteiskunnan työkaluja sellaisenaan tai niiden sotilaallisia sovelluksia. Maatalousyhteiskunnassa aseina toimivat kirveet, nuijat, keihäät – kaikilla on suora käyttötarkoitus maanviljelykseen ja metsästykseseen perustuvassa yhteiskunnassa. Teollisuusyhteiskuntaan siirryttäessä yhteiskuntaa leimasi koneistuminen ja sama vaikutus nähtiin myös sodankäynnissä. Koneet ja massatuotanto saivat niin siviili- kuin sotilassovelluksensa – yksinkertaiset ampuma-aseet muuttuivat koneiden myötä konetuliaseiksi, yksinkertaiset polttomoottorilla varustetut traktorit sovellettiin panssarivaunuiksi. Yhteiskunnallisen kehityksen kolmannessa aallossa perustyökaluna on informaatioon liittyvät työkalut ja nämä työkalut siis siirtyvät joko suoraan tai sovellettuina sodankäyntiin – tietokoneet, langaton tiedonsiirto, satelliittipaikanus tai kännykkäkamera. Kolmannen aallon keskiössä on informaatio itsessään, sen eri muodoissa ja informaation, tiedon tai tietämyksen soveltaminen aseeksi tavalla tai toisella.

Hyvinvoinnin, taloudellisen kasvun ja yksilön vapauden lisääntymisen myötä länsimaiden tappioidensietokyky sotilaallisissa konflikteissa on laskenut, samoin on kriittisyys käytettävän voiman suhteen kasvanut. Saatavilla olevan tiedon määrä taistelukentältä on kasvanut eksponentiaalisesti viime konflikteissa ja tämä tekijä on osaltaan ollut vaikuttamassa, että suur-

¹²² Mukailtu Toffler H. ja A. (1993)

¹²³ Toffler, H. ja A. (1993)

valtakaan ei enää voi lähteä voittamaan sotaa tuhoamalla vastustajan täydellisesti, koska media on jatkuvasti läsnä teknologian kehittymisen johdosta ja yhteiskunnilla on odotuksia sotiin käymisestä moraalisten ja laillisten normien mukaisesti.¹²⁴ Vaikka taistelut voitettaisiinkin taistelukentällä, voidaan sota hävitä strategisella tasolla median vaikutuksesta.

Myös sodan kuvan muutos korostaa vaihtoehtojen vaikutustapojen merkitystä. Lisääntyvä asymmetria taistelutilassa ei välttämättä aina mahdollista fyysisen vaikutuksen kohdistamista vastustajaan, koska vastustaja ei muodosta selvää kokonaisuutta, johon iskeä. Voimakkaaseen fyysiseen vaikuttamiseen perustuva sotajoukko ei kykene voittamaan sotaa ilman, että sen tukena käytetään ei-fyysisiä vaikuttamisen keinoja. Koska valtiollisella toimijalla on mitä todennäköisimmin vastassaan tulevaisuudessa ei-valtiollinen toimija, joka ei muodosta selvää maalia maalikeskeiseen ajatteluun perustuvaa sodankäyntiä varten, tulee pyrkiä toimimaan mielikeskeisesti vaikuttaen vastustajan ja sen tukijoiden mieliin näiden ajattelun muuttamiseksi. Mielikeskeinen ajattelutapa ei kuitenkaan poista perinteiseen voimankäyttöön perustuvan sotavoiman olemassaolon tarkoitusta, koska sillä on kuitenkin oma merkityksensä esimerkiksi pelottelu- ja pakottamispoliitikoissa.

3.3 Israelin strategisen kommunikaation organisointi ja vastuut

Avoimiin lähteisiin perustuen on pyritty kuvaamaan Israelin valtion kommunikointikanavia ja pyritty jäsentämään niitä strategisen kommunikaation mallin mukaisesti. Israelin virallinen hasbara eli julkisuusdiplomatia on pääasiassa pääministerin toimiston (Prime Minister's Office, PMO) vastuulla, jonka alainen kansallinen informaatiodirektoraatti (National Information Directorate, NID tai National Communications Headquarters, NCH) perustettiin vuoden 2006 sodan jälkeen perustetun Winograd-komitean suosituksesta. NID on vastuussa eri tahojen toiminnan koordinoimisesta. Pääministerin toimisto ja pääministerin tiedottaja on vastuussa hallituksen ja pääministerin tiedonnannoista. Pääministerin toimiston alaisuudessa toimii myös mediaosasto, jonka tehtävänä on toimia linkkinä pääministerin toimiston ja median edustajien välillä. Toinen tiedotusta hoitava osasto on hallituksen lehdistötoimisto (Government Press Office, GPO), joka koordinoi Israelin hallituksen ja ulkomaisen lehdistön kommunikointia. Se myöntää myös lehdistökortit ja huolehtii valtion keskeisten toimintojen, valtiovierailujen ja ulkomaisten vieraiden kunnollisesta uutisoinnista Israelissa.¹²⁵ Lisäksi pääministerin toimiston alaisuudessa toimii valtion mainostoimisto (Government Advertising Bu-

¹²⁴ NATO (2009a) s. 1-1

¹²⁵ Prime Minister's Office (2008f)

reau), joka toimii hallituksen toimistojen, valtiollisten yritysten ja julkisten laitosten mainos- ja tuotantotoimistona.¹²⁶ Pääministerin toimiston ja sen alaisten osastojen voidaan katsoa vastaavan tiedottamisesta ja julkisuussuhteiden hoitamisesta sekä julkisuusdiplomatiasta (Public Affairs ja Public Diplomacy)

Toinen hasbara-viranomainen on Israelin ulkoministeriö (Ministry of Foreign Affairs, MFA), jonka tehtävänä on mm. edustaa Israelin valtiota tapaamisissa muiden valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa sekä selittää Israelin asemaa ja ongelmia ympäri maailmaa.¹²⁷ Ulkoministeriön alla toimii myös media- ja informaatio-osasto. Ulkoministeriön tehtävänä sodan aikana ei ole selittää sotilaallisia päätöksiä tai virheitä vaan selventää politiikkaa, joka on valtion kokonaisstrategian takana.¹²⁸ Ulkoministeriön voidaan katsoa vastaavan sekä diplomatiasta että julkisuusdiplomatiasta (Diplomacy ja Public Diplomacy).

Kolmas merkittävä hasbara-viranomainen on Israelin asevoimien tiedotusyksikkö (IDF Spokespersons Unit), jonka tehtävänä on välittää tietoa IDF:n asevoimien toimista ja saavutuksista israelilaiselle ja kansainväliselle yleisölle. Yksikkö on organisoitu prikaatiksi ja on operatiivipäällikön alainen. Prikaatiin kuuluu mm. strateginen osasto, elokuvayksikkö (sisältäen internet-, valokuva-, video-, editointi-, arkisto-, tuotanto- ja jälkituotanto-osastot), ulkomaisen kommunikointiosaston, koulutusosaston, kommunikointiosaston, aloiteosaston ja operatiivisen osaston.¹²⁹ Tiedotusyksikön voidaan katsoa vastaavan sotilaallisesta tiedottamisesta ja informaatio-operaatioista (Military Public Affairs ja Information Operations). Israelin muillakin ministeriöillä, virastoilla ja muilla laitoksilla ja tahoilla on huomattavat tiedotusorganisaatiot, joista keskeisimmät on esitetty seuraavassa taulukossa.

¹²⁶ Prime Minister's Office (2013)

¹²⁷ Israel Ministry of Foreign Affairs (2008f)

¹²⁸ Kozier (2010) s. 23

¹²⁹ Israeli Defense Forces (2013)

Ministeriö, virasto tms.	Osasto / toimija	Vaikutuskanava ja rooli strategisessa kommunikaatiossa	
		DIMEX jaottelun mukaan	INFO-OPS/PA-MPA -jaottelun mukaan
Pääministerin toimisto		D	PA, PD
Ulkoministeriö		D	PA, PD
IDF	IDF Spokespersons Unit	M, I	MPA, INFOOPS
Maatalous ja maaseudunkehittäminenministeriö	Viestintäosasto ja puhemies	E, X	PA, PD
Liikenneministeriö	Tiedottaja Media ja kansainväliset suhteet	E, X	PA, PD
Yleisen turvallisuuden ministeriö	Kansainväliset suhteet	X	PA, PD
Energia- ja vesivarantojen ministeriö	Kansainväliset suhteet	E, X	PA, PD
Teollisuus-, kauppa- ja työvoimaministeriö	Teollisuusyhteistyöviranomaisen Sijoitusten edistämiskeskus	E, X	PA, PD
Julkisuusdiplomatian ja diaspora-asioiden ministeriö		D, I	PD
Puolustusministeriö	Tiedottaja	I	PA, PD
Terveysministeriö	Informaatio ja ulkomaisten suhteiden osasto	I, X	PA, PD
Valtiovarainministeriö	Kansainvälisten asioiden osasto	E	PA, PD
Maahanmuuttoministeriö	Tiedottajan toimisto ja informaatiotoimisto	X	PA, PD
Oikeusministeriö	Tiedottaja	X	PA
Viestintäministeriö	Kansainväliset suhteet	I, X	PA, PD
Rakennusministeriö	Tiedottaja	X	PA
Turistiviranomainen / ministeriö	Mediakampanja	E, X	PA, PD
Vienti- ja kansainvälinen yhteistyövirasto		E	PA, PD
Arvopaperiviranomainen	Kansainvälisten asioiden osasto	E	PA, PD

Taulukko 1. Keskeisimmät hasbara-viranomaiset ja niiden roolit DIMEX- ja STRATCOM-jaottelun mukaisesti.¹³⁰

Kolmen tärkeimmän hasbara-viranomaisen roolit ovat osin päällekkäisiä jo siitäkin syystä, että median ulottuvuuden ja nopeuden takia ei voida olettaa, että Israelin hallituksen kotimaiselle yleisölle tarkoittama kommunikointi jäisi vain maan rajojen sisäpuolelle, vaan ulkomaisen lehdistön edustajat saavat saman viestin ja lähettävät sen journalistisesti tulkittuna ja eri kielelle tulkattuna omiin maihinsa. Vaikutusten arviointiin Israelin hallitus ja eri viranomaiset käyttävät mielipidemittauksiin ja brändäykseen erikoistuneita yrityksiä maailmanlaajuisesti.

¹³⁰ State of Israel (2013)

Virallisten tahojen lisäksi Israelin hallitus luottaa ja panostaa erilaisten kansalaisjärjestöjen, epävirallisten ryhmien ja yksilöiden (esimerkiksi juutalaiset opiskelijat ympäri maailmaa sekä Israeliin muuttaneet, eri kieliä puhuvat henkilöt) toimintaan edistääkseen Israelin asiaa. Näitä Israelin asiaa ajavia ryhmiä, joita englanniksi kutsutaan nimellä *Israel advocacy groups*, on huomattava määrä varsinkin Yhdysvalloissa, mutta myös muissa länsimaissa. Pääosin niiden sanoma on yhteneväinen Israelin virallisen sanoman kanssa. Johtuen järjestöjen suuresta lukumäärästä ja niiden löyhistä kytköksistä Israelin hallitukseen, niitä ei käsitellä tässä työssä muutamaa esimerkkiä lukuun ottamatta.

3.4 Johtopäätökset

Israelilla voidaan katsoa olevan laaja-alainen strategisen kommunikaation organisaatio, jonka eri osa-alueet sopivat strategisen kommunikaation viitekehykseen hyvin. Heikkoutena voidaan katsoa olevan epäsuhdan ulkoministeriön (PD, PA) ja asevoimien (MPA, INFOOPS) välillä. Ulkoministeriön tehtävänä on liittää tapahtumat laajempaan kontekstiin ja perustella niitä poliittiselta kannalta ja asevoimien tehtävänä on kuvata konfliktin fyysisiä kontakteja. Koska IDF:n kapasiteetti tiedon välittämiseen on suurempi kuin ulkoministeriön ja koska fyysisen kontaktin uutisarvo on suurempi kuin poliittisen jargonin, saan IDF:n tiedotusmateriaali enemmän huomiota. Näin esiin nousee pääasiassa Israelin sotatoimet sinsänsä, ei niinkään ne perustelut, millä Israel yrittää saada toimiaan oikeutetuiksi myös muiden maiden mielestä.

4 OPERAATIO CAST LEAD

4.1 Taustat

Israelin ja palestiinalaisten suhteiden kehitys 2000-luvulla

Palestiinalaisten toinen intifada eli kansannousu sai alkunsa Camp Davidin rauhanneuvotteluiden kariuduttua vuoden 2000 heinäkuussa osapuolien keskittyessä toistensa syyttelyyn. Tilanne kärjistyi syyskuun lopussa, kun palestiinalainen poliisi ampui yhteispartiossa olleen israelilaisen poliisin. Tätä välikohtausta seuraavana päivänä Israelin pääministeri Ariel Sharon kävi muslimien pyhällä paikalla Temppevivuorella, mikä aiheutti vierailua seuraavana päivänä laajoja mielenosoituksia ja yhteenottoja, jotka johtivat viiden päivän aikana noin viidenkymmenen palestiinalaisen ja viiden israelilaisen kuolemaan. Näiden tapahtumien jälkeen aseellinen vastarinta ja/tai terrori nosti päätään ja seuranneiden kahdeksan vuoden aikana noin 1100 israelilaista ja 5500 (joista noin 10 % palestiinalaisten surmaamina) palestiinalaista sai surmansa.

Vuonna 2005 elokuussa Israel veti sotilaansa ja siirtokuntiensa asukkaat pois Gazasta yksipuolisella julistuksella. Tämän toivottiin vähentävän raketti-iskuja Gazasta Israeliin, mutta näin ei kuitenkaan käynyt. Vuoden 2006 vaaleissa Hamas sai voiton Fatahista ja myöhemässä vaiheessa Hamas ajoi väkivalloin Fatahin jäsenet ulos Gazasta vuoden 2007 aikana. Terrorikampanjan yhteydessä lukuisia Fatahin jäseniä ja heidän kanssaan yhteistyötä tehneitä palestiinalaisia tapettiin. Terrorikampanjan seurauksena Egypti sulki Rafahin rajanylityspaikan EU:n tarkkailijoiden poistuttua alueelta Israelin sulkiessa samaan aikaan rajanylityspaikat Gazaan omalla alueellaan. Israel ja Egypti näin ollen asettivat Gazan täydelliseen saartoon sulkien kaiken liikenteen Gazan alueelle. Ainoastaan välttämättömimpien hyödykkeiden kuljetukset sallittiin humanitäärisen kriisin välttämiseksi. Hamasin vähentäessä raketti-iskuja, Israel salli liikennettä Gazaan, mutta ei kuitenkaan vuotta 2005 edeltäneelle tasolle Hamasin odotusten mukaisesti.

Vuoden 2008 helmi-maaliskuussa Israel toteutti operaation Gazan pohjoisosiin vastauksena sieltä ammuttuihin pitkän kantaman raketteihin, joita Israel epäili palestiinalaisten salakuljetaneen Egyptistä sen jälkeen, kun Hamas oli räjäyttänyt Egyptin vastaiseen raja-aitaan reiän helpottaakseen täydellisen saarron aiheuttamaa pulaa mm. ruoassa, lääkkeissä ja polttoaineissa. Kesäkuussa 2008 Egypti sai neuvoteltua tulitauon Hamasin ja Israelin välille, jota kumpikaan osapuoli ei täysin noudattanut, aseellisten yhteenottojen määrää se kuitenkin vähensi. Is-

rael ja Hamas eivät julkisesti ilmoittaneet sitoutuneensa tulitaukoon, vaan ilmoittivat pidättäytyvänsä iskuista, mikäli vastapuolikin tekee niin. Tämän niin kutsutun tulitauon aikana molemmat osapuolet varustautuivat ja valmistautuivat seuraavaa väistämätöntä yhteenottoa varten.

Koko kuuden kuukauden tulitauon ajan molemmat osapuolet rikkoivat tulitaukoa, mutta merkittäviä yhteenottoja ei tapahtunut ennen 4.11.2008, jolloin Israel iski palestiinalaisten rajan läheisyyteen kaivamaan tunneliin surmaten kuusi palestiinalaista. Vastauksena tähän Hamas ampui Israeliin 35 rakettia. Tapauksen jälkeen yhteenotot osapuolien välillä kiihtyivät lähes päivittäisiksi ja Israeliin ammuttujen rakettien määrä kasvoi lähes tulitaukoa edeltäneelle tasolle. Kyseisen päivän tapahtumat jäivät maailman mediassa vähälle huomiolle, koska koko maailman huomio oli keskittynyt Yhdysvaltain presidentinvaaleihin. Joulukuun alussa osapuolet ilmoittivat olevansa periaatteellisella tasolla valmiita jatkamaan tulitaukoa, mikäli vastapuoli suostuisi heidän ehtoihinsa¹³¹. Molempien ehtojen ollessa toiselle toteuttamiskelvottomia, ei tulitaukoa jatkettu.

Operaation valmistelu vuoden 2008 kuluessa

Operaation suunnitelmat tuotiin puolustusministeri Ehud Barakille hyväksyttäväksi marraskuun 19. päivä 2008. Pääministeri Ehud Olmert ja puolustusministeri Barak tapasivat ja hyväksyivät operaation suunnitelman 18.12.2008, mutta päättivät lykätä sen toteuttamista odottaen, jatkaisiko Hamas tulitaukoa vai ei. Ulkoministeri Tzipi Livnille ilmoitettiin suunnitelmasta samana päivänä. 18.12.2008 illalla pääministeri Olmert ilmoitti maansa lehdistölle, että ”jos ampuminen Gazasta jatkuu, on yhteenotto väistämätön”. Samana viikonloppuna jotkut hallituksen ministerit arvostelivat pääministeri Olmertia ja puolustusministeri Barakia siitä, että Hamasin samana päivänä tekemiä raketti-iskuja ei kostettu.

Hamas ilmoitti 20.12.2008, ettei se ole valmis jatkamaan tulitaukoa, koska Israel ei ole noudattanut lupauksiaan Gazan saarron helpottamisesta.¹³² Hamas ilmoitti vielä 23.12., että se on valmis jatkamaan tulitaukoa aikaisemmilla ehdoilla, mikäli Israel noudattaisi niitä myös¹³³. Samana päivänä Israel tappoi kolme henkilöä, joiden väitettiin asentaneen räjähteitä rajan tuntumaan. 24.12.2008 Israel iski Gazasta kranaatteja ampuneita henkilöitä vastaan ja samana päivänä Hamas vastasi raketti- ja kranaattitulella. Israelin hallitus kokoontui käsittelemään ”35 islamistiryhmän uhkaa” istuntoonsa. Hamas evakuoiki kaikki toimistonsa, koska se luuli Is-

¹³¹ Sofer (2008) ja Porter (2009)

¹³² Ravid, Harel ja Issacharoff (2008)

¹³³ Nahmias (2008)

raelin iskevän välittömästi hallituksen istunnon jälkeen, mutta kokouksen jälkeen julkistetussa kokouspöytäkirjan koosteessa Hamasia koski vain yksi rivi. Istunnossaan hallitus antoi kuitenkin puolustusministerille, pääministerille ja ulkoministerille yksimielisesti luvan toteuttaa operaation sopivana aikana.

Israel antoi 25.12.2008 viimeisen varoituksen Hamasille lopettaa rakettien ampuminen.¹³⁴ 26.12.2008 Israel avasi rajanylityspaikat avustuskuljetuksille ja pääministeri Olmert ilmoitti, että hallitus kokoontuisi uudelleen sunnuntaina 28.12.2008 pohtimaan toimia Hamasia vastaan. Samana päivänä Hamas ampui tusinan verran kranaatteja ja raketteja Israeliin ja Hamasin virkailijat ja työntekijät palasivat työpaikoilleen luullen, että Israel ei iskisi ennen sunnuntaita. Perjantai-iltana 26.12. ja lauantai-iltana 27.12. merkittävimmille puoluejohtajille ja opposition jäsenille ilmoitettiin iskujen aloittamisesta lauantaina 27.12.

Operaation tavoitteet

Operaatiolla ilmoitettiin olevan kaksi tavoitetta¹³⁵: lopettaa Israelin siviiliväestöön kohdistuvat iskut tuhoamalla Hamasin kyky ampua kranaatteja ja raketteja sekä heikentää Hamasin ja muiden ryhmien kykyä hyökätä Israelin siviiliväestöä kohtaan tulevaisuudessa. Käytännössä tämä tarkoitti aseiden salakuljetuksen estämisen Hamasille ja Libanonin sodassa kovahkon kolauksen saaneen Israelin armeijan pelotekyvyn palauttamisen. Tavoitteet aiottiin saavuttaa iskemällä Hamasia ja sitä tukevaa infrastruktuuria vastaan voimakkaalla sotilaallisella operaatiolla. Operaation saatua ilmeisesti ennakoitua suurempaa menestystä, tavoitteita laajennettiin varovaisin askelin koskemaan koko Hamasin sotilaallisen ja poliittisen toiminnan lamauttamista¹³⁶. Tavoitteiden varovainen lisääminen johtui mitä ilmeisimmin Libanonin 2006 sodasta saaduista opeista, joissa Israelin viralliset tavoitteet olivat loppujen lopuksi tavoittamattomissa sodan puutteellisen valmistelun ja kehnon toteutuksen vuoksi ja siksi Israelin katsotaan hävinneen sodan¹³⁷.

Israelin tavoitteet olivat kuitenkin operatiivisella tasolla ja Cordesmanin mukaan Israel lähti-kin operaatioon ilman strategisia tai suurstrategisia tavoitteita. Osasyys tähän Cordesman arvioi sen, että Israel ei halunnut epäsuotuisien seurauksien takia ryhtyä tuhoamaan Hamasia lopullisesti ja siten saamaan Fatahia valtaan myös Gazassa. Hamasin tuhoaminen täydellisesti olisi vaatinut huomattavasti enemmän aikaa ja uhreja molemmiin puoliin, kuin mitä Israel oli

¹³⁴ Fox News / AP. (2008)

¹³⁵ Israel Ministry of Foreign Affairs (2008c)

¹³⁶ Israel Ministry of Foreign Affairs (2009e)

¹³⁷ Cordesman, Anthony H. (2006), analyysi Israelin tavoitteiden asettelusta ja niiden saavuttamisesta

valmis uhraamaan. Lisäksi Fatahia pidettiin liian heikkona, jotta se olisi voinut tosiasiallisesti ottaa vastuuta myös Gazasta ja näin sitä olisi pidettykin vain Israelin tukemana nukkehallituksena. Tämä haluttomuus ilmeni operaation toteutuksessa siten, että vaikka suunnitelmia oli jatkaa operaatiota aina Gazan eristämiseen ja Hamasin tuhoamiseen asti, se lopetettiin, ennen kuin paine Israelia kohtaan kävi liian suureksi ja näin strategiset vaikutukset muodostuivat vähäisiksi tai jopa Israelin kannalta epäsuotuisiksi aseellisen voimankäytön lisätessä alueen epävakautta ja koska Hamas jäi valtaan juurikaan heikentymättä.¹³⁸

Operaation jälkeen raketti-iskut vähenivät huomattavasti^{139, 140, 141}, perimmäinen syy tähän on pääosin arvailujen varassa. Siirtyikö Hamas enemmän ”kulttuurisotaan”¹⁴², taisteluun yleisen mielipiteen kääntämiseksi palestiinalaisten asialle suotuisaksi omien kansalaistensa painostuksesta vai kärsikö se operaatiossa niin pahat tappiot, ettei sillä ollut enää resursseja jatkaa? Luonnollisesti Hamas ei itse myönnä kärsineensä tappiota sodassa, mutta Israelin arvioiden mukaan Hamas menetti suurimman osan rakettien ampumiskyvystään ja operatiivisista johtajistaan sekä räjähdeasiantuntijoistaan.

Operaation epävirallisista tavoitteista on laajalti esitetty erilaisia väitteitä. On esitetty, että Israelin tavoitteena oli antaa Hamasille opetus hinnalla millä hyvällä – Israelin mitta on täysi ja raketti-iskuista seuraa massiivinen kostoisku¹⁴³, jonka kohteena on välillisesti koko palestiinalaisväestö, joka joutuu kärsimään eniten valtaapitävän Hamasin politiikasta. Lisäksi toinen mahdollinen piilotavoite on saattanut olla Hamasin koko organisaation lamauttaminen siten, että Hamasin maanpakoon ajama maltillisempi, joskin korruptoituneempi Fatah saattaisi palata Gazaan ja aloittaa alueen jälleenrakentamisen.

Samankaltaista piiloagenda on myös epäilty olleen vuoden 2006 sodassa Hezbollahia vastaan Libanonissa. Vaikka Hezbollah julisti voittaneensa sodan ja Israelin media julisti Israelin häviötä, Hezbollahin pääsihteeri, Hassan Nasrallah sanoi sodan jälkeen, että ei olisi kaapannut kahta israelilaisotilasta, jos olisi tiennyt, miten voimakkaasti Israel siihen reagoi¹⁴⁴. Johto-

¹³⁸ Cordesman (2009) s. 11 – 12

¹³⁹ Israel Ministry of Foreign Affairs (2012a)

¹⁴⁰ Israel Defense Forces (2009k)

¹⁴¹ Israel Ministry of Foreign Affairs (2009)

¹⁴² Bronner (2009a)

¹⁴³ Ks. Stuart A. Cohenin artikkeli ”*The Futility of Operation Cast Lead*”, jossa kirjoittaja esittää kritiikkiä Israelin tavoitteiden asettelua kohtaan Clausewitzia mukaillen; oliko Israelilla selkeät tavoitteet operaatiolle vai oliko tämä vain turhautumisesta aiheutunut reaktio. (Cohen, 2009). Vertaa ulkoministeri Livnin lausuntoon, jossa hän sanoo Israelin pelotevaikutuksen palautuneen ja Hamasin ymmärtävän, että jos ammut Israelin kansalaisia, se vastaa villiintymällä (Sengupta ja MacIntyre, 2009). Myös entisen israelilaiskenraalin Moshe Dayanin lausunto ”Israelin on oltava kuin hullu koira, liian vaarallinen häiritäväksi” antaa viitteitä samankaltaisesta ajattelusta jo 1960 – 70 -luvulta.

¹⁴⁴ Keinon (2006)

päätöksenä voitaneen pitää, että Hezbollah miettinee kahteen kertaan, ennen kuin ryhtyy aseelliseen operaatioon Israelia vastaan Libanonin sodan aiheuttaman tuhon jälkeen. Ehkä juuri tästä syystä Hezbollah pysytteli irti Gazan sodasta eikä antanut kuin poliittista tukea, vaikka mahdollisuudet olisivat varmasti olleet kohtalaisen laajaankin rakettihyökkäykseen pohjoisesta ja siten toisen rintaman avaamiseen. Operaation aikana Libanonista ammuttiin muutamia raketteja Israelin pohjoisosiin, mahdollisena tavoitteena provosoida Israel kostoiskuihin, joka oikeuttaisi Hezbollahin avaamaan uuden rintaman Israelia vastaan. Vaikka Israelin voidaankin katsoa hävinneen Libanonin sodan operatiivisella tasolla, voidaan sen saaneen kuitenkin strategisen tason hyötyä, sillä Israelin ja Libanonin välinen tilanne on jatkunut aiempiin vuosiin nähden erittäin rauhallisena vuodesta 2006.

Myös Gazan operaation jälkeen voitaneen tehdä samankaltaiset johtopäätökset Hamasin toiminnan perusteella, sillä Hamasin ampumien rakettien määrä on laskenut merkittävästi operaation jälkeen¹⁴⁵. Viitteitä Israelin voimankäytön periaatteista tuli ilmi Libanonin sodan aikana haastatellun israelilaiskenraalin lausunnoista, joiden perusteella ainakin epäviralliseen käyttöön tuli termi *dahiya-doktriini*. Doktriinille nimen on lainannut Libanonin pääkaupungissa Beirutissa sijaitseva asuinkortteli, jonka Israel tuhosi lähes kokonaan siviiliasutuksesta huolimatta Libanonin toisen sodan aikana vuonna 2006, koska siellä epäiltiin olevan islamilaisen vastarintaliikkeen Hezbollahin toimintaa.

Doktriinin peruseriaate on vastata suhteettoman suurella voimalla pieniinkin Israelia vastaan tehtyihin hyökkäyksiin ja tuhota mahdollisimman paljon hyökkääjän kansallista infrastruktuuria sekä aiheuttaa mahdollisimman paljon kärsimystä hyökkääjän siviiliväestössä, jotta hyökkääjä muuttaisi käyttäytymistään.¹⁴⁶ Dahiya-doktriinin voidaan katsoa olevan lähes identtinen aiemmin käsitellyn Luttwakin vastaiskuun perustuvan pelotevaikutuksen kanssa (*second-strike capability* ja *postattack*). Luttwak toteaa myös, että tämä vastaiskun varmuus ja sen aiheuttama tuhovoima tarkoittaa jälleen paradoksaalista käännettä uhrin ja hyökkääjän rooleissa. Uhrin on julistettava hyökkäävänsä äärimmäisen tuhoavasti ja koska kostoiskun jälkeen on odotettavissa vastakostoisku, on uhrin käyttäydyttävä mahdollisimman holtittomasti valmiina jopa itsetuhoiseen toimintaan, jotta pelotevaikutus toimisi.¹⁴⁷ Tämä tietysti edellyttää, että alkuperäinen hyökkääjä ei käyttäydy samoin vaan on harkitseva ja laskelmoiva, jotta pelotevaikutus toimisi.

¹⁴⁵ Israel Ministry of Foreign Affairs. (2011)

¹⁴⁶ London (2008) ja United Nations Human Rights Council (2009) s. 329 – 330

¹⁴⁷ Luttwak (2001) s. 227. Luttwak käyttää termiä *dissuade* eli houkuttelun vastakohtaa, termiä *suasion* Luttwak käyttää termin *deterrence* sijaan

Luttwakin viittaukset uhrin holtittomasta ja itsetuhoisesta käytöksestä ovat hyvin samankaltaisia kuin aiemmin siteerattu Moshe Dayanin hullu koira -vertaus tai uudempi Samson -vaihtoehto -retoriikka. Samson -vaihtoehtoon mukaan Israel iskee totaalisen häviön ollessa väistämätön *vastustajaansa* koko kapasiteetillaan painopisteen ollessa ydinaseissa.¹⁴⁸ Toinen tulkinta Samson vaihtoehtosta perustuu israelilaisprofessorin ja sotahistorioitsija ja -teoreetikko Martin van Creveldin haastatteluun vuodelta 2002, jota siteerataan englantilaisessa haastattelussa vuodelta 2003, jossa hän sanoo, että mikäli Israel on luhistumassa, se vetää muun maailman mukaansa ja että Rooma ja muut Euroopan pääkaupungit ovat Israelin ilmapvoimien maaleja.¹⁴⁹

4.2 Osapuolet

IDF, Israeli Defence Forces, Israelin asevoimat. Tässä työssä termiä käytetään kuvaamaan kaikkien puolustushaarojen ja aselajien toimintaa yleisesti. Milloin merkityksellistä, termiä tarkennetaan aselaji- tai puolustushaarakohtaisesti. IDF on perustettu 1948 ja sen vahvuus on 176 500 henkilöä aktiivipalveluksessa ja 445 000 henkilöä reservissä¹⁵⁰. Operaatioon osallistui lähteestä ja laskentatavasta riippuen 4000 - 20000 IDF:n sotilasta.¹⁵¹

Hamasin aseman virallisti sheikki Ahmed Yassin vuonna 1987. Hamas on lyhenne arabian kielen sanoista, jotka tarkoittavat islamilaista vastarintaliikettä¹⁵². Järjestön edeltäjänä toiminut liike oli egyptiläisen Muslimiveljeskunnan innoittama, lähinnä hyväntekeväisyyteen keskittyvä järjestö. Israel tuki Hamasia edeltänyttä liikettä 1970-luvun lopussa vastapainona Yasser Arafatin Fatah-liikkeelle¹⁵³. Hamasin peruskirjaan on kirjattu tavoitteeksi Israelin valtion tuhoaminen, mutta tätä tavoitetta ei tosin ollut järjestön vaaliohjelmassa vuoden 2006 vaaleissa, joissa Hamas sai 74 paikkaa parlamentin 132 paikasta.

Vuonna 2007 Hamas ja Fatah ajautuivat välirikkoon, jonka seurauksena Fatah ajettiin Gazasta ja Palestiinan hallitus lakkasi toimimasta käytännössä. Hamasin sotilaalliseksi vahvuudeksi

¹⁴⁸ Global Security (2013)

¹⁴⁹ The Guardian (2003)

¹⁵⁰ The Institute for National Security Studies. (2010)

¹⁵¹ BBC (2009) ja Koutsoukis (2009). Vertaa Koutsoukis'n käyttämää sanamuotoa "Israeli troops enter Gaza..." Nyen (2011) s. 20 termille *frame* antamaan selitykseen: voidaan sanoa, että vuonna 2003 yhdysvaltalaiset joukot *hyökkäsivät* (invade) Irakiin tai että joukot *menivät* (enter) Irakiin - molemmat väittämät ovat tosia, mutta niiden sävy ja merkitys on erilainen.

¹⁵² Pike (2010)

¹⁵³ Fox News (2006) ja Isseroff (2004)

arvioitiin ennen sotaa noin 15000 – 16000¹⁵⁴ miestä ja sen rungon muodostaneiden kuuden Izz ad-Din al-Qassamin prikaatien vahvuudeksi arvioitiin noin 2000 miestä.¹⁵⁵ Tässä työssä Hamasista puhuttaessa tarkoitetaan sen johtajien, poliittisen siiven toimijoiden, oman median, sekä aseellisen siiven Izz ad-Din (myös kirjoitusasussa Ezzedeen) al-Qassamin prikaatien sekä muiden sen rinnalla taistelleiden ryhmien¹⁵⁶ toimia.

Fatah on palestiinalaisten presidentin, Mahmoud Abbasin maltillinen puolue, joka kärsi vuoden 2006 vaaleissa tappion Hamasille ja jonka Hamas ajoi Gazasta¹⁵⁷. Fatah toimii pääasiallisesti Länsirannalla. Fatahin vaalitappion syiksi on epäilty puolueen läpäisevää korruptiota ja siitä johtuvaa tehottomuutta kun taas Hamas lupasi suuria muutoksia.

4.3 Operaation kuvaus yleisesti

Ilmaoperaatiovaihe 27.12.2008 – 3.1.2009¹⁵⁸

Israel aloitti operaation ilmaiskulla, joilla tuhottiin IDF:n omien raporttien mukaan kaikki maalipankissa olleet 603 tärkeää maalia sodan 3 – 4 ensimmäisen päivän aikana. IDF:n tiedottajan mukaan neljäntenä päivänä oli maaleista tuhottu 450. Maalit koostuivat pääasiassa Hamasiin liittyvistä johtamisrakenteista ja infrastruktuurista mukaan lukien tunneliverkostot ja eri tasojen johtajat. Ilmaiskussa IDF kykeni käyttämään ilma-asettaan lähes sen täydellä kapasiteetilla lähes reaaliaikaisen tilannetietoisuuden tukemana. Ilma-alusten kapasiteettia kyettiin hyödyntämään lähes täysimääräisesti operaatioalueen ollessa lähellä tukikohtia ja ilmatorjuntauhan ollessa varsin rajallinen. Tukikohtien läheisyys mahdollisti pitkät valmiusajat operaatioalueen yllä ja/tai läheisyydessä ja nopeat tankkaus- ja huoltoajat tukikohdissa. Ilmaiskut dokumentoitiin mahdollisimman tarkasti mahdollisia selvityksiä varten tulevaisuudessa. Ilmaoperaatiota tuettiin laivaston eri suorituskyvyillä, mm. ohjuksilla, lennokeilla ja laivatykistöllä. Ilmaoperaation tuloksena IDF arvioi tuhonneensa joitakin satoja Hamasin arvioidusta 6000-10000 taistelijan ydinjoukosta, lisäksi Hamasilla arvioitiin olevan lähes samansuuruinen joukko osa-aikaisia vapaaehtoisia. Hamasin sotilaalliselle voimalle ilmaoperaatiolla ei siis näyttäisi olleen kovinkaan suurta vaikutusta miesmäärään nähden, sen sijaan Hamasin infra-

¹⁵⁴ Huom. Cordesmanin analyysissä esitetään hieman erilainen arvio joukkojen vahvuudesta, kts. viite 26.

¹⁵⁵ Cohen, Y. White, J. (2009) s. 8

¹⁵⁶ Sirpaleista, sekavaa ja monisävyistä eri järjestöjen kenttää ei ole tässä tutkimuksessa tarkoituksenmukaista avata, koska kaikki järjestöt toimivat Hamasin sateenvarjon alla, osa tosin täysin itsenäisesti.

¹⁵⁷ CIA World Factbook (2011)

¹⁵⁸ Cordesman (2009) s. 16 – 35

struktuuri koki suuret tuhot. Menestyksestä huolimatta ilmaoperaatiolla ei saavutettu strategista saati suurstrategista voittoa Hamasista.

Ilma-maaoperaatiovaihe 3. – 18.1.2009¹⁵⁹

Ilma-maaoperaatiovaihetta kutsuttiin operaation toiseksi vaiheeksi ja sen tavoitteet asetettiin varovaisesti siten, että pyrittiin välttämään ilmaisuja, jotka edes vihjaisivat Israelin miehittävän Gazan uudestaan. Tavoitteiksi ilmoitettiin Hamasin vahingoittaminen operaation kokonaistavoitteiden mukaisesti samalla lisäten IDF:n pelotevaikutusta ja luoda pitkällä aikavälillä Etelä-Israelin asukkaille parempi ja vakaampi turvallisuustilanne. Ilma-maaoperaation kesto oli alun perin suunniteltu 7 – 10 päivää ennen kuin vakavat seuraukset alkaisivat kerääntyä kaksi viikkoa ilmaoperaation alusta. Vakaviin seurauksiin laskettiin kuuluvan kasvavat IDF:n tappiot, poliittiset ongelmat alueellisesti ja maailmanlaajuisesti ja kasvavat siviilitappiot gaza-laisten keskuudessa. Diplomatian katsotaan seuranneen 5 – 8 vuorokautta perässä operaation kulkua ja jokaisen lisäpäivän katsottiin pienentävän tuota marginaalia.

Maaoperaatioon käytetyt joukot koostuivat pääosin eteläisen maanpuolustusalueen joukoista prikaatin taisteluosastoihin organisoituina. Taisteluosastoilla oli suuri toiminnanvapaus omalla alueellaan eikä niitä johdettu keskusjohtoisesti, kuten Libanonin sodassa 2006 oli tehty. Maajoukkojen kokonaisvahvuus oli noin 10000 miestä organisoituna kolmeen prikaatin taisteluosastoon. Taisteluosastoja tukemaan oli varattu noin divisioonan voimat kolmeen prikaattiin organisoituna. Pohjoisessa oli vielä yksi divisioona reservissä, jota olisi voitu käyttää myös Gazan suuntaan.

Taisteluosastoilla oli omat tykistönsä ja suora kontrolli ilma-aseeseen, kun aiemmin ilma-aseet olivat olleet ilmavoimien johdossa. Taisteluosastot saartoivat Gazan kaupungin kolmelta suunnalta eristäen kaupungin muusta Gazasta. IDF kykeni käyttämään prikaatin taisteluosastojaan joustavasti jättäen komentajille melko vapaat kädet toimia ja joukot käyttivät tykistön ja ilma-aseen tukea pitääkseen Hamasin taistelujoukot jatkuvasti paineen alla. IDF:n pimeätoimintakyky ja lähes reaaliaikainen tilannekuva sekä yllättävät ja poikkeavat etenemisreitit Hamasin tukikohtien ohi aiheuttivat sen, että Hamasin taistelujoukot alkoivat välttelemään suoria taistelukosketuksia IDF:n joukkojen kanssa. Ilma-maaoperaatio saavutti taktisia voittoja, mutta kärjisti ilmaoperaation aikana ilmenneitä poliittisia, strategisia ja humanitäärisiä ongelmia.

¹⁵⁹ Cordesman (2009) s. 36 – 66

IDF:n tappiot pysyivät pieninä, se menetti taisteluissa kymmenen sotilasta kaatuneina 27.12.2008 – 18.1.2009 välisenä aikana, joista neljä todennäköisesti sen oman toiminnan seurauksena. Lisäksi kolme israelilaista siviiliä kuoli Hamasin raketti-iskuissa. Palestiinalaisten arvioidaan menettäneen operaatiossa lähteistä riippuen 1100 – 1440 ihmistä, joista Hamasin taistelijoiden osuudeksi arvioidaan lähteestä riippuen 300 – 1100. Henkilötappioihin kuului mm. Hamasin johtavia pommitekniikoita ja yksi merkittävä uskonnollinen johtaja. Materiaalisina tappioina Hamas kärsi huomattavat tappiot infrastruktuurin ja asearsenaalin osalta. Hamasin ei kuitenkaan katsottu kärsineen ratkaisevia tappioita operaation aikana, vaikka tappiot olivatkin huomattavat.

5 OPERAATIO STRATEGISEN KOMMUNIKAATION VIITEKEHYKSESSÄ

Tässä luvussa tarkastellaan operaatiosta kertovaa aineistoa strategisen kommunikaation viitekehysessä ja pyritään hahmottamaan, miten strategisen kommunikaation eri osa-alueet ilmenivät operaation aikana. Lisäksi aineistosta pyritään rakentamaan operaatioon aikaisessa strategisessa kommunikaatiossa käytettyä narratiivia, teemoja ja viestejä sekä pyritään selvittämään myös niiden aiottu kohdeyleisö. Lopuksi aineiston pohjalta pyritään analysoimaan strategisen kommunikaation mahdollisia vaikutuksia maailmalla sekä vertaamaan niitä vuoden 2008 alun operaatioon Hot Winter, jota ei edeltänyt yhtä huolellinen suunnittelu kaikilla taasoilla.

5.1 Narratiivit, teemat ja viestit

Israelilla ei ole saatavissa olevaa julkista puolustusdoktriinia tai turvallisuuspoliittista strategiaa, kuten monilla länsimailla on. Esimerkiksi Suomen turvallisuuspoliittisissa strategiaasiakirjoissa on selvästi ilmoitettu Suomen puolustusministeriön tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi edellytetyt toimenpiteet.¹⁶⁰ Muita esimerkkejä julkisista puolustusstrategioista ovat esimerkiksi Yhdysvaltain ja Iso-Britannian puolustushallintojen asiakirjat *National Security Strategy* ja *Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense*¹⁶¹ ja *National Security Strategy* sekä *The Strategy for Defence*¹⁶². Näissä asiakirjoissa ilmaistaan kunkin valtion näkemys omasta asemasta ja turvallisuustilanteesta maailmassa mahdollisine uhkineen sekä miten kukin valtio suunnittelee vastaavansa näihin määrittelemiinsä uhkiin. Vaikka asiakirjoissa ei suoraan sanotakaan, mikä on kunkin valtion narratiivi, voi näiden asiakirjojen pohjalta päätellä halutun loppuasetelman ja tavoitteet, joihin strategioilla pyritään. Sekä Yhdysvalloilla että Iso-Britannialla on lisäksi omat strategista kommunikaatiota käsittelevät asiakirjansa, joilla määritellään, miten kyseisten maiden hallinnot näkevät strategisen kommunikaation osana omia strategioitaan.

Israelin ulkoministeriön tehtävänä on luoda, panna täytäntöön ja esittää Israelin hallituksen ulkopoliittikkaa. Ulkoministeriö tuo hallituksen näkökantaa esiin tapaamisissa muiden valtioi-

¹⁶⁰ Puolustusministeriö (2013a) ja Puolustusministeriö (2013b) Keskeisimmät asiakirjat ovat julkisia ja kaikkien saavavilla, kuten Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko selonteko, PLM:n strateginen suunnitelma ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategia.

¹⁶¹ The White House (2013) ja United States Department of Defense (2012)

¹⁶² UK Parliament (2013) ja GOV.UK, Iso-Britannian hallituksen portaali (2011)

den hallitusten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa selittäen Israelin asemaa ja ongelmia ympäri maailmaa ja pyrkii edistämään Israelin taloudellisia, kulttuurillisia ja tieteellisiä suhteita sekä pitää yllä yhteistyösuhteita kolmansiin maihin.¹⁶³ Ulkoministeriön vuonna 2008 julkaisema kirja *Israel at sixty: From modest beginnings to a Vibrant State 1948 – 2008*¹⁶⁴ on eri alojen edustajien kirjoituksista koostuva Israelin valtion 60-vuotista historiaa kartoittava teos, jossa myös luodaan kuvaa tulevaisuuden Israelista. Kirjan sävy on kokonaisuudessaan positiivinen ja siinä korostetaan muun muassa Israelin teknologista osaamista ja ympäristöystävällisyyttä, ihmisoikeuksia kunnioittavaa politiikkaa sekä Israelin ja Yhdysvaltojen erityistä suhdetta. Taloudelliseksi tavoitteeksi kirjassa asetetaan Israelin pyrkimys maailman viidentoista taloudellisesti merkittävimmän valtion joukkoon.

Kirjassa silloinen ulkoministeri Tzipi Livni tuo esille varsin selvästi Israelin tavoitteet: itsenäinen juutalainen demokratia, joka elää turvallisessa ja rauhallisessa [historiallisessa] Israelin maassa. Saavuttaakseen tämän tavoitteen, Livni luettelee ehtoja, joiden on täytyttävä. Israelin on hyväksyttävä kahden kansallisvaltion turvallinen ja rauhallinen rinnakkaiselo. Tämä kuitenkin edellyttää Livnin mukaan sen, että palestiinalaisvaltiosta ei saa muodostua terroristivaltiota, radikaali-islamistivaltiota tai takapajuista valtiota, jossa aseistetut joukot ja terroristijärjestöt tekevät mitä haluavat. Tähän ei Livnin mukaan ole Israelilla eikä kansainvälisellä yhteisölläkään varaa. Israelilla ei ole myöskään varaa Livnin mukaan epäonnistua rauhan saavuttamisessa eikä myöskään hyväksyä epäonnistunutta rauhaa, joka johtaa vain pettymyksiin päättymättömässä konfliktissa. Livni painottaa, että Gazassa on tapahtumassa sitä, mitä Israel ei halua tapahtuvan - valtaan nousee terrorismia säännöllisesti harjoittava hallinto. Tarkoituksellinen dialogi on mahdollista vain, jos sen molemmat osapuolet jakavat yhteiset tavoitteet ja koska Hamas ei suostu tunnustamaan Israelia, dialogi on mahdotonta Hamasin kanssa. Rauha on Livnin mukaan israelilaisten unelma.¹⁶⁵

Maaliskuussa 2008 Israelin turvallisuusneuvosto antoi tiedotteen¹⁶⁶, jossa käytännössä ilmoitettiin operaation Cast Lead toimeenpanosta, tosin ilman aikamääreitä. Keskeisin sanoma oli se, että rakettyhyökkäysten on loputtava ja Hamasin vahventuminen on estettävä ja että Israelin on jatkettava neuvotteluita palestiinalaishallinnon kanssa samalla oma toimintavapautensa säilyttäen taistelussa terrorismia vastaan. Humanitäärisen kriisin syntyä tulee välttää ja Israelin kotirintaman toimintaa tulee tehostaa. Hamasia vastaan suunnattujen iskujen laillisuus tulee jatkossakin taata, samoin kuin Israelin toiminnanvapaus. Näiden tavoitteiden saavuttaminen

¹⁶³ Israel Ministry of Foreign Affairs (2008f)

¹⁶⁴ Israel Ministry of Foreign Affairs (2008e).

¹⁶⁵ Israel Ministry of Foreign Affairs (2008e) s. 1 – 14

¹⁶⁶ Prime Minister's Office (2008a)

voi vaatia iskuja ja toimia Hamasia vastaan, erityisesti sen rakettien ampumiskykyä ja sitä tukevia toimintoja, kuin myös muita sotilaallisia kohteita ja infrastruktuuria vastaan.

Maaliskuisen tiedotteen sisältö on lähes identtinen operaation Cast Lead tavoitteiden kanssa¹⁶⁷ ja yhdessä ulkoministeriön julkaiseman kirjan kanssa ne määrittelevät Israelin turvallisuuspoliittiset pyrkimykset vuoden 2008 alussa. Näitä kahta lähdettä voidaankin pitää pohjana Israelin narratiivin muodostamiselle vuoden 2008 – 2009 tapahtumia silmällä pitäen.

Joulukuussa 2008 hallituksen työskentelyviikon avaavissa puheenvuoroissa pääministeri Olmertin keskeisin sanoma oli se, että Israel tulisi toimimaan päättäväisesti estääkseen raketti-iskujen jatkumisen Gazasta.^{168, 169, 170} Kaksi päivää ennen operaation alkua pääministeri Olmert antoi haastattelun arabiankieliselle uutiskanavalle Al Arabiyalle, jossa hän käytännössä antoi viimeisen varoituksen Hamasille lopettaa iskut tai ”*En aio epäröidä käyttää Israelin voimaa iskeäkseeni Hamasia...*”¹⁷¹

Professori Daniel Schueftanin mukaan kirjoitettu doktriini tai strategia ei sovi israelilaiseen ajattelutapaan ja päätöksen tekoon. Kirjalliset asiakirjat heijastelevat Israelin näkemyksiä kuitenkin olematta ohjaavia saati sitovia asiakirjoja. Israelilainen päätöksenteko perustuu hänen mukaansa tapauskohtaiseen tarkasteluun, jossa kukin tilanne arvioidaan erikseen ja päätökset tehdään kuhunkin tilanteeseen erikseen, kuitenkin tiettyjen peruseriaatteiden ohjaamana. Nämä peruseriaatteet heijastuvat kirjoitettuihin dokumentteihin.¹⁷²

Vaikka Israelilla ei olekaan julkistettua puolustusstrategiaa, voidaan edellä käsitellyn kirjan artikkelien sekä operaatiota edeltävien ja operaation aikaisten hallituksen tiedotteiden ja lausuntojen perusteella vetää johtopäätökset Israelin turvallisuuspoliittisista tavoitteista. Täyden-

¹⁶⁷ Israel Ministry of Foreign Affairs. (2008c)

¹⁶⁸ Prime Minister’s Office (2008c) Tiivistelmä: Israelin hallitus ei aio osoittaa pidättyväisyyttä hoitaessaan Gazasta tehtyjä raketti-iskuja kohtaan. Hallitus muodostaa kannan asiaan varmistaakseen, että tilanne ei jatku tällaisena. Israel toimii päättäväisesti, vastuullisesti ja vakaavasti, mutta epäröimättä estääkseen eteläisen Israelin asukkaiden tarpeettomat kärsimykset.

¹⁶⁹ Prime Minister’s Office (2008d) Tiivistelmä: Israel haluaa ja toivoo rauhaa sekä raketti-iskujen loppumista. Rauhaa täytyy ylläpitää molemmilta puolilta eikä siten, että toinen osapuoli ampuu säälimättömästi raketteja ja kranaatteja häiriten kansalaisten normaalia elämää. Aggressiivisilla puheilla ei ratkaista herkkää tilannetta. Pääministeri, puolustusministeri ja ulkoministeri ovat keskustelleet asiasta ja he ovat tehneet skenaariot ja suunnitelmat valmiiksi ja he ovat päättäväisiä asian suhteen. Vastuullinen hallitus ei halua sotaa, mutta ei tarvittaessa sitä vältäkään. Teemme mitä on tarpeen tehdä vastuullisesti. Israel tietä milloin vastata oikein ja tarpeellisella vastuullisuudella.

¹⁷⁰ Prime Minister’s Office (2008e). Tiivistelmä: Israel aloitti sotilaallisen operaation Gazassa palauttaakseen eteläisten alueiden ihmisten normaalin elämän. Kotirintaman on pidettävä yhtä ja kestävä. Hallituksen on seistävä yhtenä.

¹⁷¹ Prime Minister’s Office (2008b)

¹⁷² Professori Daniel Schueftanin haastattelu, 8.11.2012. Prof Scueftan toimii Haifan yliopiston strategisen tutkimuslaitoksen johtajana ja on toiminut mm. Israelin pääministerin neuvonantajana operaation aikana.

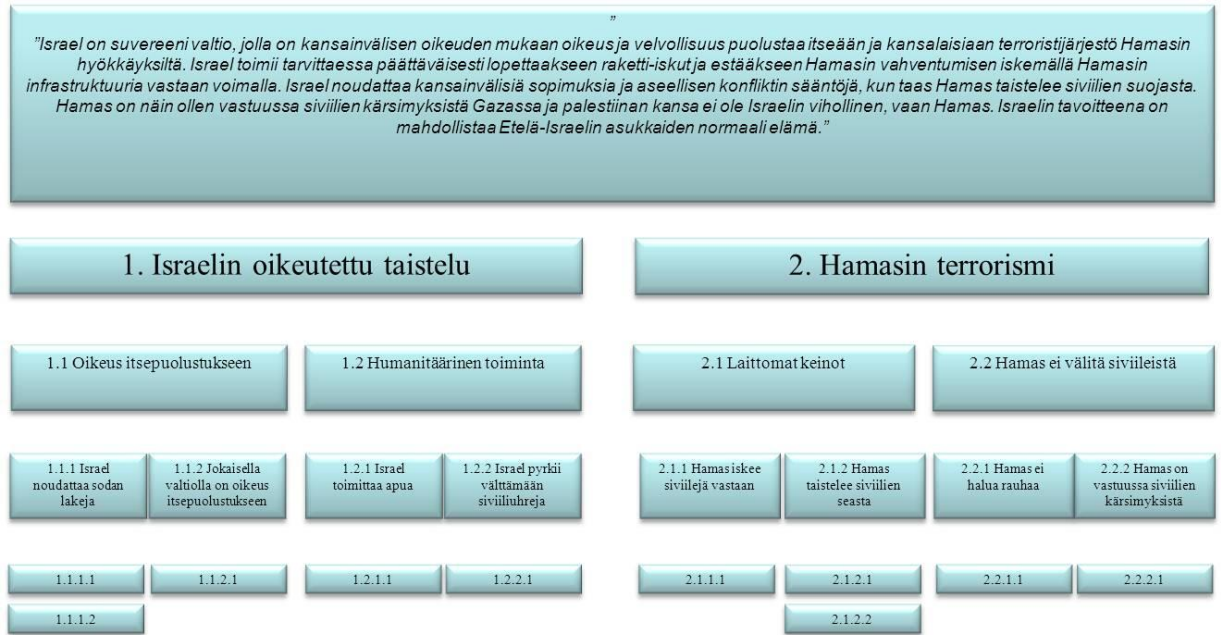
nettyinä IDF:n tiedotustoimiston lausunnoilla¹⁷³, voidaan muodostaa luonnos Israelin narratiivista operaation ajalle.

Alla esitetään tutkijan näkemys yhdeksi mahdolliseksi narratiiviksi edellä esitetyn perusteella. Tämä ei pyri olemaan täydellinen ja kattava kuvaus Israelin turvallisuuspoliittisista tavoitteista ja pyrkimyksistä, vaan se on muodostettu synteessä käytetystä aineistosta tämän työn viitekehyksen pohjaksi. Tässä esitetty narratiivi voitaisiin toisaalta mieltää myös yhdysvaltalaisen narratiivi–teema–viesti -taksonomian (Kuva 3) mukaisesti *strategiseksi teemaksi*, joka olisi siis alisteinen varsinaiselle koko Israelin hallintoa yhdistävälle *narratiiville*, joka olisi luonteeltaan pitkäjänteisempi ja laaja-alaisempi kuin operaatio Cast Leadia varten räätälöity spesifinen narratiivi.

”Israel on suvereeni valtio, jolla on kansainvälisen oikeuden mukaan oikeus ja velvollisuus puolustaa itseään ja kansalaisiaan terroristijärjestö Hamasin hyökkäyksiltä. Israel toimii tarvittaessa päättäväisesti lopettaakseen raketti-iskut ja estääkseen Hamasin vahventumisen iskemällä Hamasin infrastruktuuria vastaan voimalla. Israel noudattaa kansainvälisiä sopimuksia ja aseellisen konfliktin sääntöjä, kun taas Hamas taistelee siviilien suojasta. Hamas on näin ollen vastuussa siviilien kärsimyksistä Gazassa ja palestiinan kansa ei ole Israelin vihollinen, vaan Hamas. Israelin tavoitteena on mahdollistaa Etelä-Israelin asukkaiden normaali elämä.”

Tässä työssä käytetään edellä esitettyä narratiivia tutkimusasetelman ja työn viitekehyksen mukaisessa jäsentelyssä. Esitetty narratiivi pyritään jakamaan kuvassa 3 esitetyn taksonomian mukaan osatekijöihin esimerkinomaisesti, eikä tällä jaottelulla ole pyritty ehdottoman jyrkään luokitteluun diskurssianalyysin menetelmin. Jaottelu on esitetty kuvassa 6.

¹⁷³Israel Defense Forces (2008 – 2009)

Kuva 6. Narratiivi–teemat–viestit.

Strategisia teemoja voidaan katsoa olleen esimerkiksi

1. Israelilla on oikeus itsepuolustukseen ja kansalaistensa suojeluun sekä
2. Hamasin terrorismi Israelin siviiliväestöä kohtaan.

Yläteemoja voidaan johtaa strategisista teemoista seuraavasti:

- 1.1 Israelilla on kansainvälisten sopimusten ja oikeuden mukaan oikeus puolustaa itseään
- 1.2 Humanitäärinen toiminta
- 2.1 Hamas käyttää laittomia keinoja taistelussaan
- 2.2 Hamas ei piittaa siviilien kärsimyksistä

Alateemoja voidaan edellisten perusteella johtaa seuraavasti:

- 1.1.1 Israel noudattaa sodan oikeussääntöjä
- 1.1.2 Jokaisella valtiolla on oikeus itsepuolustukseen
- 1.2.1 Israel toimittaa apua estääkseen humanitäärisen katastrofin
- 1.2.2 Israel pyrkii välttämään siviiliuhreja toimissaan
- 2.1.1 Hamas iskee siviilejä vastaan
- 2.1.2 Hamas taistelee siviilien seasta ja käyttää siviilikohteita suojanaan
- 2.2.1 Hamas ei halua rauhaa
- 2.2.2 Hamas on vastuussa siviilien kärsimyksistä

Viestejä, jotka tukevat mainittuja teemoja olivat esimerkiksi alla lueteltujen kaltaisia. Alla ei ole lueteltu kaikkia mahdollisia viestejä, jotka liittyvät eri teemoihin, vaan kaikista teemoista on valittu esimerkit kuvaamaan kommunikaatiota.

1.1.1.1 Israel noudattaa sodan oikeussääntöjä¹⁷⁴

1.1.1.2 Israelin toimet ovat oikeutettuja¹⁷⁵

1.1.2.1 Israelilla on oikeus itsepuolustukseen¹⁷⁶

1.2.1.1 Israel toimittaa humanitääristä apua Gazaan¹⁷⁷

1.2.2.1 Ilmaisku keskeytettiin siviiliuhrien pelossa¹⁷⁸

2.1.1.1 Hamas hyökkää israelilaisia siviilejä vastaan¹⁷⁹

2.1.2.1 Hamas käyttää siviilejä ihmiskilpinä¹⁸⁰

2.1.2.2 Hamas käyttää moskeijoita ja kouluja asevarastoinaan¹⁸¹

2.2.1.1 Israel oli pyrkinyt rauhanomaiseen ratkaisuun, mutta Hamas ei tätä halunnut¹⁸²

2.2.2.1 Hamas aiheuttaa kärsimyksiä gazalaisille toimiessaan siviilien seasta¹⁸³

Väitöskirjassaan Tapio Kujala (2012) on muodostanut oman kenttätutkimuksensa perusteella israelilaisessa mediassa esiintyvät teemat alla luetellun mukaisesti.¹⁸⁴ Nämä teemat on koostettu toisen intifadan ajalta vuosilta 2000 – 2009 ja siten niiden voidaan katsoa heijastavan Israelin strategisen kommunikaation teemoja pidemmällä aikavälillä ja näiden avulla voitaisiin muodostaa Israelin strategisen kommunikaation narratiivi pidemmälle aikavälille ja laajalaisemmin. Täten operaatio Cast Leadia varten muodostettu spesifinen narratiivi voitaisiinkin mieltää aiemmin mainitulla tavalla tälle *narratiiville* alisteiseksi *strategiseksi teemaksi*. Tässä työssä käytetään kuitenkin tätä spesifistä, operaatiota varten luotua narratiivia tutkimuksen viitekehyksen mukaisena narratiivina. Kujalan luettelemista teemoista tässä työssä käytettävien teemojen kanssa ovat yhteneviä teemat kolme ja viisi. Kursiivilla on erotettu tutkijan täsmennykset liitântäkohdista tässä työssä käytettäviin teemoihin.

1. Antisemitismi

2. Holokaustin muisto

¹⁷⁴ Israel Ministry of Foreign Affairs (2008g)

¹⁷⁵ Israel Ministry of Foreign Affairs (2009c)

¹⁷⁶ Israel Ministry of Foreign Affairs (2009c)

¹⁷⁷ Israel Defense Forces (2009e) ja Israel Defense Forces (2009b)

¹⁷⁸ Israel Defense Forces (2009d)

¹⁷⁹ Israel Defense Forces (2009c)

¹⁸⁰ Israel Defense Forces (2009f) ja Israel Defense Forces (2009g)

¹⁸¹ Israel Defense Forces (2009h).

¹⁸² Israel Ministry of Foreign Affairs (2008d)

¹⁸³ Greenberg (2008)

¹⁸⁴ Kujala (2012) s. 113 – 114

3. Terrorismin vastainen sota: *oikeus ja velvollisuus itsepuolustukseen ja kansalaistensa suojelemiseen, oikeutettu taistelu*
4. Islamofobia
5. Länsimaiden etuvartioasema: *demokraattinen valtio, joka noudattaa ihmisoikeuksia ja kansainvälisiä sopimuksia sekä sodan oikeussääntöjä*
6. Juutalaisten luvattu maa, paluu diasporasta
7. Pyhä maa, Raamatun maa
8. Turismi-Israel
9. Alueen palestiinalaisten historian sivuuttaminen

Käyttämällä terrorismin vastaisen sodan retoriikkaa Israel on pyrkinyt samaistamaan itsensä terrori-iskuja kohdanneisiin maihin kuten Yhdysvaltoihin (2001 iskut), Espanjaan (2004 iskut) sekä Iso-Britanniaan (2005 iskut) saadakseen tukea ja ymmärrystä omille toimilleen. Samalla periaatteella Israel markkinoi itseään länsimaiden etuvartioasemana Lähi-idässä pyrkien samaistamaan itsensä länsimaisiin demokratioihin tuen ja ymmärryksen saamiseksi.¹⁸⁵

5.2 Kohdeyleisöt

Globaalissa ja verkottuneessa maailmassa ei voida olettaa, että tietylle kohdeyleisölle suunnattu viesti jäisi vain kyseisen kohdeyleisön tietoon informaation laajan saatavuuden vuoksi. Näin ollen on siis otettava huomioon viestin päätyminen joka tapauksessa myös muiden, kuin tavoitellun kohdeyleisön tietouteen. Tämä vaatii viestien laatijalta erityistä huomiota, koska sama viesti tulkitaan paikallisesti vallitseviin sosiaalisiin rakenteisiin sovittaen, kuten Corman ym. esittävät PCOM-viestintämallissaan.¹⁸⁶ Tästä huolimatta viestejä tulee suunnata valituille kohdeyleisöille toivottujen vaikutusten aikaansaamiseksi, viestin päätyminen muille yleisöille on vain huomioitava. Aiemmin esitetyn kohdeyleisöjen jaottelun perusteella Israelin kohdeyleisöt voidaan jaotella alla esitetyllä tavalla.

Välitön kohdeyleisö

Israelin englanninkielisten viestien pääasiallinen kohdeyleisö oli länsimaissa, etupäässä Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Yhdysvallat on Israelin suurin tukija kaikilla mittareilla ja siksi tuen saaminen operaatiolle oli ehdottoman tärkeää. Eurooppaan suunnatut viestit pyrkivät taas

¹⁸⁵ Kujala (2012) s. 117 ja 120

¹⁸⁶ Corman ym. (2007) s. 7 – 8

pikemminkin vähentämään kritiikkiä operaatiota kohtaan, koska eurooppalaiset valtiot ovat esiintyneet useasti mediassa Israelin toimiin kriittisesti suhtautuen. Israelin diplomatian kohdeyleisöt noudattelivat samaa periaatetta eli tukea pyrittiin saamaan pääasiassa länsimaista¹⁸⁷ sekä Israelin tärkeimmiltä kauppakumppaneilta.¹⁸⁸ Välittömän kohdeyleisön kanssa kommunikointi on turvallisempaa siinä mielessä, että esimerkiksi sosiaalisen median kautta välitetyt viestit (kuten Twitter, YouTube ja muut yhteisöpalvelut) saavuttavat kohdeyleisönsä suoraan ilman, että niitä olisi käsitelty tai muokattu lehdistössä. Suoralla vaikuttamisella mahdollistetaan oman sanoman pääsy sellaisena, kuin sen on lähettäjä tarkoittanutkin ilman jonkun muun tekemää tulkintaa.

Välillinen kohdeyleisö

Välillisenä kohdeyleisönä voidaan pitää länsimaista mediaa kokonaisuudessaan, vaikka myös arabiankielistä mediaa lähestyttiin niin arabiaksi kuin englanniksikin, kuten esimerkiksi arabiankielisiä al Arabiyaa ja al Jazeeraa. Välillisen kommunikoinnin kautta tavoitetaan mahdollisesti laajempi kohdeyleisö, kuin välittömällä kommunikoinnilla esimerkiksi sosiaalisen median kautta. Välillisen kommunikoinnin kautta lähettäjän viesti voi muuttua lehdistön tulkitsessa sitä kussakin ympäristössä eri tavoin ja näin lähettäjän alkuperäinen sanoma voi vääristyä tai se voidaan tulkita väärin.

Todellinen kohdeyleisö

Todellisena kohdeyleisönä voidaan pitää länsimaisia valtionpäämiehiä ja länsimaiden kansalaisia, sillä yleisellä mielipiteellä on ratkaiseva rooli valtioiden virallisiin kannanottoihin. Mikäli länsimainen kohdeyleisö ei suhtautuisi jyrkän kielteisesti Israelin toimiin, olisi todennäköistä, että myös valtiot suhtautuisivat virallisesti hieman loivemmin Israelin toimiin. Näin siis mikäli valtaosa esimerkiksi Euroopan valtioiden kansalaisista pitäisi Israelin toimia oikeutettuina, myötäilisivät kyseisten maiden poliitikkojen mielipiteet kansalaisten mielipiteitä, eikä Israelin toimia tuomittaisi heti. Toisaalta myös arabimaiden kansalaisia ja päättäjiä voidaan pitää todellisena kohdeyleisönä, jolle suunnattu viesti olisi ollut Israelin vastaavan aseellisesti sitä vastaan suunnattuihin hyökkäyksiin ja että suurin este Israelin ja Palestiinan väliselle rauhalle on Hamas.

Yllättävä kohdeyleisö

¹⁸⁷ Liitteessä 1 on esitetty Israelin diplomaattiset kontaktit eri valtioiden välillä alkaen vuoden 2008 maaliskuusta aina operaation loppuun asti sekä kyseisten maiden viralliset kannanotot Israelin toimiin.

¹⁸⁸ Michigan State University (2013)

Operaation aikaisista kohdeyleisöistä on vaikea määritellä, sopiiko mikään yllättävän kohdeyleisön määritelmään. Operaation alussa oli Israelin toimista hyvin vähän informaatiota saatavilla johtuen Israelin tiukasta tiedotuspolitiikasta. Israelin aiemmat kokemukset esimerkiksi vuoden 2006 Libanonin sodasta varmasti olivat osoittaneet sen, että yleinen mielipide kääntyy jossain vaiheessa joka tapauksessa Israelia vastaan. Näin ollen lähtökohtana voidaan katsoa Israelilla olleen, että huolimatta kaikista ponnisteluista informaatiorintamalla, sen toimet tullessaan ennemmin tai myöhemmin tuomitsemaan myös aluksi myöntämielisesti siihen suhtautuneissa maissa ja jo alun perinkin negatiivisesti suhtautuvissa maissa mielipiteet eivät enää voi negatiivisimmiksi muuttua. Näin yllättävän kohdeyleisön määrittely operaatioon liittyen on problemaattista.

5.3 Valtiolliset voimankäytön välineet – DIMEX

Tässä alaluvussa käsitellään valtiollisen voimankäytön välineitä esitetyn jaottelun mukaisesti jaettuna viiteen alalukuun: D (diplomatia), I (informaatio, ideat ja ideologiat), M (sotilaallinen), E (taloudellinen), X (muut politiikat). Kussakin alaluvussa määritellään voimankäytön välineet lyhyesti, jonka jälkeen käsitellään operaation aikaisia ilmiöitä kuhunkin välineeseen liittyen. Voimankäytön välineiden käyttöä peilataan suhteessa aiemmin esitettyyn narratiiviin, eli miten eri välineiden kautta välitetyt viestit liittyivät narratiiviin.

Diplomatia

Yhdysvaltalainen ohjesääntö Joint Publication JP-1 (2009) määrittelee diplomatian keskeisimmäksi valtiollisen voiman käytön välineeksi, jolla edistetään (Yhdysvaltain) arvoja, etuja ja tavoitteita.¹⁸⁹ Diplomatian keskiössä ovat valtiolliset toimijat, lähettiläät ja poliitikot, mutta diplomatian käsite voidaan myös laajentaa koskemaan julkisuusdiplomatiaa, joka puolestaan voi olla myös yksityishenkilöiden ja kansalaisjärjestöjenkin keinovalikoimassa.

Operaatiota Cast Lead edeltänyt operaatio Hot Winter päättyi maaliskuun alussa 2008¹⁹⁰. Sen tavoitteena oli operaation Cast Lead tavoin vähentää Gazasta ammuttavien rakettien uhkaa Israelia kohtaan. Operaation jälkeen Israel aktivoitui diplomaattisella rintamalla sen ulko- ja pääministerien tavatessa ulkomaisia valtionpäämiehiä seuraavien yhdeksän kuukauden aikana

¹⁸⁹ Joint Chiefs of Staff (2009) s. I-9

¹⁹⁰ BBC (2008).

maaliskuusta joulukuuhun 2008. Luettelo tapaamisista on esitetty liitteessä 1. Yli 50 tapaamisessa käsiteltiin tai sivuttiin Israelin turvallisuustilannetta.¹⁹¹ Ennen operaatiota Hot Winter vastaavanlaisia tapaamisia oli 34 kesäkuusta joulukuuhun 2007.¹⁹² Diplomaattisilla tapaamisilla voidaan katsoa olevan korrelaatiota kyseisten maiden virallisiin kannanottoihin Israelia kohtaan operaatioon Cast Lead liittyen. Israelin pää- ja ulkoministerit tapasivat maaliskuun 2008 jälkeen 31:n eri maan johtajia, joista ainoastaan kuusi maata tuomitsi yksinomaan Israelin toimet, muiden tuomitessa joko molempien toimet tai yksinomaan Hamasin toimet.

Informaatio, ideat ja ideologia

Yhdysvaltalainen ohjesääntö Joint Publication JP-1 (2009) määrittelee informaation kompleksiseksi ja jakautuneeksi eri komponenttien yhdistelmäksi, jolla ei ole yhtä keskusta. Yhdysvaltain lähtökohta on informaation vapaa saatavuus ja rajoitteita luodaan ainoastaan kansallisen turvallisuuden ja yksityisyyden suojan takia. Medialla katsotaan olevan keskeinen rooli informaationaalisessa vallankäytössä.¹⁹³ Faircloughin määritelmä ideologisen vallan käytön keskeisestä roolista sopii tähän määritelmään, koska informaatio kaikissa eri muodoissaan on kuitenkin se tekijä, joka osaltaan määrittää ideologian perusteet. Yhdysvallat uskoo vapaaseen informaation saatavuuteen (free market place of ideas)¹⁹⁴, mikä heijastaa vahvasti ”amerikkalaisen unelman” keskeisintä teemaa eli jokaisella on oikeus oman onnensa tavoitteluun. Vapaa pääsy informaatioon useiden lähteiden tarjoamana oman onnen tavoittelussa heijastaa siten myös amerikkalaista ideologiaa ja samalla vaikuttaa kotimaisiin ja ulkomaisiin yleisöihin (vertaa Nyen termi shining city on a hill) eli vapaa tieto houkuttelee ja tällä tavoin voidaankin katsoa, että tarjoamalla vapaa pääsy informaatioon pyritään vaikuttamaan muihin siten, että rajoitteita informaatioon pääsyyn poistettaisiin myös muualla maailmassa ja siten verkottuminen ja yhteistyö voimistuisivat. Koska yhdysvalloista peräisin oleva informaatio pohjautuu sen omaan kulttuuriin ja ideologiaan, voidaan informaationaalisesta vallankäytöstä katsoa olevan myös ideologista vallankäyttöä, jonka tarkoituksena on muokata globaalia mieliavaruutta yhdysvaltalaisittain myönteiseen suuntaan. Kärjistetysti voidaankin sanoa, että amerikkalainen informaatio pyrkii muuttamaan identiteettiämme amerikkalaiseen suuntaan lisäämällä amerikkalaisen ideologian piirteitä muiden maiden ideologioihin.

Israelin tapauksessa informaationaallinen vallankäyttö konkretisoitui operaation aikaisena informaatioylikyvöksi israelilaisen näkökulman saadessa valtaosan mediahuomiosta puolel-

¹⁹¹ Israel Ministry of Foreign Affairs (2008a). Tiedot on kerätty Israelin ulkoministeriön lehdistötiedotteista.

¹⁹² Israel Ministry of Foreign Affairs (2007)

¹⁹³ Joint Chiefs of Staff (2009) s. I-9

¹⁹⁴ Ibid, s. I-9

leen. Tämä johtui yksinkertaisesti Israelin tiukasta tiedotuspolitiikasta ja siitä, että Gazan alueella ei ollut käytännössä ollut yhtään ulkomaista toimittajaa sitten vuoden 2007.¹⁹⁵ Tietosulku yhdistettynä aggressiiviseen ja koordinoituun tiedotuskampanjaan mahdollistivat Israelin näkökulman vahvan esilletulon. Ainoastaan Gazassa olleet al Jazeeraan toimittajat onnistuivat tuomaan muuta kuin israelilaista näkökulmaa maailman median tietoon.¹⁹⁶ Yksipuolinen informaatiotulva ei kuitenkaan voi toimia loputtomasti, sillä puolueettomasti toimivalla lehdistöllä on tapana pyrkiä hakemaan myös vastakkaisia näkökulmia käsiteltävään asiaan. Näin siis Israelin yksipuolinen mediavyörytys alkoi saada kritiikkiä ympäri maailman pääasiassa arabi-lehdistön syyttäessä länsimaista lehdistöä puolueellisuudesta uutisoinnissa.¹⁹⁷

Israelin koordinoitun ja koherentin tiedottamisen mahdollisti Libanonin vuoden 2006 sodan jälkeen muodostettu tiedotusorganisaatio, jossa pääministerin toimistossa sijaitseva kansallinen informaatiodirektoraatti koordinoi muiden Israelin viranomaisten tiedottamista. Kolmesta tärkeimmästä hasbara-viranomaisesta IDF:n tiedotusorganisaatio on kaikkein vahvin ja tästä syystä saattaakin syntyä epäkohta tiedottamisessa, sillä asevoimien näkökulmaa esille tuova sotilaallinen tiedottaminen (military public affairs) saa suhteettoman suuren huomion verrattuna esimerkiksi Israelin ulkoministeriön tiedottamiseen (public affairs) ja julkisuusdiplomatiaan (public diplomacy). Tätä epäkohtaa Israelin valtioneuvoston johtaja kritisoi vuonna 2010 Gazaan pyrkineen avustuslaiva Mavi Marmaran tapaukseen liittyvän tiedottamisen hoitamisessa.¹⁹⁸ Valtioneuvoston johtaja Micha Lindenstraussin mukaan IDF:n tiedottaminen sai liikaa huomiota, koska muut valtiohallinnon toimijat eivät kyenneet toimittamaan tarpeellista tietoa eikä tiedottamisen koordinoitua oltu annettu kenenkään vastuulle. Prof Schueftanin mukaan kyse ei ole siitä, että IDF:n tiedotusorganisaatio olisi liian vahva, vaan siitä, että ulkoministeriön tiedotusorganisaatio on liian heikko.¹⁹⁹

Sotilaallisen tiedottamisen tarkoituksena on tuoda esiin yleisön kannalta sotilaallisesti merkittäviä asioita ja siten tukea päätösten tekemistä eri tasoilla ja tiedottamisen tarkoituksena on selvittää yleisiä tavoitteita siviilinäkökulmasta. Jos sotilaallinen näkökulma saa enemmän huomiota kuin siviilinäkökulma on vaarana, että haluttua vaikutusta ei saavuteta. Esimerkiksi jos sotilaallisen tiedottamisen kautta kerrotaan, että tietty määrä vastustajia ja rakennuksia on tuhottu ilman että tuhoamisen syitä perustellaan, voi viestin vaikutus olla päinvastainen tavoitellusta. IDF:n tiedotusorganisaation tehtävänä on kuvata selkkausten fyysisiä elementtejä ja pääministerin toimiston ja ulkoministeriön tehtävänä on liittää tapahtumat oikeaan poliittiseen

¹⁹⁵ NewsGD (2007)

¹⁹⁶ Shibab-Eldin (2009)

¹⁹⁷ AFP (2009) ja Syed (2010)

¹⁹⁸ Druckman (2012)

¹⁹⁹ Prof Daniel Schueftanin haastattelu 8.11.2012

kontekstiin.²⁰⁰ Tämä Schueftanin kommentti tukee olettamusta siitä, että sotilaallisen näkökulman saadessa liikaa huomiota, ne voidaan helposti irrottaa oikeasta kontekstista ja käyttää vastoin niiden alkuperäistä tarkoitusta.

Avoim yhteiskunta ja informaation helppo saatavuus voivat aiheuttaa tilanteen, jossa ihmiset ryhtyvät oma-aloitteisesti etsimään itse tietoa sieltä, mistä sitä on saatavilla. Tällöin informaatio, jota oma-aloitteinen kohdeyleisö saa, voi olla jotain muuta kuin se, mitä virallinen organisaatio tarjoaa omaa organisaationsa kautta. Toisin sanoen oma-aloitteinen yleisö etsii informaatiota, jota se haluaa saada käsiinsä ja joka palvelee oma-aloitteisen kohdeyleisön tavoitteita. Esimerkkinä tästä professori Daniel Schueftan mainitsee Israelin tapauksen, jossa hallituksen virallista sanomaa yritetään tarjota eri kanavia pitkin eri kohdeyleisöille. Kuitenkin kohdeyleisöjen ennakoasenteet (Schueftanin esimerkissä Israeliin negatiivisesti suhtautuvien valtioiden asenteet) vaikuttavat siihen, miten viesti tulkitaan (vrt. Corman ym). Kun viesti koetaan omalta kannalta epämieluisaksi tai omia tavoitteita palvelemattomaksi, aletaan informaatiota etsiä muualta. Israelin tapauksessa esimerkiksi monet eurooppalaiset uutistoimistot etsivät tietoa Israelin kansalaisten mielipiteistä lehdistä, jotka ovat Schueftanin mukaan radikaaleja vasemmistolehtiä, jotka eivät edusta valtion, kansalaisten saati eliitin mielipiteitä. Näin siis oma-aloitteinen kohdeyleisö, joka ei tyydy viralliseen informaatioon, hakee itseään miellyttävän informaation jostain muualta.

Johtopäätöksenä on siis se, että avoimessa yhteiskunnassa informaatiota on saatavilla jokaisen tarpeeseen ja mikäli jollakin on tahtoa, omiin tavoitteisiin sopivaa informaatiota kyllä saadaan kaivettua esille, joka voidaan täten tuoda esiin ”virallisena mielipiteenä”. Tämä myös korostaa proaktiivisen tiedottamisen tarvetta kaikilla tasoilla, sillä jos informaatiota ei ole edes tarjolla virallisten tahojen kautta, aina löytyy joku, joka avaa suunsa ja tämä informaatio ei välttämättä ole ollenkaan virallisten tahojen toiveiden kaltaista. On siis tärkeää tuoda aktiivisesti omaa näkökulmaa esille, jotta mahdollisimman moni sen saisi tietoonsa. Tälläkään tavalla ei voida estää sitä, että halutessaan oma-aloitteiset kohdeyleisöt eivät saisi käsiinsä haluamaansa informaatiota.

Sotilaallinen

Sotilaallista voimaa voidaan käyttää neljällä eri tavalla: 1) fyysinen taistelu ja tuhoaminen, 2) uhkauksien tukeminen pakottavassa diplomatiassa, 3) suojelun lupaaminen ja 4) avustaminen monilla eri tavoilla. Sotilaallista voimaa voidaan siis käyttää sekä pehmeän että kovan voiman

²⁰⁰ Prof Daniel Schueftanin haastattelu 8.11.2012

käytön välineenä. Kovan voiman käyttö konkretisoituu taistelukentällä, jossa esimerkiksi joukot tuhoavat toisiaan. Samaa joukkoa ja sen erikoisvälineistöä voidaan kuitenkin myös käyttää esimerkiksi humanitäärisen avun perille saattamiseen, ympäristökatastrofin tuhojen raivaamiseen ja tuhojen korjaamiseen ja siten kovan voiman välineestä tuleekin pehmeän voiman käytön väline.²⁰¹ Joint Publication JP–1 määrittelee asevoimien roolin vallankäytön välineenä siten, että asevoimien tulee kaikissa tomissaan noudattaa yhdysvaltalaisia arvoja, periaatteita ja standardeja.²⁰² Asevoimien tekojen tulee siis vastata poliitikkojen sanoja.

Aiemmin määritellyn narratiivin mukaisesti Israel tulisi toimimaan päättäväisesti sen eteen, että Israel saisi jatkaa olemassaoloaan turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä. Tämän edellytyksenä ulkoministeri Livni mainitsi, että Israelin naapurissa ei saa olla terroristivaltiota, joka kohdistaa terrori-iskuja Israeliin ja tämän estääkseen Israel tulisi toimimaan. Israelin asevoimien rooli on lähes sen koko olemassaolon ajan ollut ennaltaehkäisevä tekijä estämään sen naapurien hyökkäykset luomalla riittävän pelotevaikutuksen. IDF:n pelotevaikutus sai kolauksen vuoden 2006 Libanonin sodassa, joten Israelin tavoitteena oli Gazan sodassa palauttaa IDF:n uskottava pelotevaikutus. Luttwakin määritelmän mukaan pelotevaikutus on toimiva vasta silloin, kun vastapuoli tietää, että toisella osapuolella on sekä kyky että tahto käyttää sotilaallista voimaa. Hamas ei kuitenkaan ilmeisesti uskonut, että Israel reagoisi sillä voimalla, millä operaatio Cast Lead toteutettiin. Koska Israelin turvallisuuskysymykseen ei saatu ratkaisua pelotevaikutuksella, diplomatialla eikä politiikalla, katsoivat pääministeri Olmert, puolustusministeri Barak ja ulkoministeri Livni parhaaksi muuttaa lähestymistapaa. Israelin sotilaallisen voiman käyttö poliittisten tarkoituksien saavuttamiseen heijasteli siis clausewitziläistä ajattelua – sota on politiikan jatkamista toisin keinoin.²⁰³

IDF on nimensä mukaisesti puolustusvoimat, jonka doktriini on tosin ollut aina taisteluiden siirtäminen pois omalta maaperältä nopealla hyökkäyksellä.²⁰⁴ Gazan sotatoimiakin Israel perusteli oikeudella itsepuolustukseen ja siirtämällä taistelut pois omalta maaperältään se noudatti omaa doktriiniaan. IDF oli pääosan operaatiosta kovan voimankäytön välineenä, mutta IDF:llä oli kuitenkin rooli myös pehmeän voimankäytön välineenä sen toimittaessa apua ja turvatessa humanitääristen avustusten perillemenoja. Lisäksi IDF mainostaa olevansa eettisesti ja moraalisesti korkeatasoinen armeija, jolla on omat käyttäytymissäännöt ja etiikat. Näin siis se pyrkii kovan voimankäytön välineellä hankkimaan pehmeällä tavalla itselleen arvostusta ja

²⁰¹ Nye, J. (2011) s. 41

²⁰² Joint Chiefs of Staff (2009) s. I-10

²⁰³ Clausewitz (1980 painos) s. 40

²⁰⁴ Israeli Defence Forces (2013)

hyväksyntää sekä luomaan kuvaa oikealla tavalla, oikeutettua taistelua taistelevasta joukosta.²⁰⁵

Taloudellinen

Taloudellisia keinoja voidaan käyttää sekä kovana että pehmeänä voiman käytön välineenä. Toimiva taloudellinen järjestelmä ja taloudellinen menestys voivat houkutella muita seuraamaan hyvinvoivan valtion mallia.²⁰⁶ Pehmeän voiman käytön puolelle menee myös taloudellisten etuuksien lupaaminen vastineeksi toivotunlaisesta käyttäytymisestä. Taloudellisia keinoja voidaan myös käyttää kovana voiman käyttönä asettamalla esimerkiksi talouspakotteita, tulleja tms. keinoja ja siten yrittää saada kohde käyttäytymään toivotulla tavalla.²⁰⁷ Taloudellisella vallan käytöllä Yhdysvallat pyrkii luomaan perustan yleiselle hyvinvoinnille, vahvalle kansalliselle puolustukselle ja vaikuttamaan Yhdysvaltain taloudelliseen kasvuun maailmanlaajuisesti.²⁰⁸

Israel julisti Gazan merisaartoon Hamasin voitettua vaalit Gazassa ja ajettuaan kilpailijansa Fatahin ulos.²⁰⁹ Oslon sopimuksissa 1993 Gazan ulkorajoista ja ulkoisesta turvallisuudesta huolehtiminen jäi Israelin vastuulle ja osapuolien oli määrä kehittää yhteistoimintaa myös talouden alalla.²¹⁰ Rauhanprosessin kariutuessa rajojen kontrollointi jäi käytännössä täysin Israelin vastuulle ja niinpä merisaarron julistaminen sinetöi sen, että Israel hallitsee lähes kaikkea liikennettä Gazaan ja Gazasta. Operaation aikana Israel tiukensi otettaan merisaartoon.²¹¹ Gazalaiset ovat yrittäneet kiertää Israelin saartoa rakentamalla salakuljetustunneleita, joita pitkin Gazaan salakuljetetaan niin avustustarvikkeita kuin myös Israelin kieltämiä materiaaleja, joita voidaan käyttää terroristisiin tarkoituksiin.

Lisäksi Israel kontrolloi rahaliikennettä esimerkiksi Gazan ja miehittämänsä Länsi-Rannan välillä. Israel on useasti keskeyttänyt käteisen rahan toimituksen Gazaan, koska rahan epäillään päätyvän Hamasin käsiin, vaikka rahalla olisi tarkoitus maksaa palkkoja PA:n työntekijöille.²¹² Näillä käytännön talouspakotteilla Israel on pyrkinyt pakottamaan Hamasin luopu-

²⁰⁵ Israeli Defence Forces (2013)

²⁰⁶ Nye, J. (2011) s. 53

²⁰⁷ Ibid, s. 70 – 71

²⁰⁸ Joint Chiefs of Staff (2009) s. I-10

²⁰⁹ New York Times / AP (2012)

²¹⁰ Palestine Facts (2012) ja BBC (2001)

²¹¹ Israel Defense Forces (2009a)

²¹² Israel jatkaa käteistoimituksia: The World Tribune (2012), Gazaa ei vaivaa käteispula: Ministry of Foreign Affairs (2012b). ja lasten kesäleirejä perutaan käteispulan vuoksi: AFP (2012) ja NOW News (2012) ja tämän seurauksena Hamas korvaa avustusrakenteiden kesäleirit omilla leireillään: Levy (2012) ja Hadid (2012). Näin

maan terrorikampanjastaan siinä kuitenkaan onnistumatta. Israel on omien ilmoitustensa mukaan sallinut humanitääriset avustukset²¹³ Gazaan koko merisaarron ja talouspakotteiden ajan, mutta vain Israelin kontrolloimina. Avustuksista osa on Israelin mukaan päätynyt suoraan Hamasin varastoihin, josta ne on edelleen myyty tuottaen Hamasille voittoa²¹⁴. Israel yrittää pakotteilla saada Hamasia luopumaan terrorismista ja Hamas puolestaan yrittää pakottaa Israelia lieventämään pakotteita iskemällä Israelin siviiliväestöä ja sotajoukkoja vastaan.

Muut politiikat

Muita politiikan aloja, joita voidaan pitää valtiollisen vallankäytön välineinä, ovat esimerkiksi ympäristöpolitiikka, ihmisoikeudet ja kansainvälinen oikeus. Näiden rajapinta on kuitenkin häilyvä diplomatian kanssa, sillä valtiot kuitenkin käyttävät diplomatian keinoja keskustellessaan toistensa kanssa. Muut politiikat voivat kuitenkin olla osana vallankäyttöä esimerkiksi houkuttelevuuden ja kiehtovuuden periaatteiden mukaisesti eli muut valtiot pyrkisivät matkimaan hyväksi koettuja ja mainostettuja tapoja (ympäristöystävällisyys, ihmisoikeudet) ja siten muuttamaan omaa politiikkaansa näiden asioiden osalta. Siten esimerkiksi mainostamalla suomalaista koulutusjärjestelmää voitaisiin vaikuttaa muiden maiden käyttäytymiseen koulutuspolitiikan osalta, kun muut maat huomaisivat, että heidän järjestelmästään saattaisi löytyä kehitettävää verrattuna suomalaiseen järjestelmään.

Operaatio Cast Lead'in aikana ja sen jälkeen käytiin (ja käydään vieläkin) voimakasta keskustelua sodan oikeussäännöistä ja sotarikoksista koskien konfliktin molempia osapuolia. Koska lakiasiat liittyvät viitekehyksen mukaisesti informaatio-operaatioita tukeviksi suorituskyvyiksi, ne käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

5.4 Informaatio-operaatiot

Sotilaalliset suorituskyvyt, kineettinen vaikuttaminen

Kineettisellä vaikuttamisella tarkoitetaan kaikkia niitä perinteiseen sodankäyntiin kuuluvia tapoja, joilla on tarkoitus kineettisin eli fyysisin keinoin aiheuttaa tuhoa kohteessa. Kineettisen vaikuttamisen käsitteen alle voidaan siis laskea kuuluvan kaikki ne vaikutukset, jotka saadaan

siis Israelin taloudelliset pakotteet kääntyvät sitä itseään vastaan Hamasin saadessa järjestää omanlaisia kesäleirejä Gazaan lapsille.

²¹³ Israel Defense Forces (2009 – 2012). IDF uutisoi humanitääristen avustusten tilastoja aktiivisesti:

²¹⁴ Nahmias (2009)

aikaan eri asejärjestelmillä. Näihin kuuluvat siis ohjukset, pommit, kranaatit ja muut ammuksset, jotka saatetaan kohteeseensa erilaisin keinoin. Fyysisen vaikutuksen lisäksi jokaisella kineettisen vaikuttamisen välineellä on myös ei-kineettinen, psykologinen vaikutus. Tämä psykologinen vaikutus voi olla toivottu tai ei-toivottu, suora tai epäsuora ja se voi kohdistua niin omaan toimintaan suotuisasti, neutraalisti ja kielteisestikin suhtautuvaan yleisöön vahvistaen, heikentäen tai ylläpitäen olemassa olevia asenteita ja käsityksiä. Esimerkiksi siviilikohteen tuhoaminen herättää voimakkaita tunteita kaikissa yleisöissä, koska siviilikohteet ja -väestö ovat kansainvälisin sopimuksin suojeltuja. Vihollisen taistelutahtoa on yritetty aiemminkin murtaa vaikuttamalla kineettisesti siviiliväestöön, mutta tällä ei aina ole ollut toivottua vaikutusta, vaan jopa päinvastainen vaikutus.²¹⁵ Kineettisellä vaikuttamisella voidaan kuitenkin vaikuttaa sotajoukon – komppanian, pataljoonan – taistelutahtoon varsin tehokkaasti.²¹⁶

Samankaltaisia voimakkaita tunteita ei niinkään herätä vastustajan sotavoimiin kohdistunut fyysinen tuho, koska sotavoimien joutuminen vastustajan fyysisen vaikuttamisen kohteeksi ja tuhoamaksi on sodan luonteen huomioon ottaen jopa odotettuakin ja siksi myös hyväksyttävää. Toki tällaisessakin tapauksessa fyysinen tuhoaminen kineettisin keinoin aiheuttaa psykologisia vaikutuksia eri yleisöissä – suuret voitot tai tappiot vaikuttavat taistelutahtoon ja yleiseen mielipiteeseen joko puolesta tai vastaan²¹⁷. Tässä luvussa tarkastellaan kineettistä voimankäyttöä psykologisen vaikuttamisen kannalta yleisellä tasolla eikä eritellä jokaista käytettyä asejärjestelmää erikseen.

Operaatio alkoi yllätyksellisellä ilmavoimien iskulla eri kohteisiin. Yhteensä yli sataan kohteeseen iskettiin 220 sekunnin aikana²¹⁸ ja puolen tunnin kuluttua toinen aalto iski vielä kuuteenkymmeneen kohteeseen. Operaation ensimmäisten yhdeksän tunnin aikana Israel pudotti Gazan alueelle yli sata tonnia räjähteitä. Operaation ensimmäisen viikon aikana Israel suoritti 555 hävittäjätehtävää ja 125 helikopterilentoa ja kymmeniä lentotunteja miehittämättömillä lennokeilla.²¹⁹ Ilmaoperaation voimakkaalla aloituksella lienee ollut tarkoituksena yllättää palestiinalaiset ja maksimoida asevaikutus kohteessa samanaikaisilla iskuilla lukuisiin kohteisiin lyhyen ajan sisällä eräänlaisella ”Shock and Awe”²²⁰-sovelluksella.

²¹⁵ Hosmer, S. (1996) s.xvi

²¹⁶ Ibid, s. xxiv – xxv ja 153

²¹⁷ Esimerkkeinä Suomussalmen – Raatteentien taistelu 1939 – 1940, joissa saavutetut voitot lujittivat kansan taistelutahtoa

²¹⁸ Cordesman (2009) s.20

²¹⁹ Esposito, M. (2009) s.175

²²⁰ Ullman, H. ja Wade, J. jr (1996) s. 53: ” Rapid Dominance is based on affecting the adversary’s will, perception, and knowledge through imposing sufficient Shock and Awe to overcome resistance, allowing us to achieve our aims. Four characteristics are vital: knowledge, rapidity, brilliance, and control of the environment.”

Ensimmäisen viikon aikana ilmavoimat olivat saaneet tuhottua ennalta valmistellun maaliluettelon maalit ja maavoimat aloittivat hyökkäyksensä Gazan alueelle. Tällöin myös ilmakomponentin tehtävät muuttuivat maavoimien hyökkäyksen tukemiseen. Maavoimien joukkojen kärjen etupuolella käytettiin miehittämättömiä lennokkeja tiedusteluun ja tarvittaessa myös kohteiden tuhoamiseen²²¹. Jokaisella neljästä IDF:n prikaatista oli ilmavoimien yhteysupseeri tukenaan ja prikaatin komentajan käyttöön oli annettu tietty määrä ilmasuoritteita hävittäjiltä, helikoptereilta ja lennokeilta käyttöön omaan taisteluunsa liittyen.²²² Operaation aikana IDF teki 2744 ilmaiskua Gazan alueelle. Massiivisen ilmaoperaation voidaan katsoa vähentäneen IDF:n tappioita ja siten se on todennäköisesti ollut ratkaisevassa asemassa operaation Israelissa nauttiman kannatuksen suhteen. Isommilla tappioilla operaatio ei todennäköisesti olisi ollut yhtä suosittu, kuin se nyt oli.

Maasta/mereltä maahan -vaikuttamisen keinoina IDF käytti lähes koko tavanomaista asearsenaaliaan – tykistöä, panssarivaunuja, ohjuksia, sinkoja ja jalkaväen tulitukiaseita. Yhtenä IDF:n pelkona oli, että Hamas kaappaisi sen sotilaita taisteluiden aikana. Välttääkseen tämän sekä Hamasin tuliylläköihin ja ansoihin joutumisen IDF:n jalkaväkijoukot etenivät vältellen aukeita ja risteyksiä sekä kiertäen Hamasin tukikohdat, jotka eristettiin myöhempää tuhoamista varten.

IDF:n jalkaväkijoukot käyttivät lukuisia keinoja välttääkseen kaappaukset ja väijytykset sekä vähentääkseen siviiliuhrien määrää. Räjäheteitä ja panssaroituja puskutraktoreita käytettiin raivaamaan jalkaväelle etenemisreittejä talojen ja muurien läpi. Näin vältettiin mahdolliset talojen oviin asennetut ansat. Kärjen tuntumassa eteni myös koirapartioita etsimässä piiloutuneita taistelijoita, ansoja, tunneleita ja asekätköjä.²²³ Käytössä oli myös tennispallon kokoinen, läpinäkyvä muovipallo, jonka sisällä oli vakautettu kamera. Kameran 360-asteen kuvakulman avulla pystyttiin selvittämään esimerkiksi vastustajan sijainteja kadunkulmissa tai rakennuksissa.²²⁴ Näillä toimilla pyrittiin luonnollisesti minimoimaan omat tappiot, mutta niitä voidaan myös katsoa käytetyn lujittamaan omien joukkojen taistelutahtoa vähentämällä yllätetyksi tulemisen tai vangiksi jäämisen riskiä.

IDF käytti tai sen väitettiin käyttäneen hyökkäyksen aikana myös aseita, jotka aiheuttivat maailmalla negatiivisen reaktion niiden vaikutuksen kohdistuttua siviiliväestöön. Näitä olivat

²²¹ Esposito, M. (2009) s. 176

²²² Farquhar, S. (2009) s. 94

²²³ Farquhar, S. (2009) s. 93 – 95

²²⁴ Farquhar, S. (2009) s. 97

esimerkiksi valkoista fosforia tai köyhdytettyä uraania sisältäneet ammuksiset, DIME²²⁵- pommit ja nuoliammukset.²²⁶ Israel kielsi aluksi käyttäneensä valkoista fosforia, mutta operaation loppuvaiheessa myönsi, että se oli käyttänyt valkoista fosforia sisältäneitä ammuksia²²⁷. Fosforiammusten käyttö asutusalueella siviilien keskuudessa sai aikaan lukuisia syytöksiä IDF:n syyllistymisestä sotarikoksiin, vaikka valkoista fosforia sisältävät aseet eivät sinänsä ole kiellettyjä. DIME-aseiden väitetystä käytöstä saatiin viitteitä lääkäreiden raportoidessa oudoista vammoista. DIME- aseetkaan eivät ole kiellettyjä, mutta niiden käyttöä ei ole katsottu hyvällä wolframin aiheuttamien terveysriskien takia. Israelia syytettiin myös köyhdytettyä uraania sisältävien ammusten käytöstä operaation aikana, mutta tästä ei löydetty pitäviä todisteita.

Minimoidakseen siviiliuhrien määrää IDF pyrki varoittamaan maalitetuissa rakennuksissa olevia ihmisiä puhelimitse tai lentolehtisin kehottaen heitä poistumaan ennen viidentoista minuutin päästä tapahtuvaa iskuja. Mikäli näillä keinolla ihmiset eivät poistuneet rakennuksesta, IDF käytti ”*knock-on-the-roof*” -menetelmää eli se ampui joko äänipommin tai räjähtämättömän valeohjuksen taloon merkiksi siitä, että isku oli todella tulossa ja ihmisten tulisi poistua talosta välittömästi.²²⁸

IDF:n toimien seurauksena palestiinalaisia kuoli lähteestä riippuen 1166 – 1440 henkilöä, joista aseellisia taistelijoita oli lähteestä riippuen 236 – 709. Siviilejä puolestaan kuoli lähteestä riippuen 295 – 926. Kuolleiden määrässä ja luokittelussa on luonnollisesti suuria eroja. IDF ilmoittaa²²⁹ palestiinalaisuhrien määräksi 1166, joista 709 oli aseellisia taistelijoita. Palestiinalaisen ihmisoikeusjärjestön mukaan taas uhrien kokonaismäärä olisi 1417, joista siviilejä 926.²³⁰ IDF:n tappiot taisteluissa olivat yhdeksän sotilasta kaatuneina ja 336 haavoittuneina taisteluissa²³¹. Lisäksi yksi sotilas kuoli Hamasin kranaatti-iskussa sotilastukikohtaan Gazan ulkopuolella. Israelilaisten siviiliuhrien määräksi ilmoitettiin 3 kuollutta ja 182 haavoittunutta Hamasin raketti- ja kranaattitulen seurauksena.

Tappiolukujen vertailu aiheutti maailmalla puheita Israelin suhteettomasta voimankäytöstä ja osin tästä syystä Israelin yksi tavoitteista oli pitää operaatio mahdollisimman lyhyenä ennen kuin uhriluku nousee liian suureksi ja yleisön mielipide kääntyy jyrkästi Israelia vastaan. Ha-

²²⁵ DIME, Dense Inter Metal Explosive on seos, jossa on 25% räjähdysainetta ja 75% hienoa metallipölyä (wolframia ja nikkeliä, kobolttia tai rautaa). Sekoituttuaan ilmaan seos räjäytetään. Räjähdys aiheuttaa suurta tuhoa pienellä vaikutusalueella.

²²⁶ Esposito, M. (2009) s. 186 – 189

²²⁷ Al Jazeera (2009)

²²⁸ Erlanger (2009) ja Haaretz / Associated Press (2009)

²²⁹ Israeli Defense Forces (2009j)

²³⁰ The Washington Times (2009)

²³¹ Israel Ministry of Foreign Affairs (2009a)

masin kannalta taas uhriluvun suurentelu ja suhteiden (siviili – taistelija) vääristely oli Israelia vastaan kohdistuvan kansainvälisen paineen kannalta suotuisaa: mitä enemmän siviiliuhreja, sitä voimakkaammin kansainvälinen yhteisö puuttuisi Israelin toimiin ja Hamas saisi myötätuntoa.

Samaa tarkoitusta palvelivat myös väitteet sotarikoksiin syyllistymisistä voiman käytön yhteydessä, olipa väitteillä sitten totuuspohjaa tai ei. Esimerkiksi kiistaton fakta oli se, että IDF käytti valkoista fosforia sisältäneitä ammuksia asutulla alueella. Tämän Hamas nosti esiin kansainväliseen mediaan ja väitti IDF:n tahallisesti kohdistaneen iskut siviiliväestöön ja siten sen olevan syyllinen sotarikoksiin. Kahta ensimmäistä väitettä sinänsä on vaikea kiistää, koska niistä löytyy kuvamateriaalia ja muita todisteita, mutta kolmatta väitettä tahallisuudesta on vaikea näyttää toteen varsinkin kun Hamas operoi koko operaation ajan siviiliväestön seasta. Totuuden siemen tässäkin asiassa riitti kuitenkin Hamasille hyökkäykseen Israelia vastaan mediasodassa.

Kineettisellä vaikuttamisella voidaan siis katsoa olleen myös psykologisia vaikutuksia. Tarkoituksellisia psykologisia vaikutuksia ovat varmasti olleet operaation aloitus ”shock and awe” -konseptilla, jolla pyrittiin lamauttamaan Hamas niin henkisesti kuin fyysisestikin maksimoimalla tuhovaikutus sekä näyttämällä IDF:n tuhovoimaa. Jälkikäteen voidaan katsoa IDF:n onnistuneen tässä massiivisella tulen käytöllä, sillä Hamas ei kyennyt kuin näennäiseen vastarintaan sen johtajien piileskellessä²³² ja taistelijoiden välttellessä avoimia yhteenottoja etenevien IDF:n joukkojen kanssa, osa jopa hyläten univormunsa sulautuen siviiliväestöön²³³.

Joukkojen taistelutahdon lujittamiseksi käytettiin myös runsaasti keinoja, jotta IDF:n joukot välttyisivät kaappauksilta ja ansoilta. Näitä kineettisen vaikuttamisen keinoja olivat esimerkiksi puskutraktorit, joilla raivattiin kulkuaukkoja talojen läpi sekä tavanomaiset aseet, joilla tuhottiin mahdollisesti kaappauksiin käytettäviä tunneleita.

Kineettisen vaikuttamisen ei-toivottuina vaikutuksina oli luonnollisesti ulkomailta Israelia vastaan kohdistunut paheksunta siviiliuhrien ja tuhottujen rakennusten lukumäärästä sekä kiellettyjen aseiden käytöstä johtuen. Näitä seikkoja Hamas luonnollisesti käytti omassa toiminnassaan hyväkseen saadakseen myötätuntoa itselleen ja kääntääkseen mielipiteet Israelin operaatiota vastaan.

²³² Harel ja Issacharoff. (2009) sekä Cohen ja White (2009) s. 3

²³³ Cohen ja White (2009) s. 15

Suorituskykyjä tukevat toiminnot

Lakiasioden tuen tarkoituksena on tukea kokonaisoperaatiota tarjoamalla asiantuntemusta käyttöön operaation suunnittelussa ja toimeenpanossa. Lakiasioden tuki korostuu operaatioiden suunnittelun ja toteutuksen lisäksi tiedottamisessa. Tässä luvussa ei ole tarkoitus käsitellä ja eritellä kaikkia yksittäisiä tapauksia, joista osapuolet syyttivät toisiaan sotarikoksista. Tarkoitus on antaa yleiskuva operaation suorituskykyjen tukemisesta lakiasioilla.

Palestiinalaiset turvallisuusviranomaiset olivat kehottaneet ulkomaisia, erityisesti amerikkalaisia ja englantilaisia, toimittajia poistumaan Gazasta turvallisuussyihin vedoten jo vuonna 2007.²³⁴ Tämän lisäksi Israel ja Egypti eivät olleet päästäneet ulkomaisia toimittajia Gazaan marraskuun 2008 jälkeen²³⁵, joten pääosa tiedoista Gazan tapahtumista tuli muutamilta kansainvälisten uutistalojen paikallisilta toimittajilta. Israelin hallitus järjesti tiedotuksensa huolellisesti siten, että kaikkien merkittävimpien virastojen tiedottajat tapasivat päivittäin varmistakseen yhtenäisen tiedottamisen. Ulkomaiset toimittajat kerääntyivät päivittäin rajanylityspaikoille odottamaan mahdollista pääsyä Gazaan, mutta huolimatta Israelin korkeimman oikeuden päätöksestä sallia toimittajille pääsy Gazaan, IDF esti toimittajilta pääsyn sotatoimi-alueelle vedoten turvallisuussyihin.²³⁶

Lainopilliset tulkinnat nousivat tietyllä tapaa viestinnän ja tiedottamisen keskipisteeseen IDF:n pyrkiessä kertomaan maailmalle, että sillä on oikeus puolustaa kansalaisiaan, että se pyrkii kaikin tavoin välttämään siviiliuhreja ja että Hamas syyllistyy sotarikoksiin taisteluiden aikana. Sodan jälkeen Israelin hallitus julkaisi kattavan raportin, jossa perustellaan IDF:n toimien laillisuus operaation aikana ja että IDF tutkii väitetyt rikokset.²³⁷ IDF onkin tutkinut väitettyjä rikoksia ja joistakin on jopa annettu tuomioita sotilaille.²³⁸

Raportissa perustellaan sotilaallisen voiman käyttöä eri tilanteissa ja tapauksissa, joista IDF:a on syytetty sotarikoksista: IDF esimerkiksi pyrki välttämään siviiliuhreja varoittamalla iskusta etukäteen, käyttämällä täsmäaseita ja muuta teknologiaa sekä tarvittaessa jättämällä iskun suorittamatta. Muutkin tapaukset, joista IDF oli syytteiden kohteina, perustellaan lainopillisten tulkintojen kautta oikeutetuiksi ja loppujen lopuksi syy siviiliuhreista vieritetään Hamasin niskoille.

²³⁴ NewsGD. (2007)

²³⁵ CNN (2009)

²³⁶ Bronner (2009b)

²³⁷ Israel Ministry of Foreign Affairs (2009b)

²³⁸ Israel Defense Forces (2010)

Hamasin kerrotaan syyllistyneen erilaisiin sotarikoksiksi luokiteltaviin tekoihin, keskeisimpänä taistelu siviilien ja suojeltujen kohteiden seasta välittämättä yhtään mahdollisista seurauksista sekä hyökkäykset Israelin siviiliväestöä vastaan. IDF perusteli iskuja suojeltuihin kohteisiin sillä, että kun niitä käytettiin sotilaalliseen toimintaan, niiden nauttima suoja lakkasi olemasta ja siten niistä tuli laillisia voimankäytön kohteita. IDF tunnustaa myös sen asevoimien tehneen joitain virheitä operaation aikana ja sen mukaan nämä tapaukset tutkitaan tarkasti.²³⁹ Lakiasioden tukitoimillaan Israel pyrki esittämään operaation oikeutettuna omalta kannaltaan sekä käyttämiensä keinojen laillisuuden ja että kaikki käytetyt keinot ja voimatoimet olivat perusteltavissa kansainvälisten lakien nojalla ja siten saamaan kansainvälisen hyväksynnän operaatiolle

Sotilaalliset, ei-kineettiset suorituskyvyt

Elektroninen sodankäynti on sähkömagneettisen tai suunnatun energian käyttöön perustuvaa tiedustelua ja valvontaa, vaikuttamista ja suojautumista edellä mainittujen toimintojen vaikutuksilta.²⁴⁰ Elektronisella sodankäynnillä pyritään myös elektronisen ympäristön hallintaan ja se voidaan jakaa kolmeen osaan: hyökkäykseen, puolustukseen ja tukitoimiin.²⁴¹

Tietoverkko-operaatioiden suorituskyky on kaikista informaatio-operaatioiden osa-alueista tarkimmin varjeltu salaisuus ja siksi siitä on erittäin vähän tarkkaa julkista tietoa saatavilla. Verkko-operaatioihin epäillään osallistuneen niin valtiollisia kuin ei-valtiollisiakin toimijoita molemmiin puolin. Tietoverkko-operaatiot voidaan jakaa hyökkäykseen, hyväksikäyttöön ja puolustukseen.

Tietoverkkohyökkäykset suunnataan ohjelmistojen ja laitteistojen heikkouksien kautta tietokoneita, tietoverkkoja ja tietovarastoja vastaan käyttämällä hyväksi haittaohjelmia tai muuttamalla tietoa tai sen luonnetta tai järjestelmien toimintoja. Tietoverkkojen hyväksikäytöllä hankitaan tietoa tietoverkkojen ja tietokoneiden sisältämästä tiedosta. Tietoverkkopuolustuksella suojaudutaan hyökkäyksiä ja hyväksikäyttöä vastaan, jotta varmistetaan tiedon saanti, eheys, luotettavuus ja säilyvyys.²⁴²

Harhauttamisella tarkoitetaan niitä kaikkia toimia, joilla tarkoituksella johdetaan vastustajan päätöksentekijöitä harhaan ja tekemään vääriä päätöksiä (tai olemaan tekemättä päätöksiä)

²³⁹ Ravid (2009)

²⁴⁰ Kuusisto, R. (2000) s. 161 teoksessa Johtamissodankäynti, viittaa teokseen Viestiohjesääntö (luonnos, 1999)

²⁴¹ Joint Chief's of Staff (2007) s. I-2 – I-4

²⁴² NATO (2009a) s. 1-11

koskien harhauttajan aikomuksia, operaatioita ja sotilaallisia kykyjä ja siten edesauttamaan oman operaation onnistumista.²⁴³ Harhauttaminen voidaan jakaa kolmeen tasoon: strateginen, operatiivinen ja taktinen harhauttaminen.²⁴⁴ Harhauttamisella pyritään tekemään vastustaja alttiimmaksi hyökkäyksille ja harhauttamisessa voidaan käyttää manipuloituja, vääristeltyjä tai tekaistuja todisteita, joilla vastustaja pyritään saamaan toimimaan ennalta arvattavalla tavalla hyökkääjän kannalta edullisesti.²⁴⁵ Harhauttamiselle voidaan määrittää kuusi periaatetta²⁴⁶:

- 1) harhauttaminen pitää kohdistaa päätöksen tekijään/tekijöihin
- 2) harhauttamisella on oltava selkeä tavoite, mitä kohde tekee tai on tekemättä harhautuksen seurauksena,
- 3) harhautuksen suunnittelu ja toteutus tulee olla keskitettyä
- 4) harhautusaikeet tulee salata vastustajalta
- 5) harhauttaminen vaatii tarkkaa ajoitusta
- 6) harhauttaminen pitää integroida tarkasti operaatioon, jota sillä tuetaan

Operaatioturvallisuudella tarkoitetaan prosessia, jossa tunnistetaan vastustajan haluama, omille operaatioille kriittinen tieto. Keskeistä on tarkastella tapoja tuottaa, säilyttää, välittää, käyttää ja saada tietoa vastustajan tiedonhankinnan näkökulmasta, jotta voidaan paljastaa omat heikkoudet ja suojata ne vastustajan tiedonhankintayrityksiltä.²⁴⁷ Operaatioturvallisuuden käsitteeseen voidaan myös liittää naamiointia, maastouttamista ja valelaitteiden käyttöä.²⁴⁸ Operaatioturvallisuuden luonteen huomioon ottaen, aiheesta ei löydy paljon tietoa julkisista lähteistä.

Psykologisten operaatioiden tarkoituksena on taivuttaa tai vahvistaa sellaisia asenteita ja käytöstä, joka on myönteinen koko operaation tavoitteille.²⁴⁹ Niillä pyritään vaikuttamaan kohteen käsityksiin, asenteisiin, päättelyyn ja lopulta käytökseen.²⁵⁰ Psykologiset operaatiot voidaan jakaa kolmeen tasoon; strateginen, operatiivinen ja taktinen, ja edelleen luokitella hyökkäyksellisiin, puolustuksellisiin ja lujittaviin operaatioihin²⁵¹ käyttötarkoituksensa mukaan. Operaatiot voivat sen päätarkoituksen lisäksi sisältää elementtejä myös muista operaatioty-

²⁴³ Joint Chief's of Staff (2010) s. I-1

²⁴⁴ Saarelainen, J. (2000) s. 125 teoksessa Johtamissodankäynti ja Joint Chief's of Staff (2006b) s. vii

²⁴⁵ HQ, Department of the Army (2003a) s. 2-6

²⁴⁶ Joint Chief's of Staff (2006b) s. viii

²⁴⁷ Halonen (2000) s.42 teoksessa Johtamissodankäynti ja Joint Chief's of Staff (2006a). s. vii

²⁴⁸ HQ, Department of the Army (2003a) s. 2-2

²⁴⁹ NATO (2007) s. 1-2

²⁵⁰ Rantapelkonen, J. (2000) s. 67 teoksessa Johtamissodankäynti ja Joint Chief's of Staff (2010) s. I-5

²⁵¹ Joint Chief's of Staff (2010) s. I-4 ja I-6

peistä.²⁵² Strategisen tason psykologiset operaatiot ovat valtiollisten toimijoiden toteuttamia ja niiden kohteena ovat laajat alueet. Operatiivisen tason psykologiset operaatiot toteutetaan operaation komentajan tueksi osin valtiollisilla resursseilla ja taktisen tason operaatiot toteutetaan operatiivisen komentajan tueksi yksittäisten taisteluiden voittamiseksi puolustushaara-kohtaisilla resursseilla.²⁵³

Psykologisten operaatioiden välineinä voivat olla esimerkiksi kaiuttimet, lentolehtiset, radio- tai tv-lähetykset sekä internet ja sosiaalisen median sovellukset. Psykologiset operaatiot on erotettava tiedotustoiminnasta, koska tiedotustoiminnan on oltava luotettavaa ja tultava tunnetusta lähteestä. Psykologisten operaatioiden lähde voi olla myös tunnettu ja selvillä, mutta se voidaan myös salata tai naamioida toiseksi. Tässä luvussa käsitellään pelkästään ei-kineettisiä psykologisia vaikutuskeinoja.

Operaation alussa IDF ei häirinnyt palestiinalaisten viestiliikenneverkkoja, jotta se pystyi käyttämään niitä hyväkseen varoittaessaan siviiliväestöä tulevista iskuista ja tiedustellessaan palestiinalaisten toimia. Maahyökkäyksen alkaessa IDF ryhtyi häiritsemään viestiliikennettä voimakkaasti estääkseen palestiinalaisten kommunikoinnin joukkojen liikkeistä ja puhelimella räjäytettävien pommien toimimisen. Lisäksi häirinnän tarkoituksena oli estää kaiken operaatiolle epäsuotuisan materiaalin leviäminen maailmalle.²⁵⁴ IDF:n häirintä käytännössä lamautti Hamasin johtamiskyvyn ja aiheutti pelkoa sen taistelijoissa. Osa Hamasin taistelijoista uskoi, että IDF pystyy paikantamaan heidän matkapuhelimensa jopa silloin, kun ne eivät ole päällä ja tämä luulo heikensi johtamiskykyä entisestään heidän hylätessä matkapuhelimensa.²⁵⁵ IDF häiritsi myös Hamasin ja palestiinalaisten radio- ja tv-lähetyksiä joko estämällä ne kokonaan tai syöttämällä niihin omia viestejään.²⁵⁶ Häirinnän tarkoituksena oli joko estää viestintä kokonaan, pakottaa Hamas käyttämään sellaisia keinoja, joita IDF pystyi valvomaan tai antaa kuva, että IDF pystyy häiritsemään kaikkea.²⁵⁷ Omien viestien lähettämällä palestiinalaisten tv-kanaville Israel pyrki heikentämään palestiinalaisten uskoa omiin johtajiinsa ja Hamasin suorituskykyyn.

Israelille myötemieliset hakkerit ja opiskelijat kehittivät Help Us Win -ohjelman, jonka tarkoituksena oli suorittaa palvelunestohyökkäyksiä. Vapaaehtoiset ihmiset asensivat ohjelman

²⁵² HQ, Department of the Army (2003b)

²⁵³ HQ, Department of the Army (2005) s. 1-4 – 1-5

²⁵⁴ Esposito, M. (2009), s. 175 – 191,

²⁵⁵ Farquhar, S. (2009) s. 97

²⁵⁶ Shachtman (2009a)

²⁵⁷ Roche, J. (2010), s. 175

tietokoneellensa, jonka suorituskyvyn ohjelma otti verkoston käyttöön hyökkäyksiä varten.²⁵⁸ Israelin hallitus etsi ja palkkasi kielitaitoisia maahanmuuttajia käymään verkkokeskusteluita eri keskustelupalstoilla ja täyttämään ne Israel-myönteisillä viesteillä.²⁵⁹ Sosiaalisessa mediasa taistelua myötätunnosta ja tuesta käytiin esimerkiksi yhteisöpalvelu Facebookissa, jossa otettiin käyttöön QassamCounter -sovellus, joka ilmoitti sen asentaneiden ihmisten profiilissa lähes reaaliajassa palestiinalaisten ampumien rakettien lukumäärän.²⁶⁰ Israel hakeroi myös palestiinalaisen Al-Aqsa -tv-kanavan lähetyksen syöttäen omia viestejään sen lähetyksen päälle.²⁶¹ Tietoverkko-operaatioiden tavoitteina on ollut kansainvälisen mielipideilmaston muokkaaminen Israelille suotuisaksi ja hyväksynnän hakeminen operaatiolle.

Israelin keskeisin harhautus liittyi koko operaation aloittamiseen. Tulitauon rauettua 19.12.2008 Hamas jatkoi raketti-iskujaan Israeliin 24.12.2008 ampuen 87 kranaattia ja raketteja Israeliin. Israel ei koskannut välittömästi, vaan Israelin hallitus kokoontui käsittelemään ”35 islamistiryhmän uhkaa” istuntoonsa. Hamas evakuoiki kaikki toimistonsa, koska se luuli Israelin iskevän välittömästi hallituksen istunnon jälkeen. Israelin hallitus kuitenkin ilmoitti, että se kokoontuu käsittelemään asiaa uudestaan kolmen päivän kuluttua.²⁶² Ulkoministeri Livni mainitsi 25.12.2008 Egyptissä vieraillessaan, että Israel kostaa vielä palestiinalaisten iskut. Israel antoi samana päivänä viimeisen varoituksen Hamasille lopettaa rakettien ampuminen.²⁶³ Perjantaina 26.12. pääministeri Olmert salli useiden avustuskuljetusten päästä rajan yli Gazaan ja pääministerin toimisto ilmoitti, että hallitus kokoontuu uudelleen käsittelemään asiaa sunnuntaina 28.12.2008. Samana päivänä Hamas ampui tusinan verran kranaatteja ja raketteja Israeliin ja Hamasin virkailijat ja työntekijät palasivat työpaikoilleen luullen, että Israel ei iski ennen sunnuntaita. Lisäksi IDF:n Eteläinen maanpuolustusalue (Southern Command) lähetettiin lomalle²⁶⁴, joukot vedettiin pois Gazan rajan välittömästä läheisyydestä ja radioverkoissa käytiin rauhallisia keskusteluita. Israelin 27.12.2008 suorittama isku yllätti Hamasin; 88 lentokonetta tuhosi sata maalia 220 sekunnissa.²⁶⁵

Hamasin johdon arvellaan tehneen vääriä johtopäätöksiä saamiensa tietojen perusteella, lisäksi se näyttää olettaneen, että Israel ei ryhtyisi laajamittaiseen operaatioon, koska talvisää rajoittaisi Israelin ilmaisku- ja tiedustelukykä, Libanonin sodan huonot kokemukset olisivat taakkana ja tulevat vaalit hillitsisivät sotatoimia tappioiden pelossa. Näiden virhepäätelmien

²⁵⁸ Shachtman (2009b)

²⁵⁹ Blood (2011)

²⁶⁰ O'Neill (2009)

²⁶¹ Krangel (2009)

²⁶² Ravid (2008a)

²⁶³ Fox News / AP (2008)

²⁶⁴ The Daily Star /Agence France Presse (2009)

²⁶⁵ Cordesman (2009) s. 20

lisäksi Hamas uskoi, että sen ei tarvitsisi sotia yksin, vaan se saisi tukea muilta palestiinalaisilta ja mahdollisesti myös Hezbollahilta ja että kansainvälinen yhteisö ja Israelin kansa painostaisivat lopettamaan mahdollisen operaation lyhyeen. Hamas oli myös ylikuottavainen omaan sotilaalliseen suorituskyykyynsä, jonka se kuvitteli olevan Hezbollahin tasolla.²⁶⁶

Israel kykeni vahvistamaan Hamasin olettamuksia Israelin haluttomuudesta aloittaa sota jatkamalla kostoiskujen kanssa. Tämä nähtiin arkailuna ja päättämättömyytenä, tulevan vuoden helmikuun vaalien lähestyessä ei olisi viisasta aloittaa operaatiota, josta seuraisi suuret tappiot. Harhauttamalla operaation aloitusajankohdan ja todellisten aikomustensa suhteen Israel yllätti Hamasin täydellisesti. Yllätyksen tarkoituksena on todennäköisesti ollut lamauttaa Hamas ”*shock and awe*” -tyylisillä ilmaiskulla. Hamas tuli kyllä yllätetyksi, mutta ei kuitenkaan täysin lamautetuksi, sillä se pystyi jonkinlaiseen vastarintaan IDF:n toimista huolimatta.

Israelin suorittamassa harhautuksessa on havaittavissa elementtejä refleksiivisen kontrollin teoriasta. Israel pystyi manipuloimaan ja vahvistamaan Hamasin johtajien käsityksiä Israelin todellisista aikeista niin, että Hamasin johtajat tulivat siihen johtopäätökseen, että Israel ei aio iskeä välittömästi. Tämä manipulointi tehtiin syöttämällä vääriä tietoja tiedottamalla keskeviikkona 24.12.2008, että hallitus kokoontuisi sunnuntaina 28.12.2008 keskustelemaan vastatoimista, kun todellisuudessa hyökkäyskäsky oli jo annettu. Tämän lisäksi Israel hyödynsi yllätyksellisyyttä hyökkäämällä sapattina ja vielä talviaikaan, jolloin lento-olosuhteet eivät ole parhaat mahdolliset. Hamas oli arvioinut tulevien vaalien hillitsevän isojen operaatioiden aloittamista suurien tappioiden pelossa. Nämä seikat vahvistivat Hamasin johtajien käsityksiä siitä, että Israel ei hyökkäisi välittömästi ja siten Hamas tuli yllätetyksi. Harhautuksen onnistuminen ja yllätyksen toteutuminen ovat olleet varmasti keskeisessä asemassa operaation suion rakentumisessa, sillä onnistuneen alun jälkeen IDF pystyi dominoimaan taistelutilan tapahtumia suvereenisti ja näyttävien voittojen uutisoinnilla se pystyi vahvistamaan taistelutahtoaan.

IDF onnistui operaatioturvallisuuden toteuttamisessa hyvin, sillä se pystyi estämään kriittisen tiedon paljastumisen Hamasille. Libanonin vuoden 2006 sodasta oppineena IDF keräsi sota-toimiin osallistuneilta sotilailta matkapuhelimet pois²⁶⁷ estääkseen puhelinkeskusteluiden kautta leviävien tietojen pääsyn Hamasille. Lisäksi mediasululla ja kontrolloidulla tiedottamisella pystyttiin estämään ei-haluttujen tietojen pääsy julkisuuteen ja siten myös Hamasin tietoon. Näillä toimilla Israel rajoitti itselleen epäsuotuisan tiedon päätymistä Hamasille, joka

²⁶⁶ Cohen ja White (2009) s. 5 – 6

²⁶⁷ Farquhar (2009) s. 96

olisi voinut käyttää näitä tietoja esimerkiksi psykologisissa operaatioissa Israelia vastaan. Libanonin sodassa Hezbollah oli toiminut juuri näin sen käytettyä julkisuuteen vuotaneita tietoja IDF:n tappioista hyökkäyksessä Israelia vastaan laskien entisestään epäsuosiossa olleen sodan suosiota. Hyvin toteutetulla operaatioturvallisuudella IDF siis pystyi ennaltaehkäisemään sitä vastaan kohdistetut hyökkäykset.

Israelin psykologiset operaatiot suunnattiin koko maailmaa ja palestiinalaisia kohtaan. Koko maailmalle kohdistettu strategisen tason psykologinen viestintä oli tarkoitettu saamaan hyväksyntää operaatiolle sekä kuvaamaan Hamas siviilejä surmaavana terroristijärjestönä samalla kun se pyrki esittämään itsensä oikeutettuna kansalaistensa puolustajana, jonka asevoimat tekevät kaikkensa estääkseen siviiliuhreja. Psykologisia viestejä varten IDF keräsi combat camera -ryhmiltä aineistoa, jota käytettiin viestinnässä hyväksi.

Palestiinalaisia vastaan suunnatuilla taktisen ja operatiivisen tason psykologisilla viesteillä Israel pyrki murentamaan heidän luottamuksensa Hamasin johtajia vastaan tv- ja radio-viestein sekä lentolehtisin, joissa kehoitettiin ilmiantamaan Hamasin taistelijoita ja varomaan alueita, joilla Hamas toimii. Näiden viestien tarkoituksena oli luoda kuva siitä, että Hamas on tuhottu tai tullaan tuhoamaan²⁶⁸ ja ihmiset voisivat valita vaihtoehdon, Hamasista irtautumisen.²⁶⁹

5.5 Tiedottaminen, sotilaallinen tiedottaminen ja julkisuusdiplomatia

Tiedottamisella ja sotilaallisella tiedottamisella pyritään antamaan oikeaa tietoa oikea-aikaisesti omalle organisaatiolle ja muulle yleisölle kansallisesti, alueellisesti tai maailmanlaajuisesti omasta toiminnastaan, tavoitteistaan ja kullakin hetkellä vallitsevasta tilanteestaan. Tiedottamiskanavia ei käytetä harhauttamiseen tai propagandaan, jotta tiedottamisen luotettavuus ei kärsi.²⁷⁰ Tärkeintä on siis kertoa totuus sellaisena kuin se on. Tiedottaminen on julkisen informaation levittämistä.²⁷¹

Sotilaallinen tiedottaminen eroaa tavanomaisesta tiedottamisesta siinä, että sen tehtävä on tukea kunkin tason (strategisen, operatiivisen tai taktisen tason) komentajaa kertomalla sotilaallisen toiminnan näkökulmista.²⁷² Sotilaallisesta tiedottamisesta ja sen tarvitseman materiaalin

²⁶⁸ Qatar News Agency (2009)

²⁶⁹ Hasson ja Stern (2009)

²⁷⁰ Joint Chief's of Staff (1998) s. II-6 ja Sirén & Kupiainen (2012) s. 105

²⁷¹ Rantapelkonen, J. (2002) s. 25

²⁷² NATO (2009b)s. 1-2 – 1-3

tuottamisesta vastaavat sotilaat. Sotilaallisen tiedottamisen tarkoituksena on siis kertoa kyseisen sotilasorganisaation tarinaa ja tehdä sitä tutuksi yleisölle. Sotilaallisessa tiedottamisessa on myös tärkeää pitäytyä totuudessa, vaikkakin näkökulmana ovat omalle sotilaalliselle toiminnalle suotuisat asiat.

Israelissa sotilaallinen tiedottaminen on IDF:n tiedotusyksikön vastuulla ja muu tiedottaminen ja julkisuusdiplomatia ovat pääosin ulkoministeriön mediayksiköiden vastuulla. Sotilas- ja siviilitiedotusyksiköiden epäsuhtaisista voimasuhteista johtuen ulkoministeriön yritykset saada levitettyä valtion virallista kantaa poliittiseen kontekstiin liitettynä jää asevoimien vahvemman tiedotustoiminnan varjoon. Lisäksi se, että asevoimien tiedotus pystyi toimittamaan kuvamateriaalia, jota ulkoministeriö ei pystynyt toimittamaan, houkutteli käyttämään sotilaallisten tiedotuskanavien materiaalia. Siviiliviranomaisten tiedottamisen tarkoituksena on tuoda esille konfliktin poliittinen konteksti taustoineen ja sotilasviranomaisten tiedottamisen tarkoituksena on kuvata konfliktin fyysistä ulottuvuutta.²⁷³

Israelin ulkoministeri Tzipi Livni käski useiden korkeiden virkamiesten palata lomaltaan virkapaikoilleen ja aloittamaan ”aggressiivisen ja diplomaattisen kampanjan” saadakseen kansainvälistä tukea IDF:n operaatiolle. Ulkoministeri Livni tapasi operaation alkupäivinä myös runsaasti ulkomaisia diplomaatteja selittääkseen Israelin näkemyksen operaatiosta. Lisäksi Israelin hallitus avasi tiedotustoimiston Sderotiin ja järjesti kansainväliselle medialle ja diplomaateille kierroksia Gazan tuntumassa.²⁷⁴ Israel oli aloittanut diplomaattisen kampanjansa heti edellisen Gazan operaation jälkeen maaliskuussa 2008.²⁷⁵

Maajoukkojen mukana oli ainakin yksi toimittaja sijoitettuna taistelujoukkoihin²⁷⁶ ja lisäksi joukkojen mukana liikkui combat camera -ryhmiä. Näiden tuottamaa materiaalia IDF:n tiedotusorganisaatio jakoi kansainvälisille mediataloille sekä sosiaalisen median palveluihin, kuten YouTubeen IDF:n tiedotustoimiston omalle kanavalle. Tämän tarkoituksena oli tiedustelutietojen keräämisen lisäksi osoittaa maailmalle Hamasin käyttämiä keinoja, kuten siviilitalojen ansoittamisia ja asevarastojen sijoittamisia moskeijoihin ja kouluihin.

Mediasululla Israel pystyi rajoittamaan tiedon pääsyä Gazasta ulkomaailmaan ja siten myös vähentämään negatiivista huomiota aiheuttavaa uutisointia, joka olisi vaikuttanut operaation

²⁷³ Prof Daniel Schueftanin haastattelu 8.11.2012

²⁷⁴ Ravid (2008b)

²⁷⁵ Israel Ministry of Foreign Affairs (2008a). Yli 50 tapaamista eri maiden ja järjestöjen johtajien kanssa maaliskuun-joulukuun 2008 välisenä aikana, joissa käsiteltiin tai sivuttiin Gazaa, Hamasia tai Hezbollahia. Tiedot kerätty Israelin ulkoministeriön lehdistötiedotteista.

²⁷⁶ Ben-Yishai (2009)

saamaan tukeen. Nyt pääosa operaation alkuvaiheen negatiivisesta huomiosta tuli juuri mediasulusta, ei varsinaisesti operaation tapahtumista, koska niistä ei saatu juuri muuta tietoa, kuin mitä Israel halusi maailmalle välittää oman tiedotusorganisaationsa välityksellä. Israelin kannalta tämä oli suotuisaa keskustelun ollessa mediasulussa eikä operaatiossa itsessään.

IDF otti tiedotustoimintaansa varten käyttöön useita eri kanavia. Perinteisten medioiden rinnalle nostettiin omat tiedotuskanavat sosiaalisen median sovelluksiin kuten Twitter²⁷⁷ ja YouTube²⁷⁸. Näiden kautta IDF pystyi saamaan sanomansa nopeasti maailmalle samalla välittäen kuvia ja videoita operaatiosta. Israelin keskeisiksi sanomiksi virallisten tiedotuskanavien kautta voidaan katsoa muodostuneen, että Israelilla on oikeus puolustaa itseään Hamasin siviiliväestöön kohdistuneilta hyökkäyksiltä, ja että IDF sotii sodan oikeussääntöjen mukaisesti ja pyrkii välttämään siviiliuhreja kaikin keinoin. Kolmantena sanomana oli lisäksi, että Hamas syyllistyy sotarikoksiin ampumalla raketteja Israelin siviiliväestöä vastaan ja taistelemalla siviiliväestön seasta. Vihollisena ei siis ollut palestiinalaisten kansa vaan Hamas, jota käsiteltiin terroristijärjestönä. Tiedottamisen näkökulma oli kuitenkin yksipuolinen ja sillä pyrittiin esittämään asiat israelilaisille suotuisalla tavalla ja sen sisältämät Hamasin vastaiset ja Israelin myönteiset viestit oli taitavammin naamioitu kuin Hamasin tiedottamisessa. Osapuolten välinen voimasuhteiden ero tuli esille myös tiedottamisessa Israelin tiedottamisen ollessa keskitettyä, ammattimaista, aktiivista ja jopa aggressiivista palestiinalaisten ja Hamasin tiedottamisen ollessa ammattitaidottomampaa ja hajanaisempaa.²⁷⁹

Tiedottamisella Israel siis pyrki luomaan kuvaa oikeutetusta, moraalisesti ja eettisesti oikein suoritetusta taistelusta terroristeja vastaan, jotka eivät välitä omista siviiliuhreistakaan. Tämä tehtiin liki täydellisellä mediasululla, joten ainoat tiedot operaatiosta tulivat Israelin tiedotuskoneiston kautta, juuri sellaisina kuin se itse halusi ne välittää, jättäen luonnollisesti itselleen epäedulliset asiat kertomatta. On vaikea arvioida tarkasti, miten maailmalla olisi suhtauduttu Israelin operaatioon ilman sen aggressiivista tiedotuskampanjaa, todennäköisesti yksinomaan Hamasin tuominneita maita olisi ollut vähemmän. Maailman reaktiot operaatiota kohtaan jakautuivat siten, että enemmistö maailman valtioista tuomitsi molempien osapuolien toimet, 35 valtiota (pääosin muslimivaltioita) tuomitsi yksinomaan Israelin toimet ja 19 valtiota (pääosin NATO:n keskeiset valtiot) tuomitsi yksinomaan Hamasin toimet.²⁸⁰ IDF korosti operaation aikana jatkuvasti toimiensa laillisuutta. Tiedotuskanaviensa kautta IDF toi esiin myös sen, että lainopilliset asiantuntijat olivat sekä operaation suunnittelu- että toteutusvaiheessa mukana

²⁷⁷ Israel Defense Forces (2012)

²⁷⁸ Israel Defense Forces (2008-2013).

²⁷⁹ Kujala (2012) s.112, 139 – 141, 160 – 163

²⁸⁰ Wikipedia (2013a)

tukemassa komentajia päätöksenteossa. Lisäksi IDF korosti, kuinka sen sotilaat ja komentajat ovat saaneet koulutusta erilaisin tavoin koskien sodan oikeussääntöjä.²⁸¹

5.6 Reaktiot maailmalla ja vertailu aiempiin konflikteihin

Israelin strategisen kommunikaation eri osa-alueiden onnistumista ei suoraan voi päätellä tarkastelemalla eri valtioiden lausuntoja operaatioon liittyen. Jälkikäteen ei voi tietää, minkälaiset maailman reaktiot olisivat olleet ilman strategista kommunikaatiota, mutta vertailemalla eroja operaation Cast Lead, Libanonin sodan ja operaation Hot Winter välillä, voidaan saada kuva muutoksista mielipiteissä ja lausunnoissa. Libanonin 2006 sodassa Israel epäonnistui mediarintamalla surkeasti ja sai päällensä valtavan negatiivisen ryöpytyksen. Operaatio Hot Winter kesti vain muutamia päiviä, mutta sinäkin aikana Israelin toimet tuomittiin jyrkin sanoin arabimaissa kun taas länsimaissa vedottiin molempiin osapuoliin vihollisuuksien lopettamiseksi. Suurimpana muutoksena operaatioiden aiheuttamissa reaktioissa voitaneen pitää siitä, että operaatio Cast Lead sai aikaan enemmän Israel-myönteisiä ja Hamas-vastaisia lausuntoja kuin operaatio Hot Winter.

Operaatiossa Hot Winter sai surmansa noin 110 ja haavoittui noin 200 palestiinalaista²⁸² ja operaatiossa Cast Lead vastaavat luvut olivat lähteestä riippuen 1166 - 1440 surmansa saanutta ja noin 5300 haavoittunutta.²⁸³ Operaatio Cast Lead kesti 22 päivää ja operaatio Hot Winter vain viisi päivää ja tappioluvut olivat operaatiossa Cast Lead yli kymmenkertaiset operaatioon Hot Winter verrattuna. Tästä huolimatta useammat valtiot olivat operaatio Cast Lead:in aikana Israelin puolella tuomiten yksinomaan Hamasin, kun taas Israelin tukijat operaation Hot Winter ja Libanonin aikana olivat vähissä.²⁸⁴ Suomen ulkoministeriö ei ottanut operaatioon Hot Winter minkäänlaista kantaa, kun taas operaatioon Cast Lead otti.²⁸⁵

Liittessä 1 on esitetty operaation Cast Lead aiheuttamat reaktiot maailmalla. Taulukosta käy ilmi myös ne valtiot, joiden johtoa Israelin johto tapasi sekä Israelin tärkeimpien kauppakumppaneiden asemoituminen tapaamisien ja reaktioiden suhteen. Tästä voidaan päätellä, että

²⁸¹ Israel Ministry of Foreign Affairs. (2009d)

²⁸² BBC (2008)

²⁸³ B'Tselem (2011).

²⁸⁴ Wikipedia (2013c) Wikipedia (2013b)

²⁸⁵ Ulkoasiainministeriö (2013). Arkistosta ei löydy helmi – maaliskuulta lehdistötiedotteita Lähi-itään liittyen, mutta joulukuulta löytyy. Suomen kanta ilmaistiin EU:n kannanotossa.

Israelin diplomaattinen kampanja suuntautui siihen jo alunperinkin positiivisesti tai neutraalisti suhtautuviin maihin, joilla oli Israelin kannalta huomattavat kauppasuhteet.²⁸⁶

5.7 Johtopäätökset

Israel käytti kaikkia strategisen kommunikaation osa-alueita ja suorituskykyä operaatiossa Cast Lead. Tarkkojen vaikutusten arvioiminen on hankalaa, mutta vertailemalla aikaisempaan operaatioon voidaan arvioida strategisen kommunikaation vaikuttavuutta. Strategisella kommunikaatiolla voidaan katsoa olleen Israelin kannalta positiivisia vaikutuksia, ei siksi, että se olisi saanut tukea toimilleen poikkeuksellisen paljon, vaan siksi, että tavallisesti kriittisesti suhtautuvat tahot vähensivät kritiikkiään yksinomaan Israelia kohtaan ja kohdistivat kritiikkiään myös Hamasia kohtaan. Operaation Cast Lead kaltaisesta, lähes yksipuolisesta sotimisesta tuskin voi selvitä ilman yhtään kritiikkiä, joten mitä vähemmän negatiivista julkisuutta, sen parempi Israelin kannalta. Lähteistä oli havaittavissa se, että viestit pyrkivät tukemaan toisiaan ja kertomaan samaa tarinaa eri lähtökohdista noudattaen strategisen kommunikaation periaatteita: sama viesti useaa eri kanavaa pitkin.

²⁸⁶ Michigan State University (2013)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä luvussa kootaan yhteen aiempien lukujen keskeisimmät havainnot sekä tarkastellaan sitä, miten asetettuihin tutkimuskysymyksiin löytyi vastaukset aineiston pohjalta sekä miten ne sopivat muodostettuun strategisen kommunikaation viitekehykseen. Näiden perusteella pohditaan mahdollisuuksia käyttää saatuja oppeja hyväksi Suomessa. Lopuksi arvioidaan työn onnistumista lähteiden, tulosten ja luotettavuuden kannalta.

6.1 Strateginen kommunikaatio

Strateginen kommunikaatio ei ole vain sarja temppuja, jotka tekemällä saavutetaan voitto vastustajasta. Strategista kommunikaatiota voidaan pitää ajattelua ohjaavana mallina, jonka avulla varmistetaan eri tahojen yhdenmukainen toiminta eri tasoilla yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Strateginen kommunikaatio voidaan jakaa vaikutustapojensa perusteella eri sävyihin, joita voivat olla esimerkiksi suostuttelu, houkuttelu, deterrenssi, uhkaaminen ja pakottaminen. Strategisen kommunikaation sävyt, keinot ja tavoitteet voidaan nähdä toisistaan riippumattomina tekijöinä - kutakin tapausta varten on mietittävä paras mahdollinen yhdistelmä: voiko mahdollisen vihollisvaltion houkutella jättämään hyökkäysaikeensa sikseen vai pitääkö se pakottaa voimatoimia käyttämällä luopumaan aikeistaan. Tavoitteena molemmissa tapauksissa sama, mutta keinot ja siten myös strategisen kommunikaation sävy on eri. Strategisen kommunikaation keinovalikoimaan kuuluvat niin pehmeän kuin kovankin voiman käytön välineet ja elementit. Näiden yhteensovittamisesta voidaankin käyttää termiä älykäs voima (*smart power*). Älykkäässä voimankäytössä yhdistetään tarpeen mukaan elementtejä kovasta ja pehmeästä voimasta kulloinkin tavoiteltavan loppuasetelman saavuttamiseksi ja vastaavasti pehmeän voimankäytön välineitä voidaan käyttää kovaan voimankäyttöön ja vastaavasti toisin päin.

Strategisen kommunikaation positiiviseksi äärilaidaksi voidaan määritellä houkuttavuuteen perustuva vaikuttaminen (a shining city on a hill), jossa esimerkillään strateginen kommunikoija houkuttelee muut seuraamaan omia toimintatapojaan ja siten muuttamaan käyttäytymistään. Negatiiviseksi äärilaidaksi puolestaan voidaan määritellä sota, jossa vastapuoli pyritään pakottamaan toisen tahtoon käyttämällä asevoimia vastustajan sotavoiman, infrastruktuurin tai muun kriittisen tekijän tuhoamiseen. Ääripäiden väliin jääkin sitten laaja kirjo toimintatapoja, joilla pyritään vaikuttamaan kohdeyleisön käyttäytymiseen, ajatteluun ja lopunperin identiteettiin.

Strategisella kommunikaatiolla pyritään vaikuttamaan valitun kohdeyleisön käyttäytymiseen, ajatteluun, asenteisiin, arvoihin tai lopunperin identiteettiin. Strategisen kommunikaation taustalla on psykologisia teorioita, joiden avulla on pyritty selittämään strategisen kommunikaation vaikutusmenetelmiä. Strateginen kommunikaatio on toisin sanoen psykologista vaikuttamista. Tässä strateginen kommunikaatio lähestyykin vanhoja viisaita sanoja sotien voittamisesta ilman taisteluita.

Strategisen kommunikaation taustalla on oltava poliittis-strateginen tavoite, asioiden toivottu tila tai narratiivi. Tämä on siis se perussanoma, mikä halutaan välittää eri tavoin eri kohdeyleisöille. Narratiivi tai tavoite voidaan purkaa eri tasojen teemoiksi ja viesteiksi, jotka toinen toisiaan tukien muodostavat eheän kokonaisuuden. Jokaiselle kohdeyleisölle on valittava omat kanavansa, räätälöitävä omat viestinsä ja määriteltävä vaikuttamistapa – aiotaanko kohdeyleisö pakottaa, pelotella, lahjoa vai houkutella muuttamaan esimerkiksi käyttäytymistään.

Hyväkin viesti menee hukkaan ilman kohdeyleisöä, joka on siis se yksilö tai joukko yksilöitä, jonka mieleen halutaan vaikuttaa. Kohdeyleisöt ovat lähtökohtaisesti kaikki erilaisia ja yksilötkin isommassa kohdeyleisössä ovat erilaisia. Sama viesti ei siis toimi samanlaisena kaikille kohdeyleisöille, vaan jokaista kohdeyleisöä varten on räätälöitävä omankaltainen viesti, jonka kohdeyleisö tulkitsee mahdollisimman lähelle lähettäjän tarkoittamaa. Kohdeyleisön tuntemus esimerkiksi kulttuurin, käytäntöjen ja sosiaalisten rakenteiden osalta on tärkeää, mutta huomiotta ei saa jättää sitäkään tosiasiaa, että suppealle kohdeyleisölle tarkoitettu viesti mitä suurimmalla todennäköisyydellä päättyy myös muiden kuin tavoitellun kohdeyleisön tietouteen. Kohdeyleisön tuntemus myös auttaa valitsemaan oikean kanavan viestien välittämiseen – lukutaidottomiin eivät lentolehtiset tehoa. Jotta päästäisiin strategisesta viestinnästä eli yksipuolisesta viestien välittämisestä strategiseen kommunikaatioon, on oltava mekanismi, jolla myös havainnoidaan kohdeyleisöä, sen käyttäytymistä ja suhtautumista lähetettyihin viesteihin. Tämä kohdeyleisön havainnointi on helpointa tehdä esimerkiksi mielipidemittauksilla.

Strategisen kommunikaation toimivuuden kannalta olennaisinta on saada haluttu viesti halutulle kohdeyleisölle oikeaan aikaan ja oikealla välineellä. Mitä suuremmaksi organisaatio kasvaa, sen haasteellisemmaksi muodostuu kaikkien osapuolten sanojen ja tekojen koordinointi. Esimerkiksi Yhdysvalloissa, joissa strategista kommunikaatiota varten on oma organisaationsa, on valtiohallinnon palveluksessa ollut vuonna 2011 noin 4,4 miljoonaa ihmistä²⁸⁷. Tämän suuren ihmisjoukon tulisi kaikin teoin ja sanoin edistää Yhdysvaltojen etua siten, kun valtiojohto sen on halunnut tuoda ilmi. Kuitenkin aika ajoin nousee esiin tapauksia, joissa yksittäis-

²⁸⁷ United States Office of Personnel Management (2013)

ten henkilöiden tai pienten ryhmien teot poikkeavat huomattavasti virallisesta sanomasta muodostaen ristiriitaisen asetelman. Esimerkkinä tällaisista video kuolleiden afgaanitaistelijoiden päälle virtsaavista yhdysvaltalaissojilaista, jossa ISAF:n sanoma (olemme auttamassa teitä) sai kovan kolauksen. Oman aikansa strategisia pahanilmankorpraaleja siis.

6.2 Strateginen kommunikaatio Cast Lead -operaatiossa

Monilla valtiolla on julkaistut ja avoimet turvallisuus- ja puolustusstrategiat, joiden perusteella pystyy helposti määrittelemään, mikä on kunkin valtion oma käsitys omasta turvallisuustilanteestaan, sen kehityksestä ja tavoitteesta sekä niistä toimista, joilla asetettuihin tavoitteisiin päästään. Täten voidaan muodostaa kuva kunkin valtion virallisesta narratiivista, vaikka sitä ei olisikaan kirjoitettu suoranaisesti esiin. Yhtenäinen, koko valtiohallintoa sitova tavoitetila on edellytys strategisen kommunikaation onnistumiselle – kaikilla tasoilla pitää puhua samasta asiasta samalla tavalla, mutta eri viestein. Ilman yhtenäistä tavoitetta ja päämäärää syntyy kommunikoinnista sekava kokonaisuus, josta kukaan ei ota selvää. Orkesterin soitto ilman partituuria on kakofoniaa, jota kukaan ei välitä kuunnella.

Israelilla ei ole kirjoitettua ja julkistettua strategiaa tai doktriinia, koska se ei sovi israelilaiseen ajattelutapaan. Israelilaisen ajattelutavan mukaan eteen tulevat tilanteen arvioidaan kukin erikseen tiettyjen perusperiaatteiden mukaisesti, jonka jälkeen tehdään päätökset tarvittavista toimenpiteistä. Israelin hallituksen lausunnoista, tiedoksiannoista ja muista julkaisuista voidaan kuitenkin löytää tekijöitä, jotka heijastelevat näitä perusperiaatteita ja sitä kautta on ollut mahdollista muodostaa hahmotelma Israelin narratiivista ja sen turvallisuuspoliittisista tavoitteista. Avoimista lähteistä on myös ollut mahdollista koota kuva siitä, miten vastuut strategisen kommunikaation osalta jakautuvat eri toimijoiden kesken Israelin hallinnossa. Organisoinnistakaan ja vastuista ei ole ollut saatavilla virallista julkaisua per se, vaan tiedot on pystytty keräämään eri toimijoiden virallisilta kotisivuilta ja siten on muodostunut kokonaiskuva Israelin strategisen kommunikaation järjestelyistä. Huomioitava on kuitenkin se, että israelilaislähteissä ei puhuta strategisesta kommunikaatiosta sinänsä mutta tästä huolimatta avoimista lähteistä on kyetty tunnistamaan kaikki keskeiset strategisen kommunikaation osatekijät ja toiminnot.

Operaatiota Cast Lead varten Israel oli selvästi varautunut suunnitelmallisesti jokaisella valtiollisen voimankäytön välineen alueella ja tämä näkyi yhtenäisenä sanomana kaikkia kanavia pitkin. Maaliskuussa alkanut diplomaattinen kampanja sisälsi tapaamisia Israelin merkittävien

tukijoiden sekä kauppakumppanien kanssa ja monet näistä maista osoitti myös tukensa Israelin toimille operaation alettua, jos ei suoraan hyväksymällä Israelin toimia, niin ainakin tuomitsemalla Hamasin toimet jyrkemmin sanankääntein kuin Israelin toimet. Diplomaattinen kampanja painottui läntisiin teollisuusmaihiin, joihin Israelilla on merkittävät kauppasuhteet ja joita ei suoranaisesti voida pitää Israelin vihollisina, vaikka monet valtiot varsin kriittisesti suhtautuvatkin Israelin politiikkaan ja toimiin. Kampanja sisälsi myös tapaamiset kaikkien YK:n turvaneuvoston pysyvien jäsenmaiden kuin myös niin sanotun Lähi-idän kvartetin kanssa. YK:n turvaneuvoston päätöslauselmassa numero 1860 tammikuussa 2009 ei tuomittu suoraan Israelia ja tätä jo itsessään voitaisiin pitää todisteena Israelin diplomaattisen kampanjan onnistumisesta.

Informaation kulku oli kontrolloitua ja tämä aiheutti nopeasti vastareaktioita mediassa, joka alkoi hyvin nopeasti kritisoida yksipuoleista tiedottamista vailla mahdollisuutta saada toisen osapuolen näkemyksiä konfliktiin liittyen. Informaation kontrollointi perustui Gazan mediasulkuun ja varsinkin IDF:n korostetun tehokkaaseen tiedottamiseen. Gazan alueelle ei päästetty toimittajia, vaan heille tarjottiin mahdollisuus seurata operaatiota esimerkiksi Gazan rajan läheisiltä kukkuloilta, joilla oli myös IDF:n tiedotusyksiköiden edustajia valmiina kertoamaan omaa tarinaansa. Libanonin 2006 sodassa tiedotusvälineiden edustajien vapaa liikkuminen Israelissa oli aiheuttanut kritiikkiä asevoimissa. Nyt kritiikkiä tuli siitä, että tiedotusvälineiden edustajien ei annettu liikkua vapaasti eivätkä he päässeet kuulemaan muuta kuin virallista sanomaa. Informaation kulun rajoittaminen on siis kaksiteräinen miekka; toisaalta sen rajoittaminen voi olla hyvinkin perusteltua ja tarpeellista, mutta se myös voi äärimmäisyyksiin mentäessä herättää vastalauseita ja -reaktioita, jolloin vastauksia epäselviin asioihin etsitään jotakin muuta kautta.

Sotilaallinen elementti oli luonnollisesti kaiken keskustelun ja uutisoinnin keskipisteessä. Sotilaallinen voimankäyttö sisälsi perinteisen sodankäynnin menetelmiä sekä uusien teknologisten ratkaisujen mahdollistamia sovelluksia. Painopiste oli fyysisessä voimankäytössä, jonka tavoitteena oli IDF:n pelotevaikutuksen (deterenssi) palauttaminen. Israelin aiheuttamat massiiviset tuhot sopivat lähes täydellisesti strategi Edward Luttwakin päätelmiin pelotevaikutuksen toimivuudesta. Pelotevaikutus toimii hänen mukaansa vain silloin, kun pelotevaikutusta tavoitteleva tunnetaan taipuvaiseksi käyttämään voimaa ja tätä vaikutusta vain korostaa se, jos tämä pelotevaikutuksen tavoittelijan tiedetään käyttäytyvän holtittomasti. Holtitonta ja suhteetoman suurta voimankäyttöä puoltavat myös maininnat dahiya-doktriinista, jossa maaleina ovat kaikki, jotka etäisestikään näyttävät liittyvän Hamasiin, oli sitten kyseessä siviiliasutus, koulu, moskeija, sairaala tai muu vastaava.

Operaation jälkeen Gazasta ammuttujen rakettien määrä laski huomattavasti ja Hamas ilmoitti siirtyvänsä ”kulttuurilliseen sotaan”, joten tästä näkökulmasta voidaan katsoa, että IDF:n onnistui palauttaa pelotevaikutuksensa ainakin joksikin aikaa. Hamasin kannalta raketti-iskut ovat kuitenkin sekä sisäpoliittisia valtataistelun keinoja että ulkopoliittisia vaikuttamiskeinoja. Jos Hamas on liian pitkään toimeettomana Israelin suhteen, gazalaiset alkavat pitää sitä heikkona ja siten Hamas pelkää menettävänsä asemansa kilpailijoihinsa nähden. Vuoden 2012 lopulla Hamasin ja IDF:n välille syttyi uusia aseellisia yhteenottoja, joista kiireisimmät ehtivätkin jo käyttää nimitystä operaatio Cast Lead 2.0. Nämä yhteenotot saivat alkunsa Gazasta ammutuista raketeista ja konflikti kesti viikon. Hamas varmasti tiesi, mitä tuleman pitää, kun se ampuu (tai sallii muiden ampua) raketteja Israeliin, mutta oman valta-aseman vahvistaminen painoi vaakakupissa enemmän kuin palestiinalaisten siviilien turvallisuus. Taustalla vaikuttanee myös Hamasin ja Fatahin pyrkimykset sopia keskinäiset riitansa ja mahdollisesti lähitulevaisuudessa pidettäviä vaaleja silmällä pitäen Hamasin oli näytettävä gazalaisille ja arabimaailmalle sekä Iranille olevansa yhä voimissaan ampumalla yhä pidemmän kantaman raketteja aina Tel Aviviin asti. Näin silti, vaikka tämänkin konfliktin suurimmat kärsijät olivat gazalaiset siviilit.

Taloudellinen vaikuttaminen konkretisoitui merisaarron tiukentamiseen ja siten koko Gazan taloudelliseen eristämiseen. Israel pystyi pitämään kontrollissaan Gazan kauppaliikenteen lukuun ottamatta salakuljetustunneleita, joita se pyrki parhaansa mukaan tuhoamaan. Myös vaikeuttamalla rahaliikennettä sekä pankkijärjestelmän toimimista Israel pyrki ajamaan Hamasia ahtaammalle taloudellisesti. Talouspakotteilla ja merisaarrolla on myös haittavaikutuksia Israelin kannalta, sillä kun tavallisten ihmisten tarvitsemia kulutushyödykkeitä ei ole saatavilla muuten, on näitä tuotteita haettava mustasta pörssistä eli salakuljetustunneleita pyörittäviltä tahoilta. Näistä tunneleista suurin osa lienee Hamasiin tai muihin ryhmittymiin linkittyneitä, joten tavallisten ihmisten vähätkin rahat päätyivät Hamasin taskuun sen sijaan, että niillä olisi kyetty auttamaan Gazan romahtamispisteessä olevaa taloutta. Eräiden väitteiden mukaan Israelin tavoitteena onkin pitää Gazan talous romahtamispisteessä kuitenkin päästämättä sitä romahtamaan ja siten painostaa Hamasia. Vastaavasti väitetään, että Israelin sallimat ja toimittamat humanitääriset avustuskuljetukset päätyvät suoraan Hamasin varastoihin mustan pörssin kauppaa varten. Taloudellisen voimankäytön ei voida katsoa onnistuneen, koska sen seurauksena Hamas ei ole luopunut tavoitteistaan saati vallastaan ja osin Hamas on vahvistunut taloussaarrosta johtuvan mustan pörssin kaupan seurauksena.

Tiedottaminen oli koko operaation ajan keskeisessä asemassa. Israel hallitsi mediakenttää lähes suvereenisti, sillä sen asettamien rajoitteiden takia Gazasta ei juuri päässyt tietoa ulkomaille ja kaikki tiedottaminen oli tarkasti koordinoitua ja järjestettyä ja mahdollisuudet epäsuotuisiin tietovuotoihin oli pyritty minimoimaan. Tietosulku ja yksipuoleinen tiedottaminen ei luonnollisestikaan palvellut Israelin tavoitteita koko operaation ajan, koska länsimainen media ei tyydy vain yhteen lähteeseen, vaan se pyrkii etsimään eri näkökulmia asiaan. Lisäksi Israelin useasti kyseenalaistettu maine rehellisenä tiedonvälittäjänä ei palvellut tavoitetta tyydyttää median tiedonjano yhden tietolähteen politiikalla. Koska länsimedia epätoivoisesti etsi tietolähteitä tietosulun takaa, sille kelpasi mikä tahansa tieto, jonka se sai käsiinsä. Hamas sekä sen tukijat pyrkivätkin hyödyntämään tätä seikkaa parhaansa mukaan välittäen myös liioiteltuja ja valheellisia viestejä julkisuuteen, jotka länsimedia uutisjanoisena nielaisi sellaisekseen. Nämä liioitellut ja valheelliset viestit eivät luonnollisestikaan olleet Israelille myönteisiä. Näin on siis todettava tässäkin tapauksessa, että absoluuttinen kielto- tai estoyritys aiheuttaa käänteisen ja siten myös alkuperäisen tavoitteen kannalta negatiivisen ilmiön. Vertauksena taloussaarron vaikutusta mustan pörssin kauppaan ja sieltä saatujen voittojen päätyminen Hamasin käsiin.

Israelin tiedottaminen oli kuitenkin koordinoitua ja koherenttia ja päivittäisillä kokouksilla kaikki hallinnonalat puhuivat samaa kieltä asioidessaan median kanssa. Tarkka koordinointi ja ohjeistus sekä varsinkin näiden sisäistäminen hallinnon eri aloilla ja tasoilla on äärimmäisen tärkeää. Pohjan tälle koordinoinnille luo yhtenäinen narratiivi, jota halutaan eri viestein ja sanomin välittää valituille kohdeyleisöille. Tiedottamisen ohella julkisuusdiplomatia oli merkittävässä asemassa. Julkisuusdiplomatian kanavina olivat Israelin hallituksen ja tavallisten ihmisten välillä pääasiassa sosiaalisen median sovellukset, joiden kautta hallituksen viesti tavoitti yleisön lehdistön suodattimien ohi. Julkisuusdiplomatiaa hallituksen puolesta suorittivat myös lukuisat Israelin advokaattijärjestöt ympäri maailmaa pyrkien vaikuttamaan mielipiteisiin blogi- ja keskustelupalstoilla sekä sosiaalisessa mediassa. Näillä advokaattijärjestöillä on luonnollisesti kontakteja Israelin hallitukseen, mutta hallituksella ei yksityisiin järjestöihin ole tietenkään suoraa kontrollia.

Informaatio-operaatio näytteli merkittävää roolia erityisesti operatiivis-taktisella tasolla, jolla pyrittiin pääasiassa Hamasin taistelukyvyn lamauttamiseen ja gazalaisten sille antaman tuen lopettamiseen. Informaatio-operaatiossa käytettiin kaikkia siihen liittyviä suorituskkyä ja niitä tukevia toimintoja osana laajempaa kokonaisuutta kyberulottuvuudesta aina fyysiseen tuhoamiseen. Informaatio-operaatiosta saivat huomiota erityisesti mediassa fyysinen tuhoaminen sekä taistelujen siirtyminen myös sosiaalisen median puolelle ja kyberulottuvuuteen.

Informaatio-operaationkin osalta voitiin huomata yhtenäisen viestin välittämisen vaikeus kaikille tahoille kaikille toimijoille. Yksinä keskeisimpinä Israelin teemoina olivat Hamasin ihmiskilpien käyttöön perustuva taktiikka sekä siviiliväestöä vastaan kohdistuvat hyökkäykset ja näistä samoista Israelia itseään syytettiin. Näin siis osa Israelin viestien tehoista hävisi, kun sen itse todettiin syyllistyneen samoihin tekoihin, joista se Hamasia syytti. Viestien ja sanomien koordinointi, samoin kuin tekojen ja sanojen, osoittautui myös tässä rajallisessa operaatiossa vaikeaksi. Kokonaisuudessaan Israelin informaatio-operaation voidaan katsoa onnistuneen aina harhautuksen mahdollistamasta yllätyksestä kattavaan ja reaaliaikaiseen tilannekuvaan.

6.3 Esiintyneitä haasteita

Vaikka pääpiirteittäin Israel saattoikin onnistua jokaisella osa-alueella strategisessa kommunikaatiossa, ei se kuitenkaan täysin haasteita selvinnyt. Vain yhdestä lähteestä saatavilla oleva tieto alkoi nostattaa vastalauseita Israelin tietosulkua vastaan ja alkuvaiheessa suurin osa kritiikistä kohdistuikin juuri tietosulkuun eikä varsinaisiin tapahtumiin Gazassa. Vasta kun ensimmäisiä tietoja Gazan tosiasiallisista tapahtumista pääsi valtamedian kautta julkisuuteen, alkoi Israelin sotatoimien kritisointi. Operaatio oli tarkoitus pitää lyhytkestoisena ennen kuin muun maailman paine Israelia kohtaan alkaa käydä liian suureksi. Näin siis tietosululla Israel kykeni voittamaan aikaa operaation alkuvaiheessa sen saadessa toimia vailla kansainvälisen median silmiä. Yksipuoleinen tiedottaminen sai lisäksi monet toimittajat kääntymään minkä tahansa lähteen puoleen, minkä vain käsiinsä saivat.

Kun tietoa IDF:n voimankäytön aiheuttamista tuhoista alkoi tulla julkisuuteen, Israel joutui kovan kritiikin kohteeksi. Israelin aikaisemmin tavoittelema mielikuva Daavidina arabimaiden Goljatia vastaan ei enää ole ollut muutamiin vuosiin realistinen, niin kovalla voimalla Israel on vastannut sitä vastaan tehtyihin hyökkäyksiin. Niinpä tälläkin kertaa asetelma kääntyi pääläelleen Israelin ollessa iso ja voimakas Goljat ja palestiinalaisten ollessa alakynnessä oleva Daavid, joka keräsi maailman myötätuntoja puolelleen. Israelin voimankäyttöpolitiikka näyttää olevan kaksiteräinen miekka – toisaalta aggressiivisella, massiivisella ja totaalista tuhoa aiheuttavalla voimankäytöllä se saattaa luoda useiden vuosien mittaisen rauhallisen ajanjakson rajoilleen (kuten kävi vuoden 2006 Libanonin sodan jälkeen pohjoisessa), mutta samalla se heikentää omaa asemaansa kansainvälisillä foorumeilla palestiinalaisten kerätessä myötätuntopisteitä.

Mikäli Israelin tarkoituksena on suurilla tuhoilla lyödä kiilaa tavallisten palestiinalaisten ja Hamasin väliin syyttämällä palestiinalaisten kärsimyksistä Hamasia, ei tällaisia vaikutuksia ole havaittavissa. Mitä todennäköisimmin vaikutus on juuri päinvastainen – Hamas nähdään sankarillisena puolustajana ja tavalliset ihmiset yhdistyvät yhteistä vihollista vastaan. Tämä on ulospäin suuntautuva vaikutelma, mutta tarkkaa kuvaa gazalaisten mielipiteistä on vaikea saada johtuen Hamasin väkivaltaan ja uhkailuun perustuvassa hallintomallissa. Israelin voimatoimien aiheuttamat tuhot palvelevat myös suoraan Hamasin tavoitteita kuvata Israel raakamaisena tuhoajana. Mitä enemmän naisia ja lapsia kuolee Israelin toimien seurauksena, sitä enemmän Hamas saa sympatiaa ja Israel kritiikkiä. Tässä Hamasin voidaan katsoa onnistuneen melko hyvin johtuen Hamasin taktiikasta toimia ja taistella siviilien keskeltä sekä käyttää kansainvälisten sopimusten mukaan suojeltuja kohteita asevarastoina, tuliasemina ja johtamisaikoina.

Syytökset suuresta siviiliuhrien määrästä Israel yksikantaan vieritti Hamasin päälle juuri edellä mainituista syistä. Israel sanoi käyttäneensä kaikkia mahdollisia keinoja välttääkseen siviiliuhreja, mutta niistä huolimatta Hamasin toimien seurauksena siviilejä kuoli. Israelin voimakeinojen käyttö sai aikaan vyöryn sotarikossyytteitä Israelia vastaan. Nopealla vilkaisulla suuren siviiliuhrien määrän voisi tuomita hyvinkin räikeäksi sotarikokseksi, mutta tarkempi perehtyminen kansainvälisiin sopimuksiin ja sodan oikeussääntöihin monimutkaistaa asiat sekamelskaksi, josta on lakimiestenkään vaikea saada selville totuutta. Geneven sopimuksen lisäpöytäkirjaan on siviiliväestön suojelua koskevien pykälien loppuun lisätty lausuma ”*kohutuottomassa määrin verrattuna odotettavissa olevaan todelliseen ja välittömään sotilaalliseen hyötyyn*” ja pelkästään tämä lause antaa lakimiesarmeijoille mahdollisuuden kääntää siviili-kuolemat sivullisiksi uhreiksi, jotka sopimuksen hengen mukaan tulee vain hyväksyä.

Huolimatta hallituksen tehokkaasta tiedottamisesta, oli ulkomaisilla toimittajilla myös mahdollisuus saada virallisesta linjasta poikkeavaa tietoa, koska Israel on kuitenkin pohjimmiltaan avoin yhteiskunta esimerkiksi lehdistön vapauden suhteen. Poikkeuksen muodostavat tietyt turvallisuuteen ja sotilaallisiin asioihin liittyvät seikat, joista radikaalikaan lehdistö ei kirjoita. Lisäksi Israelissa on lukuisia IDF:n ja Israelin hallituksen voimapolitiikkaan kriittisesti suhtautuvia kansalaisjärjestöjä, jotka ovat viime vuosina saaneet entistä enemmän ääntään kuuluville. Näin siis toimittajat pystyivät saamaan virallisen linjankin ulkopuolelta tietoa, erityisesti silloin, kun kohdeyleisö (ulkomainen media) ei halunnut ottaa tarjottua viestiä vastaan, vaan etsimällä omaan agendaansa sopivan lähteen sai sitä tietoa, mitä halusi saada.

6.4 Operaation vaikuttavuus

Strategisen kommunikaation tarkoituksena on muuttaa valitun kohdeyleisön käyttäytymistä, ajattelua tai identiteettiä. Tässä tapauksessa voidaan katsoa, että Israelin tavoitteena on ollut vaikuttaa kohdeyleisöidensä ajatteluun ja käytökseen sen omalta kannalta katsottuna edullisesti eli vähentää sen toimien vastustusta ja hankkia hyväksyntää operaatiolleen. Tähän Israel pyrki käyttämällä strategisen kommunikaation viitekehyksen mukaisia osa-alueita laaja-alaisesti. Taktisella ja operatiivisella tasolla Israel saavutti kieltämättä sotilaallisen voiton Hamasista, mutta strategisen ja suurstrategisen tason tulokset jäivät epäselviksi. Hamas jäi valtaan eikä sen rakettienampumiskykyä tuhottu kokonaan ja Hamasin tosiasialliset kärsimät tappiot saattoivat jäädä oletettua pienemmiksi. Tästä näkökulmasta operaatio ei ollut täysin onnistunut. Lisäksi Israelin maine saattoi saada kolauksen johtuen suuresta uhriluvusta. Samalla siviiliuhrit aiheuttivat ristiriitaa sanojen ja tekojen välillä – Israel sanoi pyrkivänsä välttämään siviiliuhreja ja toimimaan eettisesti ja moraalisesti oikein, vaikka siviiliuhreja kuitenkin syntyi.

Verrattuna aiempaan konfliktiin ja sen aiheuttamiin reaktioihin, voidaan Israelin katsoa osin onnistuneen strategisessa kommunikaatiossaan huolimatta voimakkaista vastalauseista. Arvailuiden varaan jää se, minkälainen vastalausemyrsky olisi ollut ilman diplomaattista kampanjaa ja aktiivista tiedottamista. Vuosikausien *hasbaralla* Israel on saattanut saada aikaan muutoksia esimerkiksi eurooppalaisten valtioiden suhtautumisessa Israelin toimia kohtaan. Valtiot saattavat *ymmärtää*, miksi Israel toimii niin kuin se toimii, mutta tämä ei kuitenkaan tarkoita, että samat valtiot *hyväksyisivät* Israelin toimintatavat.

6.5 Oppien hyödyntäminen Suomessa

Suomen kannalta Israelin strategisesta kommunikaatiosta olisi otettavissa oppia esimerkiksi tiedottamisen ja tiedotusorganisaatioiden koordinoinnin osalta. Koska tämän työn tarkoituksena ei ole ollut selvittää eroja suomalaisten ja israelilaisten tiedotusorganisaatioiden välillä, on vaikea sanoa, mitä nimenomaisia osa-alueita tulisi Suomessa kehittää. Luonnollisesti on huomioitava perustavaa laatua olevat erot Suomen ja Israelin välillä. Se mikä toimii Israelissa, ei toimi Suomessa ja päinvastoin. Koska Suomi julkaisee joka tapauksessa avoimesti omat turvallisuusstrategiansa ja -tavoitteensa, olisi näihin helppo sisällyttää Suomen kansallinen narratiivi, joka olisi näin ollen kaikkien saatavilla ja valtioneuvoston ohjauksella tämä narratiivi olisi mahdollista sisällyttää valtiohallinnon kaikille aloille, ministeriöihin, virastoihin ja

laitoksiin yhteisen sävelen soittamiseksi. Olisiko tällaisesta narratiivista sitten konkreettista hyötyä? Pelkästä laatimisen riemusta sitä ei tarvitse laatia ilman että sen sisältö otettaisiin eri toimijoiden käytännön toimissa huomioon. Muuten kauniit lauseet ovat heti alusta alkaen ris-tiriidassa tekojen kanssa ja uskottavuus romahtaa heti alkuvaiheessa.

6.6 Pohdinta, arviointi ja jatkotutkimuksen tarve

Tutkimuksen viitekehys oli helppo muodostaa lähdeaineiston pohjalta. Strategista kommunikaatiota teoriatasolla käsitteleviä lähteitä on kuitenkin vähän, joten tämän osalta saturaatiopis-te saavutettiin nopeasti. Viitekehys on suomalaista käsialaa pohjautuen hyvinkin vahvasti län-simaiseen, lähinnä yhdysvaltalaiseen ajatteluun. Iso-Britannian ajattelumalli on hyvin saman-kaltaista, keskeisimpiä eroja löytyy lähinnä terminologiasta. Suomessa strategisen kommuni-kaation tutkiminen on vielä lapsen kengissä. Kaikesta huolimatta viitekehys muodosti hyvän pohjan teorialähtöiselle sisällönanalyysille, joka oli tämän työn keskeisin tutkimusmenetelmä.

Toinen mahdollinen menetelmä olisi ollut teoriaohjaava sisällönanalyysi, mutta koska strate-gisen kommunikaation osa-alueista aletaan olla strategisen kommunikaation asiantuntijapii-reissä samaa mieltä, pystyttiin tämä viitekehys ottamaan käyttöön hyväksyttynä mallina eikä pitämään sitä vain ajattelua ohjaavana tekijänä. Strategisen kommunikaation viitekehys ja pe-rusrakenne on julkaistu jo muutamassa tieteellisessä julkaisussa sekä on käytössä monen val-tion ohjesäännöissä, joten sitä voi tältäkin kannalta pitää jo mallin tai auktoriteetin asemassa tutkimuksen näkökulmasta.

Kolmas, hieman työteliäämpi tapa olisi ollut diskurssianalyysin kautta tuottaa kattava analyysi Israelin viesteistä ja sitä kautta muodostaa kokonaisvaltainen kuva Israelin strategisesta kommunikaatiosta. Tällöin keskiössä olisivat olleet kaikki Israelin hallituksen, virastojen, lai-tosten ja IDF:n julkilausumat, joista olisi etsitty yhtenäisiä sanomia, teemoja ja viestejä ja sitä kautta olisi voitu muodostaa käsitys siitä, mikä on Israelin tavoitteleva loppuasetelma sekä narratiivi sekä missä valta todella on.

Viitekehysten avulla aineistosta oli mahdollista etsiä strategisen kommunikaation eri osa-alueiden esiintymisestä kertovia viitteitä ja siten pyrkiä hahmottamaan Israelin strategisen kommunikaation toteutumista tarkastellussa operaatiossa. Tarkasteltu operaatio sinänsä muo-dosti pääongelman lisäksi pienen tapaustutkimuksen, jossa operaation taustat, kulku ja seura-ukset selvitettiin pääpiirteittäin. Pääosa aineistosta oli peräisin avoimista lähteistä, kuten in-

ternetistä saatavilla olevista eri mediatalojen artikkeleista sekä tutkimuslaitosten ja oppilaitosten tutkimuksista ja raporteista. Pohdittaessa internet-lähteiden luotettavuutta verrattuna painettuun sanaan, ei tämän työn kannalta ollut merkitystä sillä, onko lähde sataprosenttisesti luotettava vai ei. Keskiössä oli jostain ilmiöstä kertominen ja tapa, jolla siitä kerrottiin, ei niinkään se, oliko ilmiö todella tapahtunut vai ei. Tämä seikka helpotti työn tekemistä huomattavasti, esimerkkinä lukuisat operaation aikana ja sen jälkeen esitetyt väitteet puolin ja toisin tehdyistä sotarikoksista. Lähteet tarjosivat samoista tapahtumista useita eri näkökulmia, joiden avulla voi vetää johtopäätöksiä strategisen kommunikaation kohdeyleisöistä, onnistumisesta sekä viesteistä, teemoista ja tavoitteista.

Jatkotutkimukselle löytyy ehdottomasti tarvetta. Käynnissä olevan strategisen kommunikaation konseptityön ohella tulisi tutkia suomalaisen strategisen kommunikaation mahdolliset organisaatiot sekä mahdollisuudet sen toteuttamiseen ylipäänsä puolustusvoimissa. Koska strateginen kommunikaatio ei ole puolustusvoimien omistama asia, tulisi asia kuitenkin ensin selvittää ja linjata valtioneuvostotasolla ennen suuria käytännön toimia puolustusvoimissa.

LÄHDELUETTELO

AFP (2009). Israel media on defensive over Gaza war coverage.
http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5jDNXSKy5hAvIp-4y37J-q3q_Trzw
Luettu 18.6.2013.

AFP (2012). Cash shortage stops Gaza kids' summer camps.
<http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5i8oYteuLF0KdvOcQW3B-Xe0EnVCQ?docId=CNG.b52eda1e30632c8546099310287b2c04.ae1> Luettu 18.6.2013.

Al Jazeera (2009). Israel admits white phosphorous use.
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2009/07/200973020830886898.html> Luettu 18.6.2013.

B'tselem (2011). Operation Cast Lead, 27 Dec- '08 to 18 Jan. '09.
http://www.btselem.org/gaza_strip/castlead_operation Luettu 18.6.2013.

BBC (2001). Text: 1993 Declaration of Principles
http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/middle_east/israel_and_the_palestinians/key_documents/1682727.stm Luettu 18.6.2013.

BBC (2008). Israeli Gaza operation 'not over'.
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7274929.stm Luettu 18.6.2013.

BBC (2009). Israel vows no let-up over Gaza.
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7811301.stm Luettu 18.6.2013.

Ben-Yishai, Ron. (2009) A day with our troops in Gaza.
<http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3653238,00.html> Luettu 18.6.2013.

Blood, Jack. (2011) Israel Hires Internet Soldiers to Penetrate American Forums, Chatrooms.
<http://deadlinelive.info/2011/07/22/israel-hires-internet-soldiers-to-penetrate-american-forums-chatrooms/> Luettu 18.6.2013.

Bronner, Ethan. (2009a) Hamas Shifts From Rockets to Culture War.
<http://www.nytimes.com/2009/07/24/world/middleeast/24gaza.html> Luettu 18.6.2013.

Bronner, Ethan. (2009b) Israel Puts Media Clamp on Gaza. http://www.nytimes.com/2009/01/07/world/middleeast/07media.html?_r=2&hp Luettu 18.6.2013.

Castells, Manuel. (1997). The Power of Identity.

CIA World Factbook (2011). Gaza Strip <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gz.html> Luettu 18.6.2013.

CNN. (2009) Israel explains Gaza media restrictions. <http://edition.cnn.com/2009/WORLD/meast/01/14/israel.gaza.media.restrictions/index.html> Luettu 18.6.2013.

Cohen, Stuart A. (2009) The Futility of Operation Cast Lead. <http://www.biu.ac.il/Besa/perspectives68.html> Luettu 18.6.2013.

Cordesman, Anthony H. Center for Strategic & International Studies. (2009) The “Gaza War”. A Strategic Analysis. http://csis.org/files/media/csis/pubs/090202_gaza_war.pdf Aineisto tekijän hallussa.

Cordesman, Anthony H. (2006). Preliminary “Lessons” of the Israeli-Hezbollah War. http://csis.org/files/media/csis/pubs/060817_isr_hez_lessons.pdf Aineisto tekijän hallussa.

Corman, Steve, R, Tretheway, Angela ja Goodal, Bud. (2007). A 21st Century Model for Communication in the Global War of Ideas.

Department of Defence. (2008) Principles of Strategic communication

Department of Defense (2006). Yhdysvaltain puolustusministerin Donald H. Rumsfeldin puheen translitterointi Harold Pratt Housessa New Yorkissa helmikuussa 2006. <http://www.au.af.mil/pace/documents/sp20060217-12527.htm> Luettu 18.6.2013.

Department of Defense. (2010) Joint Publication 1-02 Dictionary of Military and Associated Terms

Druckman, Yaron (2012) Comptroller: Israel lost flotilla hasbara battle. <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4241885,00.html> Luettu 18.6.2013.

Emery, Norman; Mowles, Donald G. jr. ja Werchan, Jason. (2005) Fighting Terrorism and Insurgency: Shaping the Information Environment. Artikkelelehdessä Military Review Jan-Feb 2005.

Erlanger, Steven. (2009) A Gaza War Full of Traps and Trickery. <http://www.nytimes.com/2009/01/11/world/middleeast/11hamas.html?partner=permalink&exp=prod=permalink> Luettu 18.6.2013.

Esposito, Michele K. (2009) The Israeli Arsenal Deployed Against Gaza During Operation Cast Lead. www.palestine-studies.org/files/pdf/jps/10341.pdf Aineisto tekijän hallussa.

Farquhar, Scott C. (2009). Back to basics: A Study of the Second Lebanon War and Operation CAST LEAD

Flyvbjerg, Bent. (2011). Case Study. Teoksessa The Sage Handbook of Qualitative Research, 4th Edition. (Toim. Denzin, Norman K. ja Lincoln, Yvonna S.)

Foroohar, Rana. (2010) How We Ranked the World. <http://www.thedailybeast.com/newsweek/2010/08/16/best-countries-in-the-world.html> Luettu 18.6.2013.

Fox News / AP. (2006) A Brief History of Hamas. <http://www.foxnews.com/story/2006/01/26/brief-history-hamas/> Luettu 18.6.2013.

Fox News / AP. (2008) Olmert Delivers 'Last Minute' Warning to Gaza <http://www.foxnews.com/story/0,2933,472856,00.html> Luettu 18.6.2013.

Gates, Robert, M. (2007) Puhe Kansainvälisessä yleisössä 26.11.2007. <http://www.defense.gov/speeches/speech.aspx?speechid=1199> Luettu 18.6.2013.

Gilboa, Eytan. (2006). Public Diplomacy: The Missing Component in Israel's Foreign Policy. Teoksessa Israel Affairs, Vol 12, N:o 4, Lokakuu 2006.

Gilboa, Eytan. (2008). Searching for a Theory of Public Diplomacy. Teoksessa The Annals of the American Academy of Political and Social Science.

Global Security (2013). Isrealin strategisen doktriinin pohdintaa. <http://www.globalsecurity.org/wmd/world/israel/doctrine.htm> Luettu 18.6.2013.

GOV.UK, Iso-Britannian hallituksen portaali. (2011) The Strategy for Defence. <http://www.mod.uk/DefenceInternet/AboutDefence/CorporatePublications/PolicyStrategyandPlanning/StrategyForDefence.htm> Luettu 18.6.2013.

Greenberg, Hanan (2008). Barak: Hamas responsible for civilian deaths in Gaza. <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3536913,00.html> Luettu 18.6.2013.

Haaretz / Associated Press. (2009) IDF phones Gaza residents to warn them of imminent strikes. <http://www.haaretz.com/news/idf-phones-gaza-residents-to-warn-them-of-imminent-strikes-1.267350> Luettu 18.6.2013.

Hadid, Diaa. (2012) Hamas now has monopoly on summer fun for Gaza kids. <http://www.timesofisrael.com/hamas-now-has-monopoly-on-summer-fun-for-gaza-kids/> Luettu 18.6.2013.

Harel, Amos ja Issacharoff, Avi. (2009). Reservists join Gaza fighting ahead of third stage of Operation Cast Lead. <http://www.haaretz.com/print-edition/news/reservists-join-gaza-fighting-ahead-of-third-stage-of-operation-cast-lead-1.267939> Luettu 18.6.2013.

Hasson, Nir ja Stern, Yoav. (2009) The unreported battle with Hamas: psychological warfare. <http://www.haaretz.com/print-edition/news/the-unreported-battle-with-hamas-psychological-warfare-1.268007> Luettu 18.6.2013.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko ja Sajavaara, Paula. (2007 ja 2004). Tutki ja kirjoita

Hirvelä, Arto ja Huhtinen, Aki-Mauri. (2012) Strateginen kommunikaatio informaatioyhteiskunnan kansallisten tavoitteiden edistämässä - realismista sosiaaliseen konstruktion. Artikkeliteoksessa Tiede ja Ase 70/2012.

Israel Defense Forces (2010) IDF Military Advocate General Takes Disciplinary Action, 6 Jul. 2010 Indicts Soldiers Following Investigations into Incidents during Operation Cast Lead. <http://idfspokesperson.com/2010/07/06/idf-military-advocate-general-takes-disciplinary-action-6-jul-2010-indicts-soldiers-following-investigations-into-incidents-during-operation-cast-lead/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2008-2009). Cast Lead. <http://www.idfblog.com/category/security-issues/operation-room/operation-cast-lead/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2008-2013). IDF:n tiedotustoimiston YouTube -kanava. <http://www.youtube.com/idfnadesk> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009a) Operation Cast Lead: Enforcement of Naval Blockade on Gaza. <http://www.idfblog.com/2009/01/03/cast-lead-naval-blockade-of-gaza-3-jan-2009/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009b). Facts and Figures: Facts about Humanitarian Aid to Gaza During Operation Cast Lead. <http://www.idfblog.com/2009/01/03/summary-of-humanitarian-aid-3-jan-2009/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009c). Facts and Figures: Rocket Statistics. <http://www.idfblog.com/2009/01/03/rocket-statistics-3-jan-2009/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009d). IDF VLOG: Israeli Airstrikes Aborted to Protect Civilians. <http://www.idfblog.com/2009/01/14/idf-vlog-israeli-airstrikes-aborted-to-protect-civilians/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009e). Opening of Humanitarian Coordination Center and Daily Summary. <http://www.idfblog.com/2009/01/07/humanitarian-coordination-center-and-daily-summary-7-jan-2009-2025-ist/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009f). Operation Cast Lead: Hamas Militants and Weapons in Urban Gaza Hit by Israel Air Force. <http://www.idfblog.com/2009/01/07/hamas-militants-and-weapons-in-urban-gaza-hit-by-israel-air-force-6-jan-2009-0035-ist/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009g). Weapons Confiscated from the House of Terror Operative in Gaza <http://www.idfblog.com/2009/01/15/weapons-confiscated-from-the-house-of-terror-operative-in-gaza-15-jan-2009-1820-ist/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009h). Weapons Discovered in Zeitoun Mosque. <http://www.idfblog.com/2009/01/13/weapons-discovered-in-zeitoun-mosque-13-jan-2009-2134-ist/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009-2012). Gaza Economy. <http://www.idfblog.com/category/facts-figures/aid-to-gaza/> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2012) IDF Military Advocate General Takes Disciplinary Action, 6 Jul. 2010 Indicts Soldiers Following Investigations into Incidents during Operation Cast Lead Israel Defense Forces, Spokesperson (2012). IDF:n tiedotustoimiston Twitter-tili. <http://twitter.com/#!/IDFSpokesperson> Luettu 18.6.2013.

Israel Defence Forces (2013) Israelin asevoimien eettiset ohjeet. <http://www.idf.il/1497-en/Dover.aspx> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009j) Majority of Palestinians Killed in Operation Cast Lead: Terror Operatives. <http://dover.idf.il/IDF/English/News/today/09/03/2602.htm> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2009k). In Response to Rocket Fire on Saturday Morning, IAF Struck Terrorist Sites in the Gaza Strip. <http://dover.idf.il/IDF/English/Press+Releases/09/11/2201.htm> Luettu 18.6.2013.

Israel Defense Forces (2013). Israelin asevoimien tiedotusyksikön esittely.
<http://dover.idf.il/IDF/English/units/branches/amatz/Spokesperson/default.htm> Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs (2005). What “Hasbara” Is Really All About.
<http://www.mfa.gov.il/mfa/abouttheministry/pages/what%20hasbara%20is%20really%20all%20about%20-%20may%202005.aspx> Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs (2007) Lehistötiedotteet vuodelta 2007.
<http://www.mfa.gov.il/MFA/PressRoom/2007/Pages/default.aspx> Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs (2008a) Lehistötiedotteet vuodelta 2008.
<http://www.mfa.gov.il/MFA/PressRoom/2008/Pages/default.aspx> Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs (2008b) Lehistötiedotteet vuodelta 2008.
<http://www.mfa.gov.il/MFA/PressRoom/2008/Pages/default.aspx> Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs. (2008c) Gaza... Hamas... Conflict... Facts!
<http://www.mfa.gov.il/GazaFacts> Linkki ei toiminnassa enää 18.6.2013. Aineisto tekijän hallussa.

Israel Ministry of Foreign Affairs (2008d) Operation Cast Lead - Israel Defends its Citizens.
<http://mfa.gov.il/MFA/ForeignPolicy/Terrorism/GazaFacts/Pages/Operation-Cast-Lead-Israel-Defends-its-Citizens.aspx> Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs (2008e). From Modest Beginnings to a Vibrant State.
http://www.mfa.gov.il/MFA/MFA+Publications/Printed+material/Israel_60_Beginnings_to_Vibrant_State_1948-2008.htm?DisplayMode=print Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs (2008f) Israelin ulkoministeriön kotisivut.
<http://mfa.gov.il/MFA/Pages/default.aspx> Luettu 18.6.2013.

Ministry of Foreign Affairs (2008g). Israel Gaza FAQ: International law. <http://www.mfa.gov.il/GazaFacts/FAQ/Law/israel-gaza-faq-International-law.htm> Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs. (2009a) IDF Operation in Gaza: Cast Lead. http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Terrorism+and+Islamic+Fundamentalism-/Aerial_strike_weapon_development_center+Gaza_28-Dec-2008.htm Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs. (2009b) IDF Operation in Gaza: Cast Lead. http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Terrorism+and+Islamic+Fundamentalism-/Operation_in_Gaza-Factual_and_Legal_Aspects.htm Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs. (2009c) The Operation in Gaza - Factual and Legal Aspects. http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Hamas+war+against+Israel/FAQ-Operation_in_Gaza-Legal_Aspects.htm#11 Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs. (2009d) The Operation in Gaza - Factual and Legal Aspects. http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Hamas+war+against+Israel/FAQ-Operation_in_Gaza-Legal_Aspects.htm#26 Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs (2009e). Operation Cast Lead expanded. http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Communiques/2009/Second_stage_Operation_Cast_lead_begins_3-Jan-2009.htm Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs. (2011) The Hamas terror war against Israel <http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Palestinian+terror+since+2000/Missile+fire+from+Gaza+on+Israeli+civilian+targets+Aug+2007.htm> Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs. (2012a) Palestinian ceasefire violations since the end of Op-eration Cast Lead. http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Hamas+war+against+Israel/Palestinian_ceasefire_violations_since_end_of_Operation_Cast_Lead.htm Luettu 18.6.2013.

Israel Ministry of Foreign Affairs (2012b). Economic situation in the West Bank and Gaza and positive Israeli measures towards the PA. http://www.mfa.gov.il/MFA/HumanitarianAid/Palestinians/Economic_situation_West_Bank_Gaza_Israeli_measures_PA_Aug_2012.htm Luettu 18.6.2013.

Isseroff, Ami. (2004) A History of the Hamas Movement. <http://www.mideastweb.org/hamashistory.htm> Luettu 18.6.2013.

Joint Chiefs of Staff. (2009) Joint Publication 1 Doctrine for the Armed Forces of the United States.

Joint Chiefs of Staff. (2010) Joint Publication 3-61 Public Affairs.

Joint Chiefs of Staff. (2011) Joint Publication 5-0, Joint Operation Planning

Jyväskylän yliopisto (2013) Avoin oppi- ja kurssimateriaali. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/hermeneutiikka> Luettu 18.6.2013.

Kane, Thomas M. ja Lonsdale, David J. (2011). Understanding Contemporary Strategy

Keinon, Herb. (2006) Nasrallah: I would not have kidnapped troops had I known the outcome. <http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?id=32923> Luettu 18.6.2013.

Koutsoukis, Jason. (2009) Israeli troops enter Gaza. <http://www.smh.com.au/news/world/israeli-troops-enter-gaza/2009/01/04/1231003816897.html> Luettu 18.6.2013.

Krangel, Eric. (2009) Cyberwar: Israel And Hamas Attack Each Other's Media. http://articles.businessinsider.com/2009-01-06/tech/30036684_1_israeli-tanks-al-aqsa-tv-israel-hamas Luettu 18.6.2013.

Krulak, C. C. (1999). The Strategic Corporal: Leadership in the Three Block War. Artikkelin ilmestyi Marines Magazine, January 1999. Luettavissa osoitteessa http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/usmc/strategic_corporal.htm

Levy, Elior (2012). Gaza presents: 'Prisoners' summer camp'. <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4254113,00.html> Luettu 18.6.2013.

Liddel-Hart, B. H. (1991(1954,1967)). Strategy

London, Yaron (2008). The Dahiya strategy. <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3605863,00.html> Luettu 18.6.2013.

Luttwak, Edward. (2001). Strategy: The Logic of War and Peace.

Metsämuuronen Jari. (toim.) (2006). Laadullisen tutkimuksen käsikirja

Michigan State University (2013) Israel: Trade Stats. <http://globaleledge.msu.edu/Countries/Israel/tradestats> Luettu 18.6.2013.

Ministry of Defence. (2012) Joint Doctrine Note 1/12 Strategic Communication: The Defence Contribution

Mor, Ben D (2006). Public Diplomacy in Grand Strategy. Teoksessa Foreign Policy Analysis 2/2006.

Nahmias, Roe (2008) Hamas: Willing to renew truce. <http://www.ynet.co.il/english/articles/0,7340,L-3642815,00.html> Luettu 18.6.2013.

Nahmias, Roe. (2009) Report: Hamas stealing aid supplies to sell to residents. <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3651783,00.html> Luettu 18.6.2013.

NATO (2007) Allied Joint Doctrine for Psychological Operations, AJP-3.10.1(a)

NATO (2009a) Allied Joint Doctrine for Information Operations AJP-3.10

NATO (2009b) NATO Military Concept for Strategic Communications (draft)

NATO. (2011) NATO Military Public Affairs Policy MC 0457/2

New York Times / AP (2012) Document on Calorie Figures in Gaza Blockade Stirs Dispute .
http://www.nytimes.com/2012/10/18/world/middleeast/israel-counted-calories-needed-for-gazans-in-blockade.html?ref=middleeast&_r=0 Luettu 18.6.2013.

NewsGD. (2007) Foreigners asked to leave Gaza after AFP journalist abducted.
<http://www.newsgd.com/news/world1/200701040010.htm> Luettu 18.6.2013.

Niiniluoto, Ilkka. (1997, alkup 1980) Johdatus tieteenfilosofiaan

NOW News (2012). Cash shortage stops Gaza kids' summer camps.
https://now.mmedia.me/lb/en/nownews/cash_shortage_stops_gaza_kids_summer_camps Luettu 18.6.2013.

Nye, Joseph. (2005) Soft Power: The Means to Success in World Politics.

Nye, Joseph. (2011) The Future of Power.

O'Neill, Nick. (2009) Pro-Palestinian Facebook Application Launched to Counter Qassam Count Popularity. <http://www.allfacebook.com/pro-palestinian-facebook-application-launched-to-counter-qassamcount-popularity-2009-01> Luettu 18.6.2013.

Oxford University Press (2012) Määritelmä sanalle identiteetti.
<http://oxforddictionaries.com/definition/english/identity?q=identity> Luettu 18.6.2013.

Oxford University Press (2012) Määritelmä sanalle ideologia.
<http://oxforddictionaries.com/definition/english/ideology> Luettu 18.6.2013.

Palestine Facts (2012) Details of the Oslo Accords .
http://www.palestinefacts.org/pf_1991to_now_oslo_accords.php Luettu 18.6.2013.

Pike, John. (2010) HAMAS (Islamic Resistance Movement)
<http://www.fas.org/irp/world/para/hamas.htm> Luettu 18.6.2013.

Porter, Gareth. (2009). MIDEAST: Israel Rejected Hamas Ceasefire Offer in December.
<http://www.ipsnews.net/2009/01/mideast-israel-rejected-hamas-ceasefire-offer-in-december/>
Luettu 18.6.2013.

Prime Minister's Office (2013) Government Advertising Bureau. Israelin pääministerin toimiston alainen mainostuotoimisto.
<http://www.pmo.gov.il/English/PrimeMinistersOffice/DivisionsAndAuthorities/Pages/GovernmentAdvertisingBureau.aspx> Luettu 18.6.2013.

Prime Minister's Office (2008a) Security Cabinet Communique, Israelin pääministerin ja turvallisuuskabinetin tietotteita.
<http://www.pmo.gov.il/English/MediaCenter/Spokesman/Pages/spokecab050308.aspx> Luettu 18.6.2013.

Prime Minister's Office (2008b) Security Cabinet Communique, Israelin pääministerin ja turvallisuuskabinetin tietotteita.
<http://www.pmo.gov.il/English/MediaCenter/Spokesman/Pages/spokeinter251208.aspx> Luettu 18.6.2013.

Prime Minister's Office (2008c) Security Cabinet Communique, Israelin pääministerin ja turvallisuuskabinetin tietotteita.
<http://www.pmo.gov.il/English/MediaCenter/Spokesman/Pages/spokestart071208.aspx> Luettu 18.6.2013.

Prime Minister's Office (2008d) Security Cabinet Communique, Israelin pääministerin ja turvallisuuskabinetin tietotteita.
<http://www.pmo.gov.il/English/MediaCenter/Spokesman/Pages/spokestart211208.aspx> Luettu 18.6.2013.

Prime Minister's Office (2008e) Security Cabinet Communique, Israelin pääministerin ja turvallisuuskabinetin tietotteita.
<http://www.pmo.gov.il/English/MediaCenter/Spokesman/Pages/spokestart281208.aspx> Luettu 18.6.2013.

Prime Minister's Office (2008f) Security Cabinet Communique, Israelin pääministerin toimiston kotisivut tehtävineen ja organisaatioineen.
<http://www.pmo.gov.il/ENGLISH/PRIMEMINISTERSOFFICE/Pages/About.aspx> Luettu 18.6.2013.

Puolustusministeriö (2013a). Kokonismaanpuolustus, sisältää esimerkiksi Yhteiskunnan turvallisuusstrategia-asiakirjan. <http://www.defmin.fi/index.phtml?s=6> Luettu 18.6.2013.

Puolustusministeriö (2013b). Julkaisut ja asiakirjat, mm turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot sekä strategia-asiakirjat. <http://www.defmin.fi/index.phtml?s=59>. Luettu 18.6.2013.

Pääsikunta (2012) Strateginen kommunikaatio, konseptiluonnos v0.05. Aineisto tutkijan hallussa.

Qatar News Agency. (2009) Israeli psychological warfare ON Gaza people.
http://www.qnaol.net/QNAEn/Foreign_News/Politics/Pages/Israelipsychologicalwarfare154509012009.aspx Luettu 18.6.2013.

Ravid, Barak. (2008a) Disinformation, secrecy and lies: How the Gaza offensive came about.
<http://www.haaretz.com/news/disinformation-secrecy-and-lies-how-the-gaza-offensive-came-about-1.260347> Luettu 18.6.2013.

Ravid, Barak. (2008b) Israel to mount emergency international PR effort in wake of Gaza cam-paign. <http://www.haaretz.com/news/israel-to-mount-emergency-international-pr-effort-in-wake-of-gaza-campaign-1.260340> Luettu 18.6.2013.

Ravid, Barak. (2009) Israel to approve aid for IDF officers accused of Gaza war crimes. <http://www.haaretz.com/news/israel-to-approve-aid-for-idf-officers-accused-of-gaza-war-crimes-1.268748> Luettu 18.6.2013.

Ravid, Barak, Harel, Amos ja Issacharoff, Avi. (2008) Hamas declares end to cease-fire, Israeli gov't sources fear violence is unavoidable. <http://www.haaretz.com/hasen/pages/1048055.html> Luettu 18.6.2013.

Sengupta, Kim ja MacIntyre, Donal (2009). Israeli cabinet divided over fresh Gaza surge <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/israeli-cabinet-divided-over-fresh-gaza-surge-1332024.html>. Luettu 18.6.2013.

Shachtman, Noah. (2009a) Israelis Take Over Hamas' TV Station. <http://www.wired.com/dangerroom/2009/01/israelis-take-o/> Luettu 18.6.2013.

Shachtman, Noah. (2009b) Wage Cyberwar Against Hamas, Surrender Your PC. <http://www.wired.com/dangerroom/2009/01/israel-dns-hack/> Luettu 18.6.2013.

Shakespeare, William. (1597–99) Henry IV – Toinen osa.

Shepherd, Jessica (2010). World education rankings: which country does best at reading, maths and science? <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2010/dec/07/world-education-rankings-maths-science-reading> Luettu 18.6.2013.

Shibab-Eldin, Ahmed. (2009). Al Jazeera English Beats Israel's Ban on Reporters in Gaza with Exclusive Coverage. http://www.huffingtonpost.com/ahmed-shihabeldin/al-jazeera-english-beats_b_155125.html Luettu 18.6.2013.

Sirén, Torsti. Strateginen kommunikaatio ja psykologinen vaikuttaminen - Käsitys sotataidoista palaa juurilleen? (2010) Artikkeliteoksessa Tiede ja Ase 68/2010

Sirén, Torsti; Huhtinen, Aki-Mauri; ja Toivettula, Matti. (2011). Informaatiosodankäynnistä strategiseen kommunikaatioon. Teoksessa Strateginen kommunikaatio ja informaatio-operaatiot 2030

Sirén, Torsti; ja Kupiainen, Joonas (2012) Affecting group-self at war. From kinetics to strategic communications as a proactive and mind-centric paradigm of the art of war. Julkaisematon käsikirjoitus. Aineisto tekijän hallussa.

Sofer, Roni. (2008) Israel in favor of extending Gaza lull. <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3637877,00.html> Luettu 18.6.2013.

State of Israel (2013) Israel Government Portal. Israelin hallituksen portaali, josta on pääsy hallinnon eri alojen toimijoiden kotisivuille. <http://www.gov.il/firstgov/english> Luettu 18.6.2013.

Supreme Headquarters Allied Powers Europe. (2009) ACO Directive 95-2, ACO Strategic communications

Supreme Headquarters Allied Powers Europe. (2010) Bi-SC NATO Information Operations Reference Book

Syed, Shabana. (2010) The Western media coverage of the war in Gaza. <http://www.alarabiya.net/views/2009/01/20/64592.html> Luettu 18.6.2013.

Tampereen ammattikorkeakoulu (2013) <http://www.piramk.fi/kirjasto/y003/12datainfojne.htm> Luettu 18.6.2013.

The Daily Star /Agence France Presse. (2009) Israeli media trumpets ruse used to surprise Hamas, kill more Palestinians. <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/Dec/29/Israeli-media-trumpets-ruse-used-to-surprise-Hamas-kill-more-Palestinians.ashx#axzz1ZtJvXN3e> Luettu 18.6.2013.

The Guardian (2003). The war game. <http://www.guardian.co.uk/world/2003/sep/21/israelandthepalestinians.bookextracts> Luettu 18.6.2013.

The Guardian (2011). Corruption index 2011 from Transparency International: find out how countries compare. <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2011/dec/01/corruption-index-2011-transparency-international#data>. Luettu 18.6.2013.

The Institute for National Security Studies. (2010) Middle East military balance files. <http://www.inss.org.il/upload/%28FILE%291284986151.pdf> Aineisto tekijän hallussa.

The Washington Times (2009) Rights group names 1,417 Gaza war dead. <http://www.washingtontimes.com/news/2009/mar/19/rights-group-names-1417-gaza-war-dead-1/> Luettu 18.6.2013.

The White House (2013). Homeland Security. <http://www.whitehouse.gov/issues/homeland-security> Luettu 18.6.2013.

The World Tribune (2012) Israel resumes cash transfers to Gaza Strip under U.S. pressure. <http://www.worldtribune.com/2012/11/26/israel-resumes-cash-transfers-to-gaza-strip-under-u-s-pressure/> Luettu 18.6.2013.

Toffler, Heidi ja Alvin. (1993) War and Anti-war. Survival at the Dawn of the 21st Century

Tuomi, Jouni ja Sarajärvi, Anneli. (2009) Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi.

UK Parliament (2013). National Security Strategy. <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/joint-select/national-security-strategy/> Luettu 18.6.2013.

Ulkoasiainministeriö (2011) Julkisuusdiplomatia – “Winning Others on Our Side” <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=42397&contentlan=1&culture=fi-FI> Luettu 18.6.2013.

Ulkoasiainministeriö (2013) Lehdistötiedotteet arkistosta.
<http://www.formin.fi/public/default.aspx?nodeid=15146&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu 18.6.2013.

United Nations Human Rights Council. (2009) Human Rights in Palestine and Other Occupied Territories. Report of the United Nations Fact Finding Mission on the Gaza Conflict.

United States Department of Defense (2012) Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense. Yhdysvaltain puolustushallinnon strategia-asiakirja. Saatavilla osoitteesta http://www.defense.gov/news/Defense_Strategic_Guidance.pdf Aineisto tekijän hallussa,

United States Office of Personnel Management (2013). <http://www.opm.gov/policy-data-oversight/data-analysis-documentation/federal-employment-reports/historical-tables/total-government-employment-since-1962/> Luettu 18.6.2013.

US Joint Forces Command Joint Warfighting Center. (2010) Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy

Vergilius (30 eaa - 19eaa) Aeneis.

Visuri, Pekka. (1997) Turvallisuuspolitiikka ja strategia.

Wendt, A. (1999). The Social Theory of International Politics

Wendt, Alexander. (2005). Agency, Teleology and the World State: A Reply to Shannon. Teoksessa European Journal of International Relations 2005, SAGE Publications and ECPR-European Consortium for Political Research, Vol. 11(4).

Wikipedia (2013a) International reaction to the Gaza War.
http://en.wikipedia.org/wiki/International_reaction_to_the_Gaza_War Luettu 18.6.2013.

Wikipedia (2013b) International reactions to the 2006 Lebanon War
http://en.wikipedia.org/wiki/International_reactions_to_the_2006_Lebanon_War Luettu
18.6.2013.

Wikipedia (2013c) Operation Hot Winter
http://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Hot_Winter#Reactions Luettu 18.6.2013.

Zehfuss, Maja. (2001). Constructivism and Identity: A Dangerous Liaison. Teoksessa European Journal of International Relations 2001.

Tässä liitteessä esitetään eri valtioiden ja järjestöjen lausunnot koskien operaatio Cast Lead:ia. Maan/järjestön nimen perässä on esitetty tiivistelmä annetusta lausunnosta. Seuraavassa sarakkeessa on esitetty Israelin edustajan ja ko. tahon väliset tapaamiset, mikäli niitä on ollut maaliskuun 2008 ja tammi-helmikuun 2009 välisenä aikana. Lisäksi on esitetty tapaamisen aihe tai keskustelun aihe. Valtioiden osalta kahdessa viimeisessä sarakkeessa on listattu Israelin kolmenkymmenen tärkeimmän kauppakumppanien järjestys viennin ja tuonnin osalta eriteltyinä. Kaikki tärkeimmät kauppakumppanit eivät antaneet erillisiä lausuntoja, joten siksi niitä ei välttämättä löydy tästä listasta. Vain valtioiden viralliset kannanotot on otettu huomioon. Liitteen lähdeviitteet tutkijan hallussa.

Järjestö	Kommentti	Oliko tavattu ja jos niin milloin ja mistä puhuttiin?
Yhdistyneet Kansakunnat	Tuomitsi Israelin voimankäytön suhteettoman suurena ja palestiinalaisten rakettihyökkäykset Israelin siviilejä vastaan. Vaati välitöntä tulitaukoa ja humanitäärisen avun saamista Gazaan.	- 20.11. Ban Ki-Moon (Gazan tilanne) - 12.11. YK:ssa (Syyria, Libanon, Gaza) - 31.7. Ban Ki-Moon (Gaza) - 1.3. Livni ja Ban Ki-Moon, Rice, Solana ja Slovenian Rupel (Gaza, Israelin oikeus puolustaa kansalaisiaan)
Arabiliitto	Aikoi päätöslauselmallaan julistaa Israelin terroristijärjestöksi ja tukea palestiinalaisten vastarintaa.	
Islamilainen yhteistyöjärjestö	Tuomitsi Israelin ja huomautti, että palestiinalaisten järjestöjen tulisi sopia riitansa.	
Euroopan Unioni	Vaati välitöntä tulitaukoa ja molempia osapuolia lopettamaan aseelliset toimensa heti. Tuomitsi molemmat.	- 8.12. EU:n 27 ulkoministeriä kokoontui ja päätti tehostaa keskustelua Israelin kanssa diplomaattisella tasolla - 16.6. EU-Israel UM-kokous (yhteiset intressit)
Kansainvälinen Punainen risti	Vaati pidättyväisyyttä tuomitsematta kumpaakaan ja korosti humanitäärisiä seikkoja.	
Sitoutumattomien maiden liike	Tuomitsi Israelin toimet ja vaati palestiinalaisten kollektiivisen rankaisemisen lopettamista.	
Mercosur	Ilmaisi huolensa ja vaati molempia osapuolia lopettamaan.	

Järjestö	Kommentti	Oliko tavattu ja jos niin milloin ja mistä puhuttiin?
Amerikan valtioiden järjestö	Vaati Israelia lopettamaan Gazan pommituksen ja tulitauon palauttamista.	
Afrikan Unioni	Tuomitsi Israelin toimet.	
NATO		- 1.12. Livni NATO:n kokoukseen)Individual co-operation programme)
Lähi-idän kvartetti		- 9.11. Lähi-idän kvartetti ml Abbas (Palestiina kyllä, terroristivaltio ei) - 6.10. Kvartetin Blair,(Lähi-idän turvallisuustilanne)
Välimeren maiden konferenssi		- 13.7. Välimeren maiden konferenssi (Israel haluaa rauhaa)
Euro-Välimeri konferenssi		- 30.5. vara-UM Euro-Välimeren konferenssissa - 30.3. Euro-Välimeri Konferenssi, Egyptin, Jordanian, Marokon ja Tunisian parlamenttien johtoa (turvallisuustilanne Lähi-idässä)

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
Afghanistan	Tuomitsi Israelin hyökäykset siviilejä vastaan ja tuki turvaneuvoston päätöslauselmaa.		
Albania	Vaati tulitaukoa ja neuvotteluiden jatkamista.		
Algeria	Tuomitsi Israelin hyökkäykset gazalaisia vastaan.		
Argentiina	Vaati molempia lopettamaan ja palaamaan neuvottelupöytään.		
Armenia	Ilmaisi huolensa ja toivoi rauhanomaista ratkaisua nopeasti.		
Australia	Puolusti Israelin oikeutta itsepuolustukseen, mutta muistutti Israelia humanitäarisistä asioista.	- 27.4. Australian kenraalikuvernööri	
Bahrain	Tuomitsi Israelin barbaariset toimet.		
Bangladesh	Tuomitsi Israelin ja kehotti muslimijohtajia auttamaan hyökkäysten lopettamisessa.		
Belgia	Ilmaisi kauhua ja paheksuntaa gazalaisten uhrien määrästä.		2. / 3.
Benin	Tuomitsi Israelin iskut YK:ta vastaan ja ilmoitti tukevansa diplomaattista ratkaisua ja neuvotteluita.		
Bolivia	Tuomitsi Israelin iskut ja katkaisi diplomaattisuhteet.		
Bosnia ja Herzegovina	Ilmaisi solidaarisuuttaan palestiinalaisilla ja sanoi, että kaikki sotilaalliset toimet ja siviiliuhrien määrän kasvattaminen on lopetettava.		
Botswana	Molempien osapuolien on opeteltava selvittämään asiansa puhumalla.		
Brasilia	Tuomitsi molemmat ja vaati lopettamaan vihollisuudet.		12./ 27.
Brunei Darussalam	Tuomitsi Israelin.		
Bulgaria	Vetosi molempiin osapuoliin väkivallan lopettamiseksi.		

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
Burkina Faso	Tuomitsi molemmat ja vaati välitöntä tulitaukoa.		
Cape Verde	Tuki tulitaukoa ja turvaneuvoston päätöslauselmaa tuomiten Israelin.		
Chile	Kehotti lopettamaan vihollisuudet, tuomitsi molemmat.		
Costa Rica	Tuomitsi molemmat.		
Dominikaaninen tasavalta	Tuomitsi molemmat.		
Ecuador	Tuomitsi Israelin.		
Egypti	Tuomitsi Israelin, mutta muistutti, että se oli varoittanut Hamasia useasti ampumasta raketteja Israeliin.	- 25.12. Livni Egyptiin(Egypti ilmoitti hyväksyvänsä ”lyhyen operaation Gazassa”) -> Egyptin motiivi on heikentää Hamasin vaikutusvaltaa ja siinä sivussa Muslimi veljeskunnan vaikutusvaltaa Egyptin sisäpolitiikassa - 29.10. Olmert, Mubarak ja Bush - 23.9. Egyptin uusi suurlähettiläs (maiden väliset suhteet ja yhteiset haasteet -> Hamas ja Muslimi veljes-kunta?) - 19.6. Olmert ja Mubarak - 30.3. Euro-Välimeri Konferenssi, Egyptin, Jordanian, Marokon ja Tunisian parlamenttien johtoa (turvalli-suustilanne Lähi-idässä)	
El Salvador	Ilmaisi huolensa konfliktista.	- 25.11. El Salvadorin UM Jerussa (Iranin uhka)	
Eritrea	Sympatisoi palestiinalaisia, syytti Bushin hallitusta. Presidentti lisäsi, että molempien pitää lopettaa murhatyöt.		
Espanja	Tuomitsi Hamasin ja Israelin suhteettoman suuren vastauksen.	- 15.9. Espanjan UM (Libanon, Syyria)	14./15.
Etelä-Afrikka	Vaati Israelia vetäytymään ja molempia lopettamaan.		20./17.

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
Etelä-Korea	Ilmaisi huolensa syyttäen Hamasia aloittamisesta.		21./12.
Etiopia	Tuomitsi kaikki väkivallanteot molemmilta osapuolilta.		
Gabon	Tuki tulitaukoa ja neuvotteluiden jatkamista.		
Gambia	Tuomitsi Israelin.		
Georgia	Syytti Hamasia tulitauon rikkomisesta.	- 12.8. Georgian UM (Georgian kriisin jaloista evakuoituneet israelilaiset)	
Guatemala	Tuomitsi Hamasin ja piti Israelin vastausta suhteettomana.		
Honduras	Kehotti molempia lopettamaan.		
Indonesia	Tuki palestiinalaisia ja tuomitsi Israelin.		
Intia	Kehotti Israelia lopettamaan ja tiedosti provokaatiot, jotka johtivat operaatioon. Tuomitsi Israelin.	- 1.12. PM Singh ja Olmert - 27.11. Livni yhteydessä Intian UM:iin (terrorismin vastainen toiminta) - 11.3. Intia (strategiset keskustelut terrorismista)	4./ 20.
Irak	Tuomitsi Israelin		
Iran	Tuomitsi Israelin.		
Irlanti	Tuomitsi molemmat.	- 10.7. Irlannin UM (Hezbollah ja Hamas)	
Islanti	Tuomitsi molemmat, piti Hamasia vastuullisena siviilien kuolemista ja syytti Israelia liiallisesta voimankäytöstä.		
Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta	Tuomitsi Hamasin, huomautti palestiinalaisuhrien määrästä ja Israelin suhteettomasta voimankäytöstä.	- 9.12. Olmert UK:n johtoa tapaamaan - 16.11. UK:n UM (Hamas, Israelin oikeus itsepuolustukseen) - 21.7. UK PM Brown (Iran, rauhan prosessi ja IDF:n sotilaiden saamat syytteet) - 15.4. UK-IL strategiset keskustelut	7./7.

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
Italia	Puolusti Israelin itsepuolustus oikeutta huomauttaen siviilien suojelusta. Syytti Hamasia.	- 8.7. Italian UM (Hezbollah ja Libanon) - 16.6. Italian UM (Iran, Libanon)	8./ 8.
Itävalta	Vaati Hamasia lopettamaan Israelin siviiliväestöä vastaan suunnatut raketti-iskut ja puolusti Israelin oikeutta itsepuolustukseen muistuttaen humanitäarisistä asioista.		
Jamaika	Ilmaisi huolensa, puolusti Israelin itsepuolustus oikeutta mutta huomautti liiallisesta voimankäytöstä ja palestiinalaisten ampumista raketeista.		
Japani	Kehotti molempia lopettamaan voimankäytön.	- 18.12. Japanin PM - Japanin, Kiinan, Sri Lankan ja Mongolian diplomaatit 15.12. (delegaatiolle esiteltiin kranaattien ja rakettien jäänteitä Sderotissa)	17./ 6.
Jordania	Tuomitsi Israelin.	- 30.3. Euro-Välimeri Konferenssi, Egyptin, Jordanian, Marokon ja Tunisian parlamenttien johtoa (turvalli-suustilanne Lähi-idässä)	
Kanada	Puolusti Israelin itsepuolustus oikeutta ja vaati raketti-iskujen lopettamista Israeliin ja molempia osapuolia välttämään siviiliuhreja. Huomautti humanitäarisistä asioista.		18./22.
Kazakhstan	Ilmaisi huolensa ja kehotti poliittisen ratkaisun etsimiseen.		
Kenia	Kehotti molempia tulitaukoon.		
Kiina	Ilmaisi huolensa tavallisten ihmisten kuolemien johdosta ja vastusti sotilaallisen voiman käyttöä kiistojen ratkaisussa ja vetosi molempiin osapuoliin kiistojen ratkaisemiseksi keskustelemalla.	- Japanin, Kiinan, Sri Lankan ja Mongolian diplomaatit 15.12. (delegaatiolle esiteltiin kranaattien ja rakettien jäänteitä Sderotissa) - 15.4. Kiinan State Agency Foreign Experts Affairs (Iran)	11./2.
Kolumbia	Kehotti dialogiin ja kaikkien sotilaallisten toimien lopettamiseen.		-/18.

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
Kongon tasavalta,	Tuki YK:n pyrkimyksiä tulitaukoon ja tuomitsi väkivallan käytön.		
Kreikka	EU:n puheenjohtajan äänellä tuomitsi kaiken väkivallan ja terrorismin, syytti Hamasia aloittamisesta ja Israelia suhteettoman suuresta voimankäytöstä.		26./ 29.
Kroatia	Ilmaisi huolensa väkivallan eskaloitumisesta ja huomautti, että ongelmia ei ratkota sodilla, rakettiuhroilla tai itsemurhapommittajilla.		
Kuuba	Tuomitsi Israelin.		
Kuwait	Tuomitsi Israelin.		
Kypros	Tuomitsi Israelin.		15./-
Latvia	Tuomitsi molemmat.		
Libanon	Tuomitsi Israelin.		
Libya	Tuomitsi Israelin.		
Liechtenstein	Kehotti molempia lopettamaan.		
Liettua	Kehotti molempia lopettamaan. Puolusti Israelin itsepuolustus-oikeutta, huomautti siviiliuhreista.		
Malediivit	Ilmaisi huolensa ja kehotti molempia lopettamaan.		
Malesia	Tuomitsi Israelin.		
Malta	Tuomitsi molemmat.		
Marokko	Tuomitsi Israelin.	- 30.3. Euro-Välimeri Konferenssi, Egyptin, Jordanian, Marokon ja Tunisian parlamenttien johtoa (turvalli-suustilanne Lähi-idässä)	
Mauritania	Jäädynni diplomaattiset suhteensa Israelin kanssa.		

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
Mauritius	Ilmaisi myötätuntonsa ja tuki palestiinalaisia.		
Meksiko	Vaati välitöntä loppua Israelin sotatoimille ja ilmaisi huolensa Israelin liiallises- ta voimankäytöstä. Tuomitsi myös Hamasin raketti-iskut.		25./-
Namibia	Tuomitsi Israelin.		
Nepal	Ilmaisi huolensa Gazassa tapahtuvasta sotilaallisesta operaatiosta ja kehotti molempia osapuolia lopettamaan väkivaltaisuudet.		
Netherlands	Ymmärsi Israelin reaktiot ja kehotti lisäämään kansainvälistä painetta molem- pia vastaan.		5./9.
Nicaragua	Vaati Israelia lopettamaan rikolliset toimet Gazassa.		
Norja	Vaati molempia lopettamaan, tuomitsi molemmat.	- 26.6. Norjan UM ja Livni: ”Israel ei salli hiljaisuuden rikkomisia” - 10.4. vara-UM ja Norjan UM	
Oman	Tuomitsi Israelin.		
Pakistan	Tuomitsi Israelin.		
Panama	Tuomitsi Hamasin ja tuki Israelia.		
Paraguay	Vaati molempia lopettamaan.		
Peru	Vaati molempia lopettamaan,		
Filippiinit	Tuomitsi molemmat.		
Pohjois-Korea	Tuomitsi Israelin ja tuki palestiinalaisia.		
Portugali	Kehotti molempia lopettamaan.		
Puola	Ilmaisi huolensa, tuomitsi Hamasin ja kritisoi Israelia. Vaati molempia lopet- tamaan.		27./-

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
Qatar	Tuomitsi Israelin.	- 13.4. Livni Qatarissa	
Ranska	Tuomitsi provokaatiot ja suhteettoman suuren voimankäytön. Tuomitsi molemmat.	- 4.1.09 Olmert ja Sarkozy - 25.5. Sarkozy (Gaza, Iran) - 22.5. Ranskan UM (Hamas, Gaza, Syyria, Hezbollah) - 7.4. F-IL strategiset keskustelut (alueelliset asiat)	13./ 11.
Romania	Ilmaisi huolensa ja kehotti poliittisen ratkaisun etsimiseen.	- 18.6. vara-UM Unkarissa ja Romaniassa	
Ruotsi	Tuomitsi Israelin ja vaati vihollisuuksien lopettamista molemmin puolin	- 26.5. Ruotsin VM	-/16.
Saharan demokraattinen arabitasavalta	Tuomitsi Israelin ja tuki palestiinalaisia.		
Saksa	Vaati Hamasia lopettamaan raketti-iskut ja kehotti Israelia välttämään siviiliuhreja kaikin keinoin. Syytti Hamasia yksinomaan.	- 4.1.09 Olmert ja Merkel, Gazasta - 2.6. Saksan UM (Libanon, Iran) - 18.3. Merkel (Hamas, Iran) - 17.3. Saksan UM (Gaza)	6./ 5.
San Marino	Toivoi rauhanomaista ratkaisua ja syytti Hamasia.		
Saudi Arabia	Tuomitsi Israelin mutta syytti myös Hamasia provokaatioista.		
Senegal	Vaati Israelia vetäytymään.		
Serbia	Tuomitsi väkivallan molemmin puolin.		
Singapore	Kehotti molempia osapuolia pidättyväisyyteen ja tulitauon palauttamiseen.		22./-
Slovakia	Tuomitsi väkivallan eskaloitumisen ja syytti Hamasia, kehotti Israelia pidättäytymään liiallisesta voimankäytöstä.		
Slovenia	Ilmaisi huolensa, syytti Hamasia tulitauon rikkomisesta ja rakettien ampumisesta samalla vastustaen Israelin suhteettoman suurta voimankäyttöä.		

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
Sri Lanka	Kehotti molempia osapuolia lopettamaan väkivallan.	- Japanin, Kiinan, Sri Lankan ja Mongolian diplomaatit 15.12. (delegaatiolle esiteltiin kranaattien ja rakettien jäänteitä Sderotissa) - 24.3. Sri Lankan PM (Iran, terrorismi)	
Sudan	Tuomitsi Israelin.		
Suomi	Tuomitsi väkivallan eskaloitumisen, Israelin iskut siviilejä vastaan sekä Hamasin rakettyhyökkäykset.		-/24.
Sveitsi	Ilmaisi huolensa ja vaati vihollisuuksien lopettamista. Tuomitsi Hamasin rakettyhyökkäykset ja puolusti Israelin itsepuolustus-oikeutta samalla huomauttaen suhteettoman suuresta voimankäytöstä.	- 19.3. Sveitsin Israelin lähtettiläs (Iranin kanssa tehty kaasusopimus)	10./4.
Syyria	Tuomitsi Israelin.		
Tajikistan	Ilmaisi huolensa ja kehotti molempia osapuolia lopettamaan.		
Tansania	Vaati Hamasia lopettamaan ja kritisoi Israelin voimankäyttöä.		
Tanska	Tuomitsi Hamasin, puhutteli Israelin suurlähettilästä Kööpenhaminassa tanskalaisrahoituksella pyörivien klinikoiden tuhoamisesta. Puolusti Israelin itsepuolustus-oikeutta, muistutti humanitäärisistä asioista.	- 29.5. Olmert ja Rasmussen	
Thaimaa	Ilmaisi huolensa ja vaati molempia lopettamaan.		
Tsekki	Tuomitsi Hamasin ja puolusti Israelin toimien puolustuksellisuutta.	- 5.1.09 Olmert ja Topolane, Cast Lead - 10.3., pääministeritapaaminen	
Tunisia	Tuomitsi Israelin.	- 30.3. Euro-Välimeri Konferenssi, Egyptin, Jordanian, Marokon ja Tunisian parlamenttien johtoa (turvalli-suustilanne Lähi-idässä)	
Turkki	Tuomitsi Israelin.	- 18.12. Olmert Turkkiin	9./10.

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
		- 30.10. Turkin PuolM (Syyria, Hezbollah) - 3.4. FM johtaja strategiset keskustelut Turkissa (Gaza, Hamas, Hezbollah ja Iran)	
Uganda	Kehotti molempia noudattamaan turvaneuvoston päätöslauselmaa.		
Ukraina	Tuomitsi Hamasin raketti-iskut ja epäili Israelin voimatoimien suhteellisuutta. Kehotti noudattamaan humanitäärisiä lakeja.		
Unkari	Kehotti lopettamaan sotilaalliset toimet. Tuki Israelin oikeutta itsepuolustukseen kansainvälisten lakien mukaan.	- 18.6. vara-UM Unkarissa ja Romaniassa	
Uruguay	Vaati tulitaukoa ja rauhanprosessin jatkamista.	- 25.8. Uruguayn presidentti (Siinain rauhanturvajoukon suurimpia jäseniä, Israelin suurimpia tukijoita latinalaisessa amerikassa)	
Uusi Seelanti	Ilmaisi huolensa Gazan humanitäärisestä kriisistä ja vaati molempia lopettamaan.		
Uzbekistan	Kehotti molempia lopettamaan ja neuvottelemaan.	- 5.6. Vara-UM Kirgisiassa ja Uzbekistanissa	
Valko-Venäjä	Tuomitsi ihmishenkien menetykset molemmilla puolilla ja vaati osapuolia neuvotteluihin ja tulitaukoon.		
Venezuela	Ilmaisi solidaarisuutensa palestiinalaisille ja tuomitsi Israelin. Katkaisi diplomaattisuhteensa Israeliin.		
Venäjä	Ilmaisi huolensa Gazan humanitäärisestä tilanteesta ja vaati molempia lopettamaan. Kritisoi Israelia.	- 4.1.09 Olmert ja Medvedev - 19.3. Venäjän UM (poliittisen tilanteen kehittyminen)	16./13.
Vietnam	Tuomitsi kaikki iskut siviilejä kohtaan. Vaati Israelia lopettamaan suhteettoman suuren voimankäytön.		

Maa	Kommentti	Tapaaminen ja keskustelun aihe	Tärkeimmät kauppakumppanit Vienti / tuonti
Viro	Kehotti molempia jatkamaan neuvotteluita ja tuomitsi Hamasin tulitauon rikkomisesta. Kehotti lopettamaan väkivallan ja palauttamaan tulitauon.		
Yemen	Tuomitsi Israelin.		
Yhdistyneet arabiemiirikunnat	Tuomitsi Israelin ja kehotti välittömään tulitaukoon.		
Yhdysvallat	Syytti Hamasia ja puolusti Israelin itsepuolustusoikeutta. Ilmaisi huolensa gazalaisista ja tuki tulitaukoa, mutta esti turvaneuvoston päätöslauselma veto-oikeudellaan.	- 20. -22..1.09 Olmert, Obama ja Clinton - 15.1.09 Olmert ja Rice - 19.5. US House Speaker Pelosi (alueelliset asiat) - 16.4. NSA / US (Palestiina, terrorismi) - 12.3. senaattori Obama (Gaza) - 9.3. Livni Yhdysvaltoihin tapamaan Cheney, Rice, NSA Hedley, speaker Pelosi (terrorismin vastainen toiminta, Gaza, Iran, alueelliset kysymykset)	1./1.